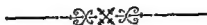

રતનજી ફરામજી શેઠના-નાં રચેલાં પુસ્તકો.

હાઈ એકનના નિર્મણ	કિંમત રૂ	૧—૮
જૅપાન અને જૅપાનિઝ (રપ ચિત્રો સાથે) ...	” ૩	૧—૮
પોશાકની ફેશીન અને તેનું શાસ્ત્ર ...	” ૩	૧—૦
જૅપાની ભાષાનો ભોમિયો	” ૩	૧—૦
સામાન્ય દ્વિતરંગાન અને દિવંદના પ્રાચીન અર્વાચીન સિક્કા	” ૩	૧—૦
આઈનીજ ટેક્સ	” ૩	૧—૪
હકદારનો દક્ષ	” ૩	૧—૦
જામાસપી (ત્રીજી આવૃત્તિ.)	” ૩	૧—૮
સંજ્ઞા દર્શકકોશ	” ૩	૧—૦
એશિયાની સદગુણી જાનુઓ (ખાખી ગઈ છે.)	” ૩	૧—૮
જાપાની શીક્ષક (મરાઠીમાં)	” ૩	૦—૧૨
સુંદર હેલન (મહાન કવિ હોમરની ઇલિયડ આધારે)	” ૩	૦—૬
ગુલખુશરો નાટક	” ૩	૦—૪
નાઝેનવાજ ખેલના ગાપન	” ૩	૦—૨
એસમેરીઝમ	” ૩	૦—૬
ફોટોમારી (ચિત્રો સાથે)	” ૩	૦—૧૨
કાયકામનો દ્વિતર	” ૩	૦—૧૨
જ્ઞાનચક્રનાં છ પુસ્તકોનો સેટ	” ૩	૧૮—૪
ભૂલ્લધાપ નાટક (શેરીડનના ડ્યુએના ઉપરથી રચેલો)	૩	૦—૬

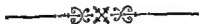
ઉપજા અથવા ખીરોજશાહ દીનશાહ મુકાદમ ચોપડીઓ
વેચનાર તથા પ્રગટ કરનાર પાસથી મળશે.

ચર્ચગેટ સીટ—કોટ; મુંબઈ.

ચિત્રલિપિ અથવા નૅપાની લિપિ. ૧

અસલ ચિત્ર.	અક્ષર.	અસલ ચિત્ર.	અક્ષર.
માનવી	人	મ્હોડું	𑍎
ડુંગર	山	છોકરું	𑍇
નદી	川	હાથ	𑍈
ચંદ્રમા	月	પક્ષી	𑍉
સૂર્ય	日	બાંબુનું વૃક્ષ	𑍊
વૃક્ષ	木	વાસણ	𑍋
નંગલ	𑍌 𑍌	દરવાજો	𑍍
મોટું નંગલ	𑍌 𑍌 𑍌	તલવાર	𑍎
ધોડો	𑍏	નેત્ર	𑍐

રતનજી દુરામજી શેઠના-નાં રચેલાં પુસ્તકો.

લોઈ બેઠનના નિબંધ	કિંગ્મન	૩	૧—૮
જૅપાન અને જૅપાનિઝ (૨૫ ચિત્રો સાથે)	"	૩	૧—૮
પોશાકની ફેશીન અને તેનું શાસ્ત્ર	"	૩	૧—૦
જૅપાની ભાષાનો બોમ્બો	"	૩	૧—૦
સામાન્ય દૂતરચાન અને હિંદના પ્રાચીન અર્વાચીન સિક્કા	"	૩	૧—૦
ચાઇનીઝ ટેક્સ	"	૩	૧—૪
હકદારનો હક્ક	"	૩	૧—૦
જામાસપી (ત્રીજી આવૃત્તિ.)	"	૩	૧—૮
સંજ્ઞા દર્શકકોશ	"	૩	૧—૦
એશિયાની સદગુણી માનુઓ (ખપી ગદ્ય છે.)	"	૩	૧—૮
જાપાની શીક્ષક (મરાઠીમાં)	"	૩	૦—૧૨
સુંદર હેલન (મહાન કવિ હોમરની ઇલિયડ આધારે)	"	૩	૦—૬
ગુપ્તપુશ્પો નાટક	"	૩	૦—૪
નાગેનવાગ બેલના ગાયન	"	૩	૦—૨
મેસમેરીઝમ	"	૩	૦—૬
ફાટોગ્રાફી (ચિત્રો સાથે)	"	૩	૦—૧૨
કાચકામનો દૂતર	"	૩	૦—૧૨
જ્ઞાનચક્રનાં છ પુસ્તકોનો સેટ	"	૩	૧૮—૪
ભૂલથાપ નાટક (શેરીબનના ડ્યુએના ઉપરથી રચેલો)	"	૩	૦—૬

ઉપજ્ઞા ગ્રંથો ખીરોજશાહ દીનશાહ મુકાદમ ચોપડીઓ
વેચનાર તથા પ્રગટ કરનાર પાસડી મળશે.

ચર્ચગેટ સીટ—કોટ; મુંબઈ.

ચિત્રલિપિ અથવા જાપાની લિપિ. ૧

અસલ ચિત્ર.	અક્ષર.	અસલ ચિત્ર.	અક્ષર.
માનવી	人	મ્હોડું	山
ડુંગર	山	છોકરું	子
નદી	川	હાથ	手
ચંદ્રમા	月	પક્ષી	鳥
સૂર્ય	日	બાંબુનું વૃક્ષ	竹
વૃક્ષ	木	વાસણ	草
જંગલ	叢	દરવાજો	門
મોટું જંગલ	叢	તલવાર	刀
ધોડો	扇	નેત્ર	目

— ઈથી ૧

+ શીથી ૭

= ની ૨

π હાથી ૮

≡ સાન ૩

九 કૂ ૯

▢ શી ૪

+ જ્યૂ ૧૦

五 ગી ૫

+ જ્યૂઈથી ૧૧

六 રૂકુ ૬

+九 જ્યૂકૂ ૧૯

五+ ગોળ્યૂ ૫૦

千八百三十九

百 હોંકૂ ૧૦૦

સેનહાથી હોંકૂસાન

十 સેન ૧૦૦૦

જ્યૂકૂ=૧૮૩૯૦

万 માન ૧૦૦૦૦

七万五千三百

九十九કૂજ્યૂકૂં ૯૯

九十九

三百六સાન હોંકુરૂ

શીચી માન ગોસેનસાન

九十九કૂજ્યૂશીચી
૩૬૭

હાકૂકૂજ્યૂકૂ ૭૫૩૯૯

મૂળાક્ષર ઉચ્ચાર.

મૂળાક્ષર ઉચ્ચાર.

ハ हा — था

フ ફૂ — "

ホ ほ — થા

コ કો — "

ヘ हे — "

テ તે — "

ト तो — "

サ સા — "

チ ચી — ચી

キ કી — ચી

カ का — થા

シ શી — "

タ તી — "

ヒ હી — "

ソ सो — "

セ સે — "

ツ સ્તુ — "

ト तो — થા

ク કૂ — "

バ બા — હોતો

ケ કે — "

ボ બો — "

મૂળાક્ષર- ઉચ્ચાર-

૲" બે — "

૳" દો — "

૴" છો — હોતે

૵" ગા — હોતો

૶" ઘા — "

૷" ઝો — "

૸" જૂ — "

ૹ" ઘૂ — "

ૺ" ગે — "

ૻ" બૂ — "

ૼ" ગો — "

મૂળાક્ષર- ઉચ્ચાર-

૽" દે — "

૾" આ — "

૿" ગી — હોતે

ૺ" ઝી — "

ૻ" બી — "

ૼ" પી — હોતે

૽" એ — હોતો

૾" ઝો — હોતો

૿" પા — હોતો

ૺ" યો — "

ૻ" પે — "

વો	ઈ	શે	હા	ની	હો	હે.
ワ	イ	ロ	ハ	ニ	ホ	ヘ
રે	સો	તો	ચી	રી	પૂ	રૂ
レ	リ	ト	チ	リ	ツ	ル
રા	મૂ	યૂ	વા	કા	યો	તા
ラ	ム	ユ	ワ	カ	ヨ	タ
ઓ	કુ	યા	મા	સુ	ને	ના
オ	ク	ヤ	マ	リ	ネ	ナ
કૂ	કો	ચે	તે	આ	વી	નો
フ	コ	エ	テ	ア	井	ノ
સા	કી	યૂ	મે	મી	શી	કે
サ	キ	ユ	メ	ミ	シ	ケ
	વે	હી	મો	સે	સૂ	અં
	エ	ヒ	モ	セ	ス	ク

શાંતચક્ર
 અને
 શુજરાતી
 સામકલોપીડિયા

આ શ્રદ્ધાળાનાં

૭ દફતરો

તૈયાર છે.

૧૨૦૦૦

વિષયો.

લખનાર

રતનજી કરામજી

શેઠના

૨૬૦૦

પાનાતું પુસ્તક.

જૅપાની ભાષાનો ભોમિયો.

જૅપાની ભાષા અને લિપિનું વર્ણન.

પ્રાચીન કાળમાં સુધારા વધારામાં આગળ વધેલા દેશોની મૂળ ભાષા એકસ મૂળાક્ષરોથી લખવાને બદલે, દરેક પદાર્થ દર્શાવવા યજી તે તે પદાર્થનું ચિત્ર દોરવામાં આવતું. આથી તે વખતની તેવી ભાષા શીખવી મણી ખીકટ રહેતી. આવા સમયોને લીધે તે વખતનું સાહિત્ય જેવું જોઇએ તેવું ખીલકુલ 'ખીલેલું' નહોતું. ચિત્ર લિપિને લીધે જેટલી ચીજો તેટલા ચિત્ર બનાવવા પડતા. ઇજીપ્શિયનોની લિપિ જોકે વિચીત્ર ચિત્રકળાયુક્ત હતી, પણ તે આપણા મૂળાક્ષરોની ઉચ્ચારનીજ સંજ્ઞા જેવી હતી. ઇંગ્રેજી મૂળાક્ષરોની સંજ્ઞાથી જોતાં ઇજીપ્શિયનોનો ગરક તે A અને ફોનેશીયનોમાં A માટે બળદના માથાનું ચિન્હ હતું. h માટે ઇજીપ્શિયનો સિંહ ચિતારતા, N માટે ઇજીપ્શિયનો સાંપ અને ફોનેશીયનો મચ્છ તથા સાંપ ચિતારતા અને ખાલદીયનો પણ તેવુંજ ચિન્હ દર્શાવતા. T અથવા Th માટે ઇજીપ્શિયનો કૉસ તથા ખાલદીયનો બળદ

ચિતારતા; Is અથવા ss માટે ધ્રુવદીયનો દબલ પોલાણવાળી ચોકડી અને ખાલદીયનો બળદનું માથું ચિતારતા. આ પ્રમાણે પ્રાચીન કાળની ચિત્ર લિપિ લખાતી હતી; તેવીજ શરૂઆત પ્રાચીન કાળમાં ચીનદેશમાં પણ થઈ હતી. તેઓ વસ્તૂનો આકાર કાઢી; એટલે દરેક વસ્તૂના જૂદા જૂદા ચિત્ર કાઢી બાપા લખતા. આથી ચીનાઈ બાપામાં ૮૫૦૦૦ ઉપર અક્ષરો છે. છતાં તેમાં વિશેષ નામોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો નથી, તેમ કરતાં બેથી ત્રણ લાખ શબ્દોનો સમુદાય થવા જાય. હાલની ચીનાઈ લિપિમાં અને તેનાં અર્થના શબ્દોના ચિત્રમાં ધણો ફરક દેખાય છે. પણ તેની ઉત્પત્તિ ચિત્રથીજ થઈ હશે એમ તેમના મૂળાક્ષરો ધારી ધારીને જોનારને તૂરતજ જણાયો.

ચીનાઈ લોકોની લિપિ જંપાનીજેએ લીધી આથી જંપાની બાપામાં પણ ૮૦૦૦૦ અક્ષરો જણાય છે. આ તમામ શબ્દો શીખવા થકી બળવાન બેઝને ૧૦ વર્ષથી વધારે મુદત જોઈએ. પ્રાચીન ચીનાઈ ચિત્ર લિપિ કેવી હતી તે અત્રે જતાવવામાં આવી છે. મૂળ ચિત્રમાં ફરક પડી હાલના અક્ષરો બનેલાં સ્પષ્ટ જણાઈ આવે છે. છતાં અસલ ચિત્ર સાથે તેમનું મળતાપણું જણાઈ આવે છે. દાખલા તરીકે તલવાર અક્ષર લખવા તત્તવારનો આકાર હાલના અક્ષરમાં જતલાવેલો છે. મનુષ્ય શબ્દના અક્ષરમાં પગદંડાં ચિન્હ રહી ગયા છે, પર્વતનાં શિખર હાલના અક્ષરમાં જણાય છે. ચંદ્ર અને સૂર્ય આ શબ્દોનાં અક્ષરોમાં જોકે સંદેહ ફરક છે, પણ

તેમાં ગોલાનો ચોખ્ખાકાર આકાર જળવાયેલો છે. ઝાડ, જંગલ અને મોટું જંગલ એમાં અત્યુક્ત એક બે ત્રણ ઝાડ લખી અક્ષર બનાવેલા છે. દરવાજો, વાસણ, છોકરો વગેરે શબ્દનાં અક્ષરોમાં મૂળ ચિત્રનું સેદેજ મળતાપણું રહેલું છે. આ ચિત્રચૂકત લિપી ૨૦૦૦ વર્ષ પર પૂર્ણ કળાએ પુગી હતી, પણ રક્તે રક્તે તેમાં ફરક પડી હાલમાં મૂળ લિપિનો ભાસ જોવામાં આવે છે. આ લિપિ હજી પણ ચીન, કારિયા, તીબેટ, જપાન અને કારમે-સા તરફ ચાલુ છે. છતાં દુનિયામાંની જૂદી જૂદી લિપિઓની સરખામણીમાં આ લિપિને મેગતાં ચીનાઈ લિપિ શીખવા તથા લખવામાં ઘણીજ અઘડી જણાય છે. ચીન, જપાન, કારિયા વગેરે તરફની પ્રજા જે ભારે ઉદ્યોગી, ખડતળ અને બુદ્ધિમાન જણાય છે, તેનું કારણ તેમની આ બેઠદ ખીકટ લિપિનુંજ હોવું જોઈએ. સમગ્ર ૨૦-૨૫ નીશાનીનો એક અક્ષર આ પ્રમાણે લગભગ ૬૦૦૦૦ થી ૮૦૦૦૦૦ અક્ષરોનું શિક્ષણ લઈ તે તે અક્ષરો મગજમાં યાદ રાખવા થકી ભારે શક્તિમાન મગજની જરૂર છે.

તવારીખ મુજબ જોતાં લિપિ અને દૂતર ઉદ્યોગનું મૂળ ચીનથી રોપાયું અને એજ રીતે જપાનને દરેક શિક્ષણમાં આગળ પડ્યું. આજે જપાનમાં પણ ચીનાઈ લિપિજ ચાલુ છે; છતાં જપાની ભાષા જૂદી છે. દાખલા તરીકે 'સૂર્ય' માટે ચીનાઈ અને જપાનીજ પ્રજા એકજ અક્ષર લખે છે, પણ જન્મેનાં ઉચ્ચાર યાને ભાષાના જોત જૂઠા હોય છે. સૂર્યનો ચીનાઓ ઉચ્ચાર "ચાપ્પીયો" કરશે

અને જોપાનિજો તેને “નીચી” કહેશે. એકમેકનાં કાગળપત્રો તેઓ ઉકાડાવી શકે છે, પણ ભોલી શકતા નથી, બોલવું હોય તો એકમેક લખી મોઢું નહિ ઉઘાડતાં સમજી લે છે.

જોપાનિજોએ સેહેલાધથી લિપિ શીખી શકાય તે યજ્ઞ ‘કાતા કાન’ નામે લિપિ બનાવી છે. તેમાં ૭૩ મૂળાક્ષરો છે. તેમાંના ૪૮ અક્ષરો ખરા છે અને બાકીના આપણા મૂળાક્ષરની ધર્મોપર છે. ગુજરાતીમાં ફરેક વ્યંજનને જે પ્રમાણે કાતા, માત્રા, અનુસ્વાર વગેરે આપી તેનાથી ૬૨ અક્ષરો બનાવી શકાય છે; તેજ પ્રમાણે જોપાની બાપામાં પણ કેટલીક નિશાનીઓ કરી જોપાની મૂળાક્ષરનાં ૪૮ અક્ષરોમાંથી ૨૫ અક્ષરો બનાવી શકાય છે. (તે “કાતાકાન ચિન્હનાં અક્ષરો”વાલી આકૃતિના પૃષ્ઠ ઉપરથી જોવું.) આથી નીશાનીનાં અક્ષરો મળી ૭૩ મૂળાક્ષરો બને છે.

રેતિમાફ કરવામાં આજ કાતાકાન લિપિનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. છોકરાં તથા છોકરીઓને પ્રથમ આજ અક્ષરો બણાવવામાં આવે છે. આ મૂળાક્ષરોનું શિક્ષક લેતાં તેઓ વાંચી શકે છે.

જોપાની ભાષાના ઉચ્ચાર પણ સેહેલ છે. પણ આ બા-
પામાં એ કાર નથી એ તુ કામ ‘અફ’ એ ઉચ્ચારથી કરવામાં આવે છે. દાખલા તરીકે જોપની વર્ણમાળામાંના ક અને જ આરા-
ખડીમાંના અક્ષરો શોધી કાઢનાં નીચલા અક્ષરો જડે છે. કા, કી,
કે, કે, કો; અને જા, જી, જુ, જે, જો; તેજ પ્રમાણે અદરવ અને
દીધે બેઠ પણ નહિ હોવાથી દરવ જુ યા જી અથવા દીધે જી

યા બૂ એવા લેદ નથી. જેપાની ઉચ્ચાર આપણા સાદા અક્ષરોથી સેહેજમાં બતાવાવી શકાય છે. દાખલા તરીકે નીચે દર્શાવેલા અક્ષરોનાં તમામ ઉચ્ચાર આખેદૂજ આપણા મૂક્ષરોમાં મળે છે : - હ, રો, હા, ની, હો " વગેરે.

અત્રે આપેલા જેપાની લિપિના મૂળાક્ષરના કાદાએના ઉચ્ચાર ઉપરથી જણાશે કે તેમનાં ઉચ્ચાર આપણા જેવાજ છે; પણ તેનાં કેટલાકનાં એછા ફેરફારવાલા છે. જેપાની ભાષામાં " જ, લ, ક્ષ, એમનાં ઉચ્ચાર ખીલકુલ નથી. આથી જેપાની લોકોમાં જ, વ, લ, એમનું કામ 'ર' થીજ ચાલે છે. 'ક્ષ'નું કામ 'સ' થી ચાલે છે. દાખલા તરીકે 'લોક્ષ' અને 'લક્ષ' એમનો જેપાની ઉચ્ચાર 'રોક્ષ' અને 'રસ' થાય છે.

જોડાક્ષરની રીત જેપાની ભાષામાં નથી. અને બારાખડીનાં પણ દરેક વ્યંજનમાં ૧૨ અક્ષરો, એ પ્રમાણે બનતી નથી. આથી આ રીતમાં શુદ્ધરાતી કરતાં અક્ષરો, ઓછાં છે.

બારાખડી બનાવવા યકી તેઓમાં બે નીશાનીઓ છે, પેહેલી ,, અવતીર્ણ ચિન્હ જેવી અને બીજી . ચન્દ્ર પ્રમાણે છે. આ નિશાનીઓથીજ નીચે લખેલી બારાખડી બને છે.

હ ની બારાખડીમાંથી બ; પ ની બારાખડી બને છે.

ત થી દ ની બારાખડી બને છે.

ચ થી જ ની ,, ,,

અને જોપાનિયો તેને “નીચી” કહેશે. એકમેકનાં કાગળપત્રો તેઓ ઉકલાવી શકે છે, પણ જોત્રી ચક્રતા નથી, જોત્રવું હોય તો એકમેક લખી મોટકું નહિ ઉઘાડતાં સમજી લે છે.

જોપાનિયોએ સેહેલાઈથી લિપિ શીખી શકાય તે યદી ‘કાતા કાન’ નામે લિપિ બનાવી છે. તેમાં ૭૩ મૂળાક્ષરો છે. તેમાંના ૪૮ અક્ષરો ખરા છે અને બાકીના આપણા મૂળાક્ષરની ધર્તીપર છે. ગુજરાતીમાં ફરેક વ્યંજનને જે પ્રમાણે કાના, માત્રા, અનુસ્વાર વગેરે આપી તેનાથી ૧૨ અક્ષરો બનાવી શકાય છે; તેજ પ્રમાણે જોપાની બાપામાં પણ કેટલીક નિયામીઓ કરી જોપાની મૂળાક્ષરનાં ૪૮ અક્ષરોમાંથી ૨૫ અક્ષરો બનાવી શકાય છે. (તે “કાતાકાન ચિન્હનાં અક્ષરો”વાલી આકૃતિના પૃષ્ઠ ઉપરથી જોવું.) આથી નીચાનીનાં અક્ષરો મળી ૭૩ મૂળાક્ષરો બને છે.

ટેલિગ્રાફ કરવામાં આજ કાતાકાન લિપિનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. છોકરાં તથા છોકરીઓને પ્રથમ આજ અક્ષરો બહુાવવામાં આવે છે. આ મૂળાક્ષરોનું શિક્ષણ લેતાં તેઓ વાંચી શકે છે.

જોપાની ભાષાના ઉચ્ચાર ધણા સેદેશ છે. પણ આ બાપામાં અ કાર નથી અ નુ કામ ‘અા’ એ ઉચ્ચારથી કરવામાં આવે છે. દાખલા તરીકે જોપની વર્ણમાળામાંના ક અને જ બારાબડીમાના અક્ષરો સોડા કાઠાં નીચલા અક્ષરો જડે છે. કા, કી, કૂ, કે, કો; અને બ, બી, બુ, બે, બો; તેજ પ્રમાણે ંદરવ અને દીધં બેઠ પણ નહિ હોવાથી દરવ યુ થા બી અથવા દીધં બી

યા યુ એવા બેદ નથી. જેપાની ઉચ્ચાર આપણા સાદા અક્ષરેથી સેહેજમાં બતાવાની શક્ય છે. દાખલા તરીકે નીચે દર્શાવેલા અક્ષરોનાં તમામ ઉચ્ચાર આગેદૂન આપણા મૂક્ષરોમાં મળે છે : - ઇ, રો, હા, ની, હો ” વગેરે.

અત્રે આપેલા જેપાની લિપિના મૂળાક્ષરના કોઈએના ઉચ્ચાર ઉપરથી જણાશે કે તેમનાં ઉચ્ચાર આપણા જેવાજ છે; પણ તેમાં કેટલાકનાં ઓછા ફેરફારવાલા છે. જેપાની ભાષામાં “ ળ, લ, ક્ષ, એમનાં ઉચ્ચાર ખીલકુલ નથી. આથી જેપાની લોકોમાં ળ, વ, લ, એમનું કામ ‘ ર ’ થીજ ચાલે છે. ‘ ક્ષ ’નું કામ ‘ સ ’ થી ચાલે છે. દાખલા તરીકે ‘ લોક ’ અને ‘ લક્ષ ’ એમનો જેપાની ઉચ્ચાર ‘ રોક ’ અને ‘ રસ ’ થાય છે.

જોડાક્ષરની રીત જેપાની ભાષામાં નથી. અને બારાખડીનાં પણ દરેક વ્યંજનમાં ૧૨ અક્ષરો, એ પ્રમાણે બનતી નથી. આથી આ રીતમાં ગુજરાતી કરતાં અક્ષરો, ઓછાં છે.

બારાખડી બનાવવા થકી તેઓમાં બે નીશાનીઓ છે, પેહેલી ॥ અવનીર્ણુ ચિન્હ જેની અને બીજી . ઘન્ય પ્રમાણે છે. આ નિશાનીઓથીજ નીચે લખેલી બારાખડી બને છે.

હુ ની બારાખડીમાંથી બ; પ ની બારાખડી બને છે.

ત થી હ ની બારાખડી બને છે.

ચ થી જ ની ” ”

સ થી ઝ ની બારખડી બને છે.

ક થી ગ ની

કે થી બ, પ નો ઉપાકર બને છે.

અંક

અંક સંખ્યા.

(અંક) (ઉચ્ચાર)

એક—હીતોચ.

અગ્યાર—જૂ પૂંચી.

બે —કુતાચ

ઓગણીસ—જૂ ફૂ.

ત્રણ—મીચ

પચાસ—ગો જૂ.

ચાર—ચોચ

સો—હાફૂ.

પાંચ—પચુચ

એક હજાર—સેન.

છ —મુચ

દસ હજાર—માન.

સાત—નનાચ

નહાણુ—ફૂ જૂ ફૂ.

આઠ—પાચ

ત્રણસો સહસ્રક—સાન હાફૂર ફૂ જૂ પૂંચી.

નવું —કો કોનચ

અઠારસો—ઓગણ ચાલીસ—સેન હાચી.

દસ—તો.

હાફૂ સાન જૂ ફૂ.

ઉપર આગેલા અંકઉચ્ચાર મૂળનાં છે. “ દસ પછી તેમનાં મૂળ અંક નથી, પેહેલો અંક મુકી તેની આગળ “નો” આ પ્રત્યય લગાડી તેની આગળ નામ આવે છે, અને નામની આગળ અંક મુકતાં આંકડો જોવાને તેવો આગળ લખાય છે. દાષ પછુ પ્રત્યય લાગતો નથી.

દાખલા તરીકે :—કુતાચનો મિકાન. } =એનારંગી.
મિ કાન કુતાચ. }

હાખસા તરીકે :—એ અને ત્રણ=કુતાય તો મીય.

ત્રણ અથો=મીયનો હોન.

તે દસ ફળ ખાય છે=આનો હીતોવા તોનો
કુદા મોનોવો તો બેર.

ખાંચ કબૂતર=હાતો ધયુય.

સાત ફળ=નનાયનો કુદા મોનો.

આંક પક્ષી=તોરી માય.

જાપાની ભાષામાં આંક સંખ્યા દસ ઉપર નહિ હોવાથી ચીનાઇ ભાષામાંથી જાપાનીઝેએ આંક લીધેલાં છે. આ આંક અમળ્યથી પરાધ સુધીનાં છે. આ આંક ગણવાની તથા લખવાની રીત આપણા જેવીજ છે.

એક-ઇચી.			ત્રીસ-સાનગુ.
બે-ની.	ઇ-રકુ.	દસ-જુ (નયુ)	ચાલીસ-શીજુ.
ત્રણ-સાન.	સાત-શીચી.	અગ્યાર-જુ ઇચી.	પચાસ-ગોજુ.
ચાર-શી.	આંક-હાચી.	ત્રીસ-ની જુ.	સાઠ-રોકુ જુ.
પાંચ-ગો.	નવ-કુ.	એકત્રીસ-ની જુઇચી.	સીત્તર-શીચીજુ.

હેંસી—હાગીજુ.

હજાર—સેન.

તેરું—કુજુ.

દશ હજાર—માન.

સો—હાકુ.

લાખ—જુમાન.

બસો—ની હાકુ.

દશ લાખ—હયાકુમાન.

ત્રણસો—સાંખ્યાકુ.

કરોડ—સેનમાન.

ઉપર જણાવ્યા તેમાં દસ પછીનાં અગ્યાર અંકથી 'શુ' ની આગળા ધંચી, 'નીચી' એમ અનુક્રમે આગળ મુકવામાં આવે છે. વીસ, ત્રીસ, નેતું લખવા હોય તો બે, ત્રણ, નવ એટલે "ની, સાન, કુ" આ આંકડા 'શુ'ની પાછળ લગાડવામાં આવે છે, અને તેની આગળ એકવીસ, એકત્રીસ, નેતું વગેરે લખતાં અગીયારથી આગ-પ્તીસ સુધી લખાતાં અંક પ્રમાણે જોડવામાં આવે છે.

જેપાની ભાષાની લિપીને ઉપરથી નીચે લખવાની રીતી છે. અને તે આપણા ગણા હાય તરફથી મથાળેથી નીચે ઉતરતી લખવામાં આવે છે.

દસ દળરનાં અંકને 'માન' કહે છે. તેની પાછળ ૧-૧૦૦ સુધી અંક લખતાં દસ લાખની સંખ્યા બને છે, અને ૯૦૦ સુધી અંક લખતાં ૯૦ લાખ સંખ્યા બને છે. દાખલા તરીકે :—ગોશુ માન=પાંચ લાખ. હા કુમાન=દસ લાખ. કુ હાકુમાન=૯૦ લાખ. ચીશીમાન ગોસેન સાનલા કુ કુશુકુ=૭૫૩૯૯. કરોડ વેર અંક જોઈતા હોય તો 'ધચી સેનમાન' આ શબ્દ મુકે છે. તેની પાછળ નવ સુધી અંક ઉમેરતાં નવ કરોડ વેરની સંખ્યા બનશે; એથી પણ વધારે અંક સંખ્યા જોઈતી હોય તો સેનની પાછળ લાકુ શબ્દ મોજવો. એટલે અબજ વેરની સંખ્યા બનશે. દાખલા તરીકે કુ લાકુ સનમાન=૯૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦, નહિ અબજ પછી પણ ગમે તેટલા અંક આજ મુજબ બનાવી શકાય છે.

લાકુ (૧૦૦) એની આગળ 'ધચી સાન' "રુકુ" "હાચી"

આ શબ્દ લગાડતાં નીચેના ફરક થાય છે. દાખલા તરીકે :—
 ધમીલા કુ—ધખાકુ, સાનલાકુ=સાંખ્યાકુ. ર કુલાકુ—રખાકુ.
 હાચી લાકુ—હાખ્યાકુ; આ નીચમ અંક લખતાં તથા બોલતી
 વેળા ધ્યાનમાં રાખવા ધટે છે.

“સેન”ની આગળ ૧-૯ સુધી આંકડા લગાડતાં કરોબ
 ફરક પડતો નથી. દાખલા તરીકે :—હાચીમાન—હાચીમાન.

જપાની ભાષાનો સર્વોપયોગી શબ્દ સંગ્રહ.

(ગુજરાતી)—(જપાની)

અ

અકટોખર—નયગામ.

અકસીર—આર્ધચુસુરી.

અકીક—મેતોસેક.

અખરેલ—હીમેગુરમી.

અગ્નિ—હાજી. હી.

અગિઆર—ગુરુધી.

અગોડી—ચુખીતુકી.

અચાર—ત્સુકેમોનો.

અજમાસે—ઓયસો.

અજમે—બોદુ.

અડદ—બુનદો.

અઠવાડીયું—ઈરમુ.

અઠાર—ગુ હાચી.

અથવા—માતાવા.

અદેબુ—ચાકીમોચી.

અધિપતિ—શીમબુન કીયા.

અનીસું—શો-ચુષકયો.

અપંગ—મેકુરા.

અપ્રતિમ—એડકો.

અપ્રમાણિક—કુશોઓકી.

અશીષુ—આહેન.

અખર—રીધુ એનકો.

અબ્યાસ—ખેંકયો.
 અમલદાર—યાકુનીન.
 અરક—ચીનકીઝાઇ.
 અરજ કરવી—તાનોમૂ.
 અરફુ—મેરી, હાયાશી.
 અરફું—હાન.
 અરે—ઓયા.
 અફ—છુકુ નાકી.
 અશકત—યોવાકી.
 અસબ્ય—રીયોગવાઈ.
 અગાસી—આમાનીન.
 ઓ.
 આહસ—કેરી.
 આકાર—કાતાચી.
 આકાશ—સેરા.
 આખ—મે.
 આગ—કાઇ.
 આગગાડી—કિયા.
 આગખેટ—કુને.
 આગસે વર્ષ—રામનેન.
 આગસેમાગ—માયે.
 આગસ્ટ—હાચીગાચ.
 આંગળી (હાચની) મુખી.
 આંગળું—છુગીનો.

આંગળું—ઓમેતેનો.
 આજ—કો; કેમીચી.
 આજ રાત્રે—કેનખાન કાયા.
 આજે સહવારે—કેસા.
 આટો—કેના; કે
 આડ—હાચી; પાસ.
 આતશ—હી.
 આડું—સોખા.
 આપતું—પાર.
 આશીસ—મીસે.
 આશીસ (સરકારી)—યાકુશી.
 આમુખ્ય—હનોચી.
 આરસપહાણ—રેસેકી.
 આરસી—કામામી.
 આ વખતથી—કેરેકારા.
 આવવું—કુર.
 આ વર્ષ—કેતોશી.
 આસમાની—આવોષ.
 આસમાની રંગ—આવોષરો.

ઈ

ઈઝિરરીઝ—મીમીવા.
 ઈઝની દાણ—તામાગોનો કામી.
 ઈઝની સફેદી—તામાગોનો શારેમી
 ઈફુ—તામાગોનો.

ધન્સપેક્ટર—મેકીકી.

ધમારત—ઉચી.

ધશ્વર—કામી.

ઉ

ઉગલું (ઝાડું)—હાથેર.

ઉધાડું (ખારણું)—આકેર.

ઉચાર્ધ—તાકાસા.

ઉચું—તાકાધ.

ઉડું—ઓકીર.

ઉડવું—તોણુ.

ઉતમ—જ્યોષ્ઠ.

ઉત્તરદિશા—હીતા.

ઉન—કે

ઉનતું બનાવેલું—કેડે ચુકર.

ઉનના કપડાં—રાસા.

ઉન્દાળો—નાચ.

ઉપભોગ—તાનો સિમી.

ઉપભોગ શેવો—તાને સિમી.

ઉપભોગમાં લાવવું—છુડાવ.

ઉપવન—ઝાપેન.

ઉપસેટ—મેકકા.

ઉમું રેડવું—ચાય.

ઉમર—તોશી.

ઐ, ઐ,

ઝડવું—તોડી.

એક—ઈચી. હીતોત્સ.

એકવીસ—નીજી ઇચી.

એકવવાયો—સામોશી.

એકઉન્ટન્ટ—કાનએ કાતા.

એનજીનીયર—કીકવાનશી.

એનવલપ—એચુકુરો.

એપ્રિકોટ—આનમુ.

એપ્રિલ—સીગાય,

એમ ?—નારહોદો; સો.

એરંડી—હીમાશી.

એરંડીયું—હીમાશીનો અણુરા.

એરોરટ—કુચું.

એકચી—યા કુચી.

એળીયો—રોકવાઈ.

એંગણીસ—જુકુ.

એટ—હીકીશીઓ.

એંક—કુચિનિર.

એરત—એન્ના.

ક

કચરાપતી—એમીસારાઈ.

કડોળ—મામે

કડવું—નીગાઈ.

કયા—કોતો.

કદી કદી—તોડી દોડી.

કદોષ—કવાશીયા.

કનતાન—હો—મેમેન.

કપડાં—કિ મોનો.

કપાસ—વાતા.

કપુર—શોનો.

કપુર (બરાસ) —હે-નો.

કપુર ચીની—ચામાચકો શોમાતાવ
સોનોકી.

કખાટ—તાનસુ.

કખુતર—હાતો.

કમનસીબ—અનનો વારાધ.

કમરખંધ—ઓખી.

કમલકુલ—રેનકોન.

કપાંચ—દોકોદેમો.

કપારે—ધંચ.

કપારેપથુ—ધંચદેમો.

કરેલું—નાસુ.

કરેપ—ચીરીમન.

કરોડ—સેનમાન.

કલક—સુમુ.

કલકના પતરાં—ખીકી.

કલમ—કુદે.

કસાક—છ.

કસાક અરધી—હાનછ.

કમ્પાઈ—આનતો.

કલીકો—કાનાકીન.

કલીંગડ—સુષકા.

કવિ—યુતોયોમી.

કરટમ ઓશીસ—એકકવાન.

કરુરી—જાકો.

કસુમો—બેની નોકાનો.

કક્ષ—ત્તે.

કળ (કુલની)—હુમોમી.

કાકી—કપૂરી.

કાગદી—કામીયા.

કાગળ—કામી.

કાકાની દીકરી—ધતોદો.

કામળપત્ર—તેમામી.

કાંચળી—મુનેઆતો.

કાચું—ચુકુસેન.

કાંટો—નીકુસાશી.

કાલું—નુચુ.

કાતર—હાસામી.

કાચો—આસેનવાકુ.

કાલંબરી—હાનાશી.

કાંદો—તમાનેગી.

કાન—મીમી.

કાનકોતરચી—મીમીકાકી.

કાપલું—કીર.

કાશી—કાલી.

કામકાજ--સિગોતો.
 કામદાર--શોકુનીન.
 કારણ કે--તાએનારેબા.
 કાલે--આસ; આસિતા; ઓનીચી.
 કાંસકી--કુશી.
 કાંસુ--કારાકાને.
 કાળો--કુરાઇ.
 કીનખાખ--નીશીકી.
 કીરમજ--યોકો.
 કુંચી--કાગી.
 કુત્રો--ઇંદ.
 કુક--કવાશી.
 ફેટલા--ઇકુરા, ઇકુચુ.
 ફેતાખ--હોન.
 ફેન્ડલરટીક--શોકુદાઈ.
 ફેપદન--સેનચો.
 ફેમ ૧--નાએ.
 ફેમીરટ--કવાગાકુશા.
 ફેરખો--કોહાકુ.
 ફેચ--કાના.
 ફેસર--બેતો.
 ફેઇપથુ ફેકાચુ--ફોકોમેદેમો.
 ફેતરનાર--હોરીમેનોશી.
 ફેચમીર--ઇવાકી.

ફાર્કરૂ--કોરોપુનુકી.
 ફોર કપકુ--ખાનાકીન.
 ફોરીકામવેચનાર--સેતો મેનોયા.
 ફોલર--કાર.
 ફોલસો--સેકતાન.
 ફોલસો--(પકવેલો)-સુમી.
 ફોલ્લું--કોબેચા.
 ખ.
 ખડખડકું--આરાઈ.
 ખડખુચ--માકુવાસુરી.
 ખડયો--ઇન્કીસુમે.
 ખડી--ગોકુન.
 ખ્યાલ કરવો--આતેર.
 ખરાખ--કીતાનાઇ.
 ખરેખર--ખિતો.
 ખલાસી--સુઇકુ.
 ખસખસ--કેશી.
 ખસખસના પોરા--મોમોક કોકુ.
 ખાઉ--તાખેર.
 ખાદું--સુઇ.
 ખાંડ--ચાતો.
 ખાણુ--ગોજેન.
 ખાટકી--ઉચીયા.
 ખાત્રીપૂર્વક--અચની,

ખાર—શીઓ.
 ખારક—નાચુમો.
 ખારવો—સેનદો.
 ખાસી—સેડી.
 ખુબસૂરત—કીરેધન.
 ખુરરી—ધસ.
 ખેડુત—હયાકુશો.
 ખોલવું—આકેર (ખારણું.)
 ખોળ—અખુરાકાસુ.

બ.

બાકાલે—કીનો.
 બાબક કરવી—સવાગુ.
 બાંદીલું—કીતાનાઇ.
 બાંધક—ધવો.
 બમવું—કોનોમુ.
 બરમ—આસુઇ.
 બરમ પાણી (પીવાનું)—ઓસાપુ.
 બરમ પાણી—ઓપુ.
 બરીબ—બીમબો.
 બલીચ—કીતાનાઇ.
 બાજ—મોજ.
 બજર—લીનજન.
 બાંબો—આસા.

ગાડી—
 માનસ ખેંચી } રિક્ષા.
 ચલાવે તે લી. } દુરમા.
 ગાડી (ઘોડાની)—બાસા.
 ગાંધી—કામ બુલ્લુવા.
 ગાનારી—ગેઇસા.
 ગાલીચો—કાનચુ.
 ગાંસડી—કોરી; બ્યો.
 ગુજસ્તેસાલ—સાકુનેન.
 ગુણ—તાંતારા.
 ગુંદર—પાની, ગોમ.
 ગુફા—તાની.
 ગુરતાર—મેકુમેળી.
 ગુલાબ—બારા.
 ગુમી—આઇ.
 ગેઇટર્સ—કયાદાન.
 ગેરદામર—રસ.
 ગોચ—મારધ.
 ગોળ—સાતોમીતસ.
 મંચ—હોન.
 મંચકર્તા—ચોતુતસુસા.

ધ.

ધડ—કોમીયુ; બાકુ.
 ધડીયાલી—તોઢેધયા.

ધડીઆળ—તોકે.

ધણું—ધકસાં; તાઇહેની.

ધણકરી— $\left\{ \begin{array}{l} \text{દાપણુન.} \\ \text{તાઇ તાઇ.} \\ \text{હોતોનદો.} \end{array} \right.$

ધર—કમી.

ધાતકી—કુથીનસેમ્.

ધી—અણુરા.

ધેરેરંગ—કોઇ.

ધોડાવજ—શોણુ.

અ.

અડક—બુરી,

અકમક—ગયો કુમુઇ; હીલ્લીધશી.

અટાઇ—ગોગા.

અઢવું—તોખોર.

અઢતી ઢળાએ—નિ ગીયાકાના.

અણુ—મામે.

અંદ્ર—ધુકી; ત્સુકી,

અમમો—સાજી.

અગકું—હીરકું.

અહા—યા; ઝોયા.

આક—ગોણુન.

અઃકુ—કો—માતાના.

આઢવું—ન.યેર.

આદર—નેદોકોનો સકીમોનો.

આંદરાત—મીકાબુકી.

આંદો—ગિંન.

આર—શી. યોત્સ.

આલવું—આરકું.

આલીસ—શીણુ.

આહની દુકાન—આપા.

આહનો વેપારી—આપા.

આણુ વર્ષ—કોતોસી.

મીજ—મોનો.

મીનદેસ—શીના.

મીનાઇ પ્રજા—સિનાજીન.

મીતારો—ઈકાકી.

મીત્ર દોરવું—તુર.

મીની કળાગ—હીલ્લીત્સુ.

મીરવું—પાણુર.

મ્યુંટવું—યોર.

મેરી—સાકુ રામમો.

મેસ્ટનટ—કુરી.

મોખા—કોમે.

મોપચીની—દોકુ રેઇ ઓકું.

મોપડી—હોન.

મોપડી વેચનાર—હોનયા.

મોપડી બાંધનાર—સેઈ હોનયા.

ચોર—દોરોળો.

ચોરવું—નુસુમ્.

ચોરી—નુસુમી.

છ,

છ—રોકુ; મુલ્મુ.

છીટ—સારાસા.

છત્રી—કાસા.

છબી—ચાશિન.

છરી—(જમવાની)—હોયો—નાષ્ટ્ર.

છાતી—મુને.

છાપેલું કાપડ—ખાતાત્સખી મોમે

હુપું—લીમીત્મુ.

છે—ગોળરી માસ.

છોકરી—મુસુમે.

છોકરો—કોદોમો.

જ

જગ—સેકાષ.

જંગલ—મોરી; હાયાથી.

જન્મદિવસ—તાંજયોખી.

જપાન—નિપોન.

જમવાની સળી—હાથી.

જમાતગોટો—હામુ.

જમાવું—મીંગી.

જમણો—મીંગી.

જપારે—ધયદેમો.

જરમની—દોષથી.

જરા—રોકાસી.

જલદીજ—ધમાની.

જલ્લદ—હાયાથી.

જલદી—સુગુની.

જવ—ખાકુ.

જલુડું—ચુકી.

જનેવારી—ધમીગાય.

જાંબુડો—મુરાસાકીધરો.

જમણ—નીકુમુકુ.

જવંત્રી—જતતેઈ.

જી—હાથી.

જીમ—સિતા.

જીવાડવું—તામેર.

જુહું—ઉસો.

જુન—રુકુમાય.

જુનું—કુરધ. મુકાસી.

જુલઈ—શીયીગાય.

જૂદા જૂદા—ધરો ધરોનો.

જે કોષ—દારે દેમો.

જેહીમધ—મુખોતો.

જોલ—મીર.

ઝ-ટ-ઠ-ડ.

ઝટ પટ—સુમ્મી.
ઝવેરી—કાઝરી—મેનોયા.
ઝાંખો—ચુસુષ.
ઝાડ—કી.
ઝૂંડો—હાતા.
ઢંકણખાર—હોથા.
ટપાલ—યુબિન.
ટપાલ આરીસ—યુબિન કથોકુ.
ટપાલની દીકીટ—યુબિન કીતે.
ટપાલનો કાડ—યુબીન કાગાકી.
ટપાલનો સીપાઇ—હીકયાકુ.
ટબ નાહવાનું—કુરો.
ટબલર—મીઝુનોમી.
ટરકી રેડ કલર—હીગાનાકીન.
ટામેટા—આકાનાસું.
ડુંક—મીથ કાકી.
ડુવાલ—તેલુ ચુષ.
ટેબલ—છુકુમે; હાઇ.
ટોપી—ખોશી.
દ્રામ—થેચદોઆશા.
ઠરાવવું—કિમેર.
ઠાર—શિમો.
ઠાંસવું—સેકુ.

૨

ઠાંસો—સેકી.
ઠીક—બુધ્યુન.
ઠીંગણું—સેઇનો હીકુષ. હીકુષ.
ઘણું—હીદારી.
ઘણો—કાચીકોઈ.
ડીકાંડર—સાકાદોકુરી.
ડીસેંબર—ઝમુનીમાય.
ડુંગર—ચામા.
ડેરક—સુકુષ.
ઝાંકટર—ઇશા.
ઝાલકાકી—હોબાસિરા.
ઢગ—આરાસી.

ત; થ.

તકીથો—માકુરા.
તજ—કેઈસી.
તડખુચ—સીચુકવા.
તદન—મો.
તપકીર—કામી તાબાકો.
તંગાકુ—તાબાકો.
તમે—વારે વારેના.
ત્યાં—સોકોની.
ત્યાગ કરવું—નોકોસુ.
તરવું (ખાણીમાં)—ઓમેગુ.
તરવું (અતરંગ) હીકુ.

તલ—ગોમા.
 તલાવ—ધકે.
 તલંગર—ખાનેભોમી.
 તસવીર—શાશીન.
 તાર (દામર)—ચાન.
 તાર (પોરઠની)—દેનશિન.
 તાર ઔશીસ—દેનશીનકપોડું.
 તારીખ—નિચી.
 તાહડું—સામુધ.
 તીખું—કારાધ.
 તીરકારધુકત—ધયાના.
 તેર—શુસાન.
 તેલ—અખુરા.
 તે કરતાં—યોરીમો.
 તે વખતથી—સોરેકારા.
 તેહવારનો દિવસ—સાધજીતુ.
 તોડવું—ઝાર.
 તોય—સોરેદેમો.
 ત્રણ—સાન, મીત્સ.
 ત્રણસો—સાંખ્યાકુ.
 ત્રાંબુ—દો. આકાગાને.
 ત્રીકાણુકાર—સાનકાકુ.
 ત્રીજો પોહોર—ગોમો.
 ત્રીસ—સાનજી.
 થંડું—સામુધ.

થયું—ગોજરી માશિતા.
 થવું—નાર.
 થેભીયા—હોહીમે.
 થોડું પણુ—ચિતોમો.
 થોળવું—યામુ.
 થોળાવવું—તોમેર.

દ; ધ.

દંતમંજન—હા મીગાકી.
 દંતવેદ—દાર્ધશા.
 દંતરોમ—દાહતામી.
 દમાસ્ક—દોનસુ મોનગોરો. આપા.
 દયાળુ—શિનસેચ.
 દયાળુપણું—શીનસેચની.
 દરજી—શીતાતેયા.
 દરવાજો—તો.
 દરવાજો—માઈનિચી.
 દરિયાન—ઢમે.
 દલાલ—નાકગાઈ.
 દલાલ (શેરનો)—સો ઝાળાશી.
 દવા વેચનાર—કુ મુરીયા.
 દશ—જી. તોઓ.
 દક્ષિણા—મીનામી.
 દાકમ—ઝાકુરો.
 દાંત—દા.

દાદી—ઝોબાસાન.
 દાંત કાતરણી—કોચોજ.
 દાળ—દામે.
 દારૂ—સાકે.
 દારૂનો વેપારી—સાકેયા.
 દાસી—ઝેચુ. અમા.
 દિકરી—ઝોના નોકો.
 દિવસ—નિચી.
 દિવાનખાતું—ઝાશીકી.
 દુકાન—મિસે.
 દુઃખ—કાનશિકી.
 દુઃખમય—કાશાશી.
 દુખી થવું—કાનાશિમુ.
 દુઃખી થવું—કો માર.
 દુધ—ચીચી.
 દુધી—હીયોતાન.
 દુનિયા—સેકાઇ.
 દુભાસ્યો—સુખેન.
 દુખન—આતા.
 દેખામણુ—રીપાન.
 દેવાલ—કામે.
 દેશ—કુની.
 દેહેરું—તેરા.
 દોઢ રૂપિયા કિંમતનું નાણું—યેન.

દોસ્ત—ચોમોદાચી.
 દોરો—ધતો.
 દ્રાક્ષ—બુદો. હોસીબુદો.
 ધણી—તેઇશુ.
 ધણીઆણી—કમીસાન. કાનાઇ.
 ધર્તિકંપ—જીશીન.
 ધર્મસ્થળ—તેનજીકુ.
 ધાણા—કોયનદોરો.
 ધીમે ધીમે—દાનદાન.
 ધૂમાડો—કેમુરી.
 ધૂમાડો ચલો—કેમુર.
 ધોઈ—આરાહ.
 ધોધ—તાકી.
 ધોખી—સેનતાકુયા.

ન.

નખ—જુમે.
 નગન—હાદાકો.
 નજદીક—મીજીકાકી.
 નદી—કાવા.
 નખજી—ચોવાઇ.
 નવ—કુ. કોકો નાસ.
 નવું—આતાસશિકી.
 નવું વરસ—શીનનેન.

નવિ--છમે, ગેભરી માસેન.
 નવસાગર--દેશાસેધ.
 નક્ષત્ર--દેશી.
 નાથુ (પેસા કિંગતનું--સે'ન.
 નહાસી જવું--નિગેર.
 નહોતું--ગેભરીમાસેન દેસિના.
 નાક--હાના.
 નાખીદેવું--મુનેર.
 નાચ--ઝોદોરી.
 નાટકકાર (નટ)--માકુશા.
 નાટકી સ્ત્રી (નટી)--માકુશા.
 નાણાધીરનાર--કાનેકાશી.
 નારંગી--મીઠાન.
 નાશકરવો--દેવામુ.
 નાહતું--ચીસાધ.
 નાહસતું--હાશીર.
 નાળીએર--વાશી.
 નાળીયો--કુધી.
 નાચું--દીકુધ.
 નીતારતું--એનોસુ.
 નીશાણુ--હાતા.
 નીરથક--તાદાદે.
 નેકલેસ--કુખીકાઝારી.
 નોકર--કોઝુકાધ.

નેત્ર--મે.
 નેત્રવેદ--મેષશા.
 નોવેખર--બુધધીમાય.

પ.

પપસા--કાને દીન.
 પકપાનની રક્ષાળી--સારા.
 પખવાડીયું--તીધસ્યુ.
 પંખા--સેનસુ (વાળવાના)
 પંખા--ઉચીવા (આખા)
 પગ--આશી.
 પચાસ--ગોળુ.
 પટો--ઝોળી.
 પલ્લ--સિકાશી.
 પત્ર--તેગામી.
 પત્ર વહેવાર--વાયેરી.
 પત્ની--ધુમા.
 પદર--જુગો.
 પનીર (ચીઝ)--ચીમુ.
 પપેટા--ધમો.
 પ્યાહું--ચાવાન,
 પરંતુ--સિકાશી.
 પરચીકું--જેબુકુરે.
 પરમદિને (આવતી)--એતોધુધ.

પરમદિને (ગધ)—ગાસાને.

પર્વત—ધામા.

પરવાણા—સાનગોત્રુ.

પક્ષંગ—તેદાઇ.

પક્ષાદિનમ—હાકકીન.

પવન—કાન્ને.

પવિત્ર ભૂમિ—તેન્શુકુ.

પથિમ—નીશી.

પરતાકાચો—ચોવાયા.

પળ—બચો.

પક્ષી—તોરી.

પાઇનવૃક્ષ—માચ.

પાઉ—પાન.

પાઉં ભુજેહું—પાકીપાન.

પાઉં વેચનાર—પાનયા.

પાંચ—ગો. છાસુસ.

પાછળ—ઉશીરો.

પાછળું—ઉરાનો.

પાછું ફરવું—કાચેર.

પાજ—હાથુતાર્.

પાટણન—સુખોન.

પાણી—મીઝુ.

પાંદડું—હા.

પાપતખત—મિયાકો.

પારો—મીઝુગાનો.

પાલખી હચકનાર—કાગોકાકી.

પીચ—ગોમો.

પીતળ—શીનયુ.

પિતા—ચિચિ.

પીવતું પાણી—નોમી મીઝુ.

પીવું—નોમુ.

પિળે.રંગ—કીધરો.

પુત્ર—કો.

પુરં કરવું—શિમાકુ, ગ્યોસુ.

પુરપ—ઓનોકો.

પુષ્કળ—ત.છહેન્તી.

પુસ્તક—હોન.

પુષ્કળ—તાનતો.

પૃથ્વી—ચિ.

પૂર્વદિશા—હીમાશી.

પેઢી—ત્રિંદો.

પેનનાઇફ—કો. ગાનાના.

પેટી—હાકો.

પેન્સીલ—એમપીત્સુ.

પેનહોલર—પેનતાતે.

પેપરમીન્ટ—હાક્કા.

પેપરવેટ—કેસાન.

પેર—નાશી.

પેહેરવું (પુર વગેરે)—હાકું.
 પેહેરી સુવાના કપડાં—નેમકી.
 પૈસા—કાને.
 પોખરાજ—હીનોતામા.
 પોલીસ ઓફીસ—કે ઇસ્ટાસુસો.
 પોશાક કરવો—કર.
 પોસ્ટકાર્ડ—હાગાફી.
 પોસ્ટાલ—હાગાને હી ઉચી.
 પોળી—કાશી.
 પોલ્યું—હીરોકી.
 પોત્ર—માગો.
 પોત્રી—માગો-જો.
 પ્રસંગ—તોકી.
 પ્રાંણ—હનોચી.
 પ્રાર્થના કરવી—નેગાઉ.
 પ્રામાણિક—શોઓછકી.
 પ્રિન્ટર—કવાધાંયા.
 પ્રોફેસર—ગાફેશી.

૨૦

રૂકત—ખાકારી.
 રૂટકી—ચેખાન.
 રૂનીચર વેચનાર—દોચુયા.
 રૂરી—માતા.

રૂલેનસ—કુરાનેર.
 રૂડવું—યાણુર.
 રૂનસ—તોરો.
 રૂનસ (કાગળનું)—ચેચીન.
 રૂંચી આપવી—કાકેર.
 રૂલ—હાના.
 રૂલ રાખવાં—હકેર.
 રૂચુઆરી—નીમાચી.
 રૂડવું—ચોર.
 રૂરમોસા—તાવવાન.
 રૂસ—કુરાનસ.

(બ)

બગીચો—નીવા.
 બબર—કાંકોમા.
 બટન—બોતન.
 બંદકરવું—યાણુ. શીમેર.
 બંદગી કરવી—નેગાઉ.
 બદામ—હાદાન કયો. બોતાનકયો.
 બપાઈ, મમાઈ—ઓખા આસન.
 બપાવો, મમાવો—ઓછ હસન.
 બપોર—ઓહીર.
 બપોરપછી—હીરકારા.
 બસાંકેટ—કેતો.

અલોટિંગપેપર—સુષતોરીમામી.

અસો—નીલાકુ.

અબદ, ગાય—ઉશી.

આઈડી—હુમા.

આજુ—ઉદે.

આદીઆન—મુધકયો.

આંધવું—મુસુમુ.

આદશાદ—તેનશી. તેનો.

આપ—ચીચી. આતોતસાન

આપ સાવકો—મામાચીચી.

આંબુ—તાકે.

આરબુ—તો.

આર—ગુની.

આરી—માદો.

આરીના પરદા—માદોકાકે.

આલ—કામી.

આવીસ—નીગુની.

આળક—આકામખો. દોદોમો.

આહોશ—કાશીકોકી.

આહોશીથી—કાશીકોકુ.

બી—તાને.

બીબાનું—નેદોકો.

બીફ્ટીક—બીફુતેકી.

બીફ—ગીથુંનીફ.

બીર—બીર.

બીલાડી—નેકો.

બીસકીટ—બીસકી.

બુકકીપર—ચોમનકાત.

બુખવતું—કેસ.

બુટ આખાં—નામાગુત્સુ.

બુટ અર્ધા—દાનગુત્સુ.

બુટની દોરી—કુત્સુહીમો.

બુટ પોલિશ—કુત્સુબુમી.

બુદ—કોટી.

બુર—નારખ.

બે—ની.

બેક—ગીકો.

બેકન—શીઓગુતા.

બેરી—મુસુમે.

બેપ્રદર—હીર.

બેસ્વાદ—માબુધ.

બેસતું (ધોગપર)—નોર.

બેસતું—સુવાર.

બેદદ—થાકુસાન.

બેદર—ત્સુનખો.

બેહેન (મોટી)—આનેસાન;આને.

બેહેન (નાની)—ઇમોતોસાન.

બેહેન નાહની—ઇમોતો.

બે હાનર—તીસેન.
 બોંલ—ઝુબોતત્સુરી.
 બોલવું—હાનામ્.
 બશ—હાકે; પુરાશી.
 બશ દાંતનો—યોશુ.
 બસશેટ—ઉદેરા.
 ખાંડી—પુરાનદી.

(લ.)

ભંગી—કોહીયા.
 ભરત ભરનાર—તુષ હાકયુ.
 ભરતી—મીચીશીઓ.
 ભચ્ચ—હીરોકી, ખેકકો, ખેકકોન.
 ભાઈ—ક્યોદાઈ.
 ભાઈ નાહનો—ઓતોતોસાન.
 ભાઈ પડો—આની. આનીસાન.
 ભાત (રાંધેલો)—ગોહાન.
 ભાપા—કોતોયા.
 ભિંત—કામે.
 બીખારી—કોશુકી.
 બુજવું (પાઈ)—યાકુ.
 ભૂમિ—ચિ
 બેગાવવું—માસેર.
 બોધવું—હોમેર.

ભોજન—ગોજેન.
 ભોજન (સહવારતું)—આસા ગોજેન.
 ભોજન (ખપોરતું)—હીર ગોજેન.
 ભોજન (ત્રિભ પ્રહરતું)—ગોગો ગોજેન.
 ભોજન (રાતતું)—યૂ ગોજેન.
 ભોજન (સાંજતું)—આન ગોજેન.

(મ.)

મખમલ—ખીરોદો.
 મંગળવાર—કાયોખી.
 મહરદાની—કાયા.
 મજબુત—છુયોકી, જ્યોખુ.
 મદદનીસ—તેત્સુદાઈનીન.
 મધ—મીત્સુ.
 મધરાત—યોનાકા.
 મન—કોકેરે.
 મનીએન્જર—રયોગાપયા.
 મરયાં—તોગારાશી.
 મરી—તોગારાશી.
 મસકેરો—દોકે.
 મસલીન—મોમેન; સારાશી.
 મહીનો—હુકી.
 મ્હોટાઈ—દાયશુ.
 મા—આ; હા; ઓકાસાન.

માઈલિ--માઈર.
 માખણ--આતા.
 માછલી--સાકાના.
 માછલી વેચનાર--સાકાનાયા.
 માણેક--આકાશમા.
 માયુ--આતામા.
 માયુ' કુખવું--મુચ.
 માનવી (નણે ભત્રી)--હીતો.
 માફ--ખપોડી.
 માયફળ--કુશી.
 માખાણુ--શીન શેત્ત.
 માર્ગ--મીચી.
 માર્ચ--સાંનગાય.
 માસી--ઓખાસાન.
 મારી નાખવું--કારોમ્.
 માળી--વાવેવા.
 મીઠું--શિવે.
 મિત્ર--યોમોદાચી.
 મિનિટ--કુન; પુન.
 મીકાષ--કવાસી.
 મીણુ--રો.
 મીણુઅતી--રોસોકુ.
 મુર્ખ--ખાકા.
 મુરખો--તેરીયાકુ.

મુરકેલી--મુમુકાચી.
 મુળા--દાઈકેનો.
 મે--ગોગાય.
 મેજ--છુકુપે.
 મેચીસ--માચી.
 મેનેજર--શીહાહી હીન
 મેળવું--ધરર.
 મોકલવું--ઓકુર.
 મોધું--તાકાઈ.
 મોન્ન--(પગના)--તાખી.
 મોટું--ઓકી.
 મોચી--કુત્સુયા.
 મોતી--શીનગુ.
 મોરથુયુ--તામખાન.
 મોસખી--નાનકીન મીકાન.
 મોહોરદાર--ધુમા.

૫-૨.

મંત્ર--કીકાઈ.
 માકુત--નીકુ રાઈશી.
 મૂરખીયન--મુરોપાઅન.
 રાખી--સારા.
 રંગ--ધરો.
 રંગવું--સોમેઈ.

રંગારો—સોમે મોનોયા.
 રતાધુ—જગાધમો.
 રખર—છકેશી.
 રખવું—આસોખ.
 રવિવાર—તીર્થોજી.
 રશિઆ—રશા.
 રસકપૂર—મોઢો.
 રસ્તો—મિચી.
 રાઈ—કારાશી.
 રાખવું—મોચુ.
 રાજધાની—મિયાઢો.
 રાત—યોર.
 રામ—આન.
 રીપોઈર—તામપેશા.
 રૂ—મોમેન.
 રેવું—મિન.
 રેલન—નાકુ.
 રેલર—જેગી.
 રેલ્લે રેલ—કિસા.
 રેવંચી—દાઈઓ.
 રેવંચીનો શીરો—શીઓ.
 રેસમ—કીનું.
 રેસમ હાચું—કાઈતો.
 રેસમનો કુચો—કુચીતો.

રેસમનો વેપારી—કનો આકાનદો.
 રેસમનો કીડો—કાઈકુ.
 રેલું—મુમું. આર.
 રેસમી કાપડનો વેપારી—ગોપુ કુપા.
 રાખોડીયો રંગ—હાઈ ધરો.
 રાજ—નિચી.
 રાઈલી—પાન.
 રાપો વાવવો—મુચેર.

લ.

લખવું—કાકુ.
 લંગડું—ચીમખા; આશીનાઈ.
 લમખમ—ઓપમો.
 લશકરી સેપાહ—હેઈ સોલ્દ.
 લવંગ—ચોણ.
 લસણ—નેગી, નીનનીકુ.
 લક્ષમાં રાખવું—ઓમો યેર.
 લાખ—કુ જી-રો.
 લાખ (અંક)—જુમાન
 લાંબુ—નાગાઈ
 લાલ—આકાઈ
 લીંબુ—ચુચુ.
 લીલમ—હેઈ ગ્યોકુ.
 લુલું—તેનાઈ.

લીલેરંગ-નીલેરીયો.
 હુદાર-કાળ્યા.
 લેકર વેચનાર-નુશીયા.
 લેધર કલ્કાથ-ભાગાઇ ખાવા.
 લેખ-રામપુ.
 લેમોનેડ-રામુને.
 લેસ-ધરેઇસુ.
 લોકેટ-શાશીનઈર.
 લોખંડનો વેપારી-કાનામોનોયા.
 લોહું-થેય.
 લોખાન-આન લોકુકો.

(૫)

વખત-તોડી.
 વછનાગ-ઉછુ.
 વટેણા-એનદો; મામે.
 વધવું-(ઝાડવું)-નાર.
 વધારે-મોતો.
 વન-મેરી; હાવાશી.
 વર્તમાન પત્ર-શિ'બૂન.
 વરસાદ-આકી, આમે.
 વરસાદ પડવો-આમે કુર.
 વરતૂ-મોનો.
 વસંતઋતૂ--હાર.

વાઇન-બુદોથુ.
 વાધ-તોરો.
 વાંચવું-ઓદોર.
 વાંદો-યામોમે.
 વાઈળ-આરાશી.
 વાંદર-સાર.
 વાઈળાં-કુમો.
 વારતા-કોતો.
 વાસ-નીઆઇ.
 વિચિત્ર-કીતાઇ.
 વિજળી-કામીનારી. ધનાળીકારી.
 વિધવા-યામોમે. મોકે.
 વિટી-યુળીવા.
 વિદુશક-દોકે.
 વિચાર કરવો-ઓમાઉ.
 વિચાર-ઓમોઉ.
 વિશ્વ-સેકાઇ.
 વિશેષ-નાકા નાકા.
 વેગળા-નાસુ.
 વેચવું-ઉર.
 વૃક્ષ-કી.
 વેચાણું લેવું-કાઉ.
 વેપારી-આ કીનદો.

વેગ વેગણું—ધરે ધરેનો.

વેહવું—કુદ.

વેહંચવું—વાકેર.

(સ)

શંખજી—સેકકેન સેકી.

શમૂ—ખાતા.

શનિવાર—દોષોખી.

શરાફ—ગીકાયા.

શરાખ—સોકે.

શરખાત કરવી—હાજમેર.

શા ધકી ?—નાનીધુપેનિ.

શા માટે—નામે.

શિતળા—સુગ્રુશિકી.

શિયાળો—કુચે.

શિખ્ય—શોસેઈ.

શીસું—હાનદા.

શિક્ષક—સેનસેઈ.

શું ?—નાન. હાનચુલ્લુ.

શુહોર્ન—કુલ્લુ હેરા.

શકવાર—કીનવોખી.

શેઠ—દાના. તાઈસો.

શેહેર—માચી.

શોચનિય—કાનાશી.

શોધવું—સાગાસુ.

શેમવું—નાર.

શ્રીમંત—ખાતે ભોચી.

(સ)

સકરકંદ—સત્સુખા ઈમો.

સખત—ઠાતાકી.

સ્ત્રીમર—કુને જોડીસેન.

સેશન માસતર—ઈંદીયો.

સખુ—કાનાખી કીવો.

સ્તુત્યપણે—કાનસિનની.

સ્તુતી કરવી—હોમેર.

સ્પદ—તોકોરો.

સ્નાનમૃદ—એદોનો કુરો.

સ્નેહી—યોમોહાચી.

સપરેબર—કુગાય.

સફરજન—રંગો.

સફેદ—શીરોઈ.

સખી પાડનાર—શાશીનથી.

સખી વેચનાર—શાશીનયા.

સખ ચોરસ—શીકાકુ.

સખુદ—ઉખી.

સરખું—ઓખાજી.

સરસી—નાતાનો.

સરકો—સુ.

સરજન—ગેકવાઈસા.	સાલેદ—ચીસા.
સલગમ—કાપુ.	સાસ—સોસુ.
સલામ (રાતની)—ઓપાસુની નાસાય.	સાવકી મા—મામાચીચી.
સરોવર—ઈકે.	સાવકો બાપ—મામાચીચી.
સ્ત્રીપર—ઉવા યુત્સુ.	સાલી—ઇનકી.
સ્વર્ગ—તેન.	સેહેયુ—યાસુઈ.
સ્વાદિષ્ટ—આમાઈ.	સાહેબલોક—યુરોપાઈન.
સસ્તું—યાસુઈ.	સીતિર—શીચીચુ.
સહવાર—આસા. હીમા.	સીંદુર—એનતાન.
સાંકડું—સીમાઈ. સેમાહી.	સીધું—માસુયુ.
સાકર—કોરીઝાનો.	સીધ—ઇન.
સાચું—હાનતો.	શીધારસ—ચીરેડીસેઇ.
સાંજ—આંન.	સુસું—યાસુમુ.
સાળું—તાસચાના.	સુખડ—ખાકુદાન.
સાત—શીચી. નાનાસ.	સુખદાયક—તાનેશોકી.
સાક—રોકુ જુ.	સુગંધી—નીઓઈ.
સાથે—તોમેની.	સુગંધી તેલ—કોપુ.
સાહડી—તાવામી.	સુખડ—કીરેઇ.
સાબુ ઓખા—સામો બેઇ.	સુતર—ઇનો.
સાબુ—સીબોન.	સુતરાઈ કપડાં—મેનપુકુ.
સાંમળવું—દેકીર. કીકુ.	સુતરાઈ કાપડ—મોમેન.
સારીવાત—કાનશિન.	સુધાર—ઇઇકુ.
સારું—યોકુ.	સુદાં—મો.
સાલગરેદ—તાંજીમોબી,	સુંદર—કીરેઇન; કાવાઇ.

સુનુ--કિંન.
 સુમારે--ઓપયો.
 સુરમો--આનતીમોને.
 સૂર્ય--ઓ તેનનો સામા; હીં.
 સૂયોદય--હી--નો--દે.
 સૂયોદત--હી--નો--ધરી.
 સુરોખાર--ખોશો.
 સુવું--નેર.
 સેતાશ--વાકુ સેધ.
 સે'તુર--કુવા. કોઝું.
 સેસેરી--હાકોખેરા.
 સેવ--યુદોન.
 સેહેજ વધુ--દાયધુન.
 સેહેજ--ચિતોમો.
 સેહેલ--વાસાથીજી.
 સો--જાકુ.
 સોગવાટર--સોગાકુધ,
 સોપારી--ગ્રીનરોજ.
 સોફા--નીધસુ,
 સોમદ્ર--યોસેકી.
 સોય--હારી.
 સોમવાર--ગેચુ ચોખી.
 સોહામણુ--રીખાના.
 સોળ--શુરોકુ.

આખેરી--ધયીગો.
 સ્ત્રી--ઓત્તા.
 સ્ત્રી (પતિન)--ધુમા.
 (હ-ક્ષ)
 હમમ--કામીકુધ.
 હમર--સેન.
 હશ ઘોડું--મોમુ કાથી.
 હતું--ગોખરીમાશિતા.
 હપેલી--તેનો હીરા.
 હમણા--ધમા.
 હમણાજ--ચ્યોદો.
 હમાગખાનું--એદોનો કુરો.
 હમેશાં--માધનિચી; છુતેની.
 હરદય--કો કોરો.
 હવા--તેંકી.
 હશે--ગોખરીમાશે.
 હસવું--વારાધુ.
 હળદર--યુદોનસો.
 હા--હાપી.
 હાડકાં--હોને.
 હાથ--તે.
 હાથ જોનાર--ઉરાનાઈશા.
 હાથી--ઓ.
 હાંગ--આગી.

હીંગળો—શુશા. તાન.
દિંદુસ્તાન—ઈંદો.
હીંનપુ—યુગોકુ.
હુમ્મો કરવો—સેમેર.
હેલકરી—નીનસોકુ.

હેંસી—હાચીચુ.
હોજરી—ધનોકુ.
હોક—કુચીખીર.
હોશિયાર—રિકાના.
હાર—શીઓ.

જંપાની ભાષાના વ્યાકરણ સંબંધી.

જંપાની વાક્યરચના લગભગ આપણા જેવીજ છે; આથી આપણને આ ભાષા શીખવી અઘડી નથી. પ્રથમ કર્તા, પછી કર્મ અને છેલ્લે ક્રિયાપદ વિશેષણ અને ક્રિયા વિશેષણો એઓ નામની અને ક્રિયાપદની પેહેલાં આવે છે. વર્તમાન કાળે વાક્યમાં ક્રિયાપદનાં મૂળ રૂપમાં કશોજ ફરક પડતો નથી.

જંપાની ભાષામાં વિશેષણ જે નામને લગાડ્યું હોય તે તેની પેહેલાં લગાડવામાં આવે છે. પણ તે લગાડતાં તેના મૂળ રૂપમાં કશોજ ફરક પડતો નથી.

સર્વ નામ:—જંપાની ભાષામાં લિંગ બેદ વાતચીતમાં નથી. દાખલા તરીકે આપણી ભાષામાં નર અને નારી જાતીમાં તદ્દાવત ખુદ્દી રીતે બોલવામાં દરેકી સમાય છે; પણ જંપાની

ભાષામાં અમુક શબ્દ નર માટે છે ને અમુક નારી માટે છે એમ નથી, તેઓમાં તે શબ્દ વાક્ય રચના ઉપરથીજ સમજી લેવામાં આવે છે. દાખલા તરીકે હું જાઉં "વાતા કુશીરા યુક" આ વાક્ય સ્ત્રી, પુરુષ, અને છોકરાં એમના માટે યોગ્ય શકાય છે. 'ઉમા' એટલે ઘોડો યા ઘોડી, તેરી એટલે મરઘો યા મરઘી.

એક વચની સર્વ નામ--હું--વાતાકુશી.

તું--આનાતા.

તે--આનો હીતો.

તેણી--આનો આન્ના.

સર્વ નામનું અનેક વચન કરવાની જરૂર પડતાં તે સર્વ નામ આગળ "દોમ" "રા" એ પ્રત્યય લગાડવામાં આવે છે.

દાખલા તરીકે:--અમે-- { વાતા કુશી દોમો.
વાતા કુશી રા.

તેણીએ-- { આનો આન્ના દોમો.
આનો આનારા.

તે-- { આનો હીતો દોમો.
આનો હીતોરા.

દ્વિતીય પુરુષનું અનેક વચન કરતી વેળા "દોમો" અને "રા" આ પ્રત્યેય નહિ લાગતાં "ગાતા" આ પ્રત્યય લાગે છે.

દાખલા તરીકે:--આપણું, તમે--આનાતા ગાતા.

વિભક્તિ વિચાર—

પ્રથમથી સપ્તમિ સુધી વિભક્તિના પ્રત્યય નીચે દર્શાવ્યા પ્રમાણે છે. અને તે નામ આગળ ચોછ શકાય છે.

(વિભક્તિ)—(પ્રત્યય)

તૃતીયા { દે, યે ની.
અતુર્યી {

પ્રથમી—વા અથવા ગા *

પંચમી—કારા, માદે,

દ્વિતીયા—વો

પછી—નો.

સપ્તમી—ની.

* વિભક્તિનાં હાખલા સાચનાં વાક્યો.—(આ વાક્યો વાંચતી વેળા ઉપલા તમામ નીચમ ધ્યાનમાં રાખવાં.)

(પ્રથમી) અમે ખાઈએછ—વાતા કુથીદોમોવા ત્રાએર.

(દ્વિતીયા) તેને ચોપડી પસંદ પડેછ—આનો હિતોવા હોનવા

કોનોમુ.

(તૃતીયા) તેણી (હીએ) સ્ત્રીમરમાં જાય છે—આનો, ઓનારા

કુનેદે મુકું.

(અતુર્યી) તે મુંબઇ જાય છે—આનો હિતોવા મુંબઇયે મુકું.

(પંચમી) લંદનથી મુબઇ સુધી—લંદનકારા મુબઇમાદે.

(પછી) આ પુસ્તક તેનું છે—આનો હિતોનો હોનારા આર-

(સપ્તમી) તેણી (હી) ઓસાકામાં છે—આનો ઓનાવા

ઓસાકાની ઓદે.

* ગા એ પ્રત્યયના તૃતીય પુરુષમાં કદાચ પડવામાં આવે છે

ઉલયાન્વી અવયવ—બે શબ્દ જોડવાના હોય તો તેને “તો” આ પ્રત્યય અને બે વાક્યો જોડવાનાં હોય તો “સોશિતો” આ પ્રત્યય લાગે છે. દાખલા તરીકે:—કલમ અને પુસ્તક—કુદે તો હોત : હું જાઉંછ અને તેજસે—વાતા કુશીવા પુક “સોશીતો” આનો દિતોવા યુક.

કાલવાચક શબ્દ :—આપણી ભાષામાં પ્રશ્નનો ઉત્તર હા નહિ આ બે શબ્દમાં આપવામાં આવે છે. તેજ પ્રમાણે જંપાની ભાષામાં બે શબ્દ આવે છે. દાખલા તરીકે :—“હાથી” —હા. “છયે” —નહિ; નથી, ના. વળી “હાથી” આ શબ્દનો ઉપયોગ તેડતાં ‘છ’ બોલવાને ઠેકાણે કરે છે.

પ્રશ્ન કરવો હોય તો ક્રિયાપદ આગળ “કા” આ પ્રત્યય લગાડવો. દાખલા તરીકે :—તમેને ફોલો ગમેય કે ?—આનાતાવા કુદામેનોવોકોને ભિભાસકા.

આપણી ભાષામાં જે પ્રમાણે સંકેતાર્થે બે અને તો આ શબ્દ યોજવામાં આવે છે, તેજ પ્રમાણે જંપાની ભાષામાં “મોશી” અને “નારાગા” આ બે શબ્દ યોજે છે. અને આ બંને શબ્દોનો ઉપયોગ ‘બે’ અને ‘તો’ આ પ્રમાણેજ કરે છે. દાખલા તરીકે :—તમે બે મુંબઈ જશો તો તે કલકત્તે જશે—મોશી આનાતા આ મુંબઈયે નારાગા આનોદિતોવા કલકતાયે યુક.

વર્તમાન કાળે ક્રિયાપદનું અકરણ રૂપ કરવાની જરૂર પડતાં ક્રિયાપદનાં મૂળ-રૂપ આગળ “નુ” આ પ્રત્યય લગાડવો. અને તે

લગાડતાં મૂળ ક્રિયાપદનો ઉકારનો લેખ થઇ તેને જગે આકાર થાય છે. દાખલા તરીકે--કુ નથી જતો=વાતાકુશીવા યુકાતુ. તેને પેલી (ઓ) ગમતી નથી=અનોહિતાવા આનો આનેવા કોનોમાતુ.

જાપાની ભાષામાં સલામ કરવાની રીતો—દૃઞેજી ભાષામાં જે પ્રમાણે સહવારે સાહેબજી અને સાંજની સાહેબજી એટલે Good morning અને Good evening વગેરે શબ્દો છે. તેજ પ્રમાણે જાપાની ભાષામાં આભાર દર્શક તથા વિયોગ દર્શક પણ શબ્દો છે. દાખલા તરીકે:—

સવારની સલામ=ઓ હાથો. (સહવારે ૪ થી ૧૦ વાગા સુધી)

બપોરની સલામ=કુની ચીવા (સહવારે ૧૦ સુધી સાંજે ૬)

રાતની સલામ=કોંબાવા. (સાંજે ૬ થી રાતે ૧૧ સુધી.)

તમારો ઉપકાર થયો=આરિગાતો. (તદન નાહના કામો માટે

પણ દર્શાવવામાં આવે છે.)

વિયોગ કાળેની સલામ=સાયોનરા.

ક્રિયા વિશેષણો—વિશેષણની આખેરીમાં ધકાર આવતાં તેનું ક્રિયા વિશેષણ બનતાં ધકારનો ઉકાર બને છે. દાખલા તરીકે:—

કૂર (વિ.)=હાગે શીકી. કૂરપણે (કિ. વિ.) હાગેશીકુ.

મજબુત (વિ.)=હુયોકી. મજબુત રીતે (કિ. વિ.)=હુયોકુ.

સાંકડું (વિ.)=સેમાકી. સાંકડી રીતે (કિ. વિ.) સેમાકુ.

અચકત (વિ.)=યોવાકી. અચકત પણે (કિ. વિ.) યોવાકુ.

સખત (વિ.)=કાતાકી. સખત પણે (કિ. વિ.)=કાતાકુ.

આ નીચમ પ્રમાણે નીચલા વિશેષણનાં ક્રિયા વિશેષણો
બનાવવાં.

નયું=આતા સાથીકી.

સેહેલ=યા સાથીકી.

હુંકુ નજીક=મીઠી કાકી.

સુખદાયક=વાનો થીકી.

અપ, યોહું=હુકુ નાકી.

નહું=આચુકી.

ખીકટ; કકલુ=મુજ કાથીકી. યોહળું ને જીવ્ય=હીરોકી.

દેટલીક વખતે વિશેષણની આખેરીમાં 'કી' જગે 'ધ' યોજે છે.
ત વખતે તેનું ક્રિયા વિશેષણ યતાં 'ધ'ને જગે 'કુ' આવે છે.

વિશેષણ.

ક્રિયા વિશેષણ.

સાંકકું=સેમાધ.

સાંકકું=સેમાકુ.

લાંબુ=નામાધ.

લાંબુ=નામાકુ.

ક્રિયાપદ સંબંધી.

વર્તમાનકાળે ક્રિયાપદનાં મૂળરૂપ વાચ્યની આખેરીમાં રાખતાં
આલશે. પણ વધારે સમ્બતા બરી ભાષા બોલવાની હોય તારે
(મધ્યમ અને શ્રેષ્ઠ પ્રતીના લોકોના વપરાસમાં આવતી ભાષા)
ક્રિયાપદનું મૂળ રૂપને “માસ” આ પ્રત્યય લગાડવામાં આવે છે,
અને તે યોજતાં મૂળ રૂપની સેવટમાં 'હ' કરનો લોપ થાય છે અને
તે. હકાલે “ધ” કર આવે છે. દાખલો :—હાકર નમ છે=કાદા
ગોંવા યુદ્ધીમસ

ક્રિયાપદનું અકરણરૂપ બનાવવા માડતાં “માસેન” આ પ્રત્યય લગાડે છે. અને તે યોજતાં “ઉ”કારનો “ઇ”કાર બને છે. દાખલા તરીકે :--હું બેસતો (ધોડાપર) નથી=વાતા કુશીવા નોરીમાસેન.

ક્રિયાપદના મૂળ રૂપની સેવટમાં “ર” આ અક્ષર લગાડી તાં “માસ” અથવા “માસેન” આ પ્રત્યય લગાડતાં “ર” નો લોપ થાય છે. દાખલા તરીકે :--તાબેર=આપું. મીર=મેવું.

આગેર=આપવું.

છોકરો “કૂટ” ખાતો નથી=કોદો મોવા કુદામેનોવો તાબેમાસેન.

તે પૈસા આપતી નથી=અનો ઓનાવા કાનેવો આગેમાસેન.

આગેર=આપવું, અને ચાર=આપવું. તેમાં સબ્ય ભાષામાં આગેરનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

હું આપુંછ=વાતા કુશીવા ચારીમાસ.

હું આપુંછ (મને આપતાં માન ઉપજેછે.)=વાતા કુશીવા આગેમાસ.

ક્રિયાપદો:—

આકેર=ઉધાડું (ગારણ)

ચાય=ઉભું રેઢવું.

ચાર કુ=ચાલવું.

નોમુ=પીવું.

આમેકુર=વર્ષાદ પડવો.

નેબેર=સ્વાદ લેવો.

આસોબૂ=રમવું.

ચોર=ચુંટવું.

ઓમેસ=વિચાર કરવો.

શીમેર=નંદ કરવું (ગારણ)

ઉર=વેચવું.

સાગાસ=ચોખવું.

ઠાગુ=વાસ લેવો.

સુવાર=ભેસવું.

ઠાઉ=ચેચાવું લેવું.

દાશીર=નાદાસવું.

“કારે દેમો” આ સખ્દ ક્રિયાપદની આગળ લગાડનાં ‘જે-’
તો’ આ સખ્દનો અર્થ ઉત્પન્ન થાય છે. દાખલા તરીકે :—‘હું’ જે
કે આજે જન્મસ તોય ઠાલે જરૂર પાડે. આવસ=ચાતાકુશીવા કપો
મુઠીમાસ કિરેદેમો ચાતાકુશીવા જીવની ચોનીચી ઠાપેરીમાસ.

“તામેની”=(માટે, થઈ, કારણે) આ પ્રત્યય ક્રિયાપદનાં મૂળ
રૂપ આગળ લગાડતાં ધાતુસાધિત નામ સિદ્ધ થાય છે. દા.ઃ—તામેર
તામેની=ખાવા માટે, ખાવા થઈ. મુકુ તામેની=જરા થઈ, જવા કારણે.

ક્રિયાવું કર્તવ્ય બતલાવવાનું હોય તો મૂળ ક્રિયાપદને ‘ને
બાનાર’ અથવા “નાકે રેખા નારાનુ” આ પ્રત્યય લગાડે છે. આ
પ્રત્યય અને પાછલા બીજા પ્રત્યય લગાડતાં ક્રિયાપદનાં મૂળરૂપમાં
જે ફેરફાર થાય છે તે ઠાપમનાં સમજવાં.

તામે ને બાનારાનુ {
તામે નાકેરે બનારાનુ { ખાવું જોઈએ (ખાધા શિવાય છુટકો નથી.)

મુકા ને બાનારાનુ=જવું જોઈશે.

“કોમાર” “મુકુ” જાતીના ક્રિયાપદને આ પ્રત્યય યોજતાં
“ઉ” કારનો “આ”કાર થાય છે.

તેવા નારાનુ. { આ પ્રત્યય લાગે છે અને તે લાગતાં ક્રિયાપદના
તેવા કેનાય. { મૂળ રૂપમાં પાછલા પ્રત્યય લાગતાં જે ફેરફાર
તેવા કેમાસેન. { થાય છે તે ઠાપમનાં સમજવાં.

દાખલા તરીકે:—કહવું લાયક નથી=ઓકી તેવા નારાતુ.

ખંદ કરવું ઠીક નથી (બારણ)=શીમે તેવાકે માસેન.

સંખ્યતા દર્શક ભાષા પદ્ધતિ.

ઇમેજમાં જે પ્રમાણે વિનંતી અથવા આજ્ઞા કરતાં વાક્યની અર્થઆતમાં “પ્લિજ” “કૃપા કરી” આ અર્થનો શબ્દ લગાડે છે, તેજ પ્રમાણે જૅપાની ભાષામાં “દોન્ને”=કૃપા કરી આ શબ્દ લગાડે છે. દાખલા તરીકે :—મેહેરબાની કરી આ કૃળ તે સુંદર છોકરાને આપશો! દોન્ને સોનો કુદામોનોવો આનો કવાઇ કોદોમોની ખુદાસાધ,

આચાર્યે “આપવું” આ અર્થને જગે “ખુદાસાધ” આ શબ્દનો ઉપયોગ કરે છે. કદી કદી તેનો ઉપયોગ ‘લાવો’ આ અર્થે પણ કરે છે. દાખલા તરીકે:—મને વર્તમાનપત્ર આપો અથવા મારી પાસે વર્તમાનપત્ર લાવો=વાતા કુશીની સિંબૂનવો ખુદાસાધ.

આપણી ભાષામાં મહસ્થના નામ સામે આદર દર્શક “શેક” અથવા “જી” વગેરે શબ્દ યોજાએછ, તેજ પ્રમાણે જૅપાની ભાષામાં નામ સામે “સાન,” સામા આ શબ્દ યોજે છે. તેમાનો ‘સાન’ શબ્દ ઘણાજ પ્રચારમાં છે. ખીજે શબ્દ ઘણા મોટા ભેડાને અથવા દેવતાના નામ પાછળ લગાડે છે. શીરોજસાન=શીરોજ શેકવા શીરોજજી. ઓશાકા સામ=ગૌતમ ખુદ (બૌદ્ધને એઓ ઓશાકા કહે છે.)

ઉર=વેશ્વરું.

સાગાસુ=શોષવું.

ઠાણુ=વાસ લેવો.

સુવાર=ભેસવું.

ઠાઉ=રેચારું લેવું.

દાશીર=નાદાસવું.

“દારે દેમો” આ શબ્દ ક્રિયાપદની આગળ લગાડતાં ‘ને-’
તો’ આ શબ્દનો અર્થ ઉપન થાય છે. દાખલા તરીકે :—હું ને
કે આજે જયસ તોય કામે જરૂર પાડો આવસ=વાતાકુશીવા કયો
યુદ્ધીમાસ કિરેદેમો વાતાકુશીવા જ્યની મ્યોનીચી કાયેરીમાસ.

“તામેની”=(માટે, યદી, કારણે) આ પ્રત્યય ક્રિયાપદનાં મૂળ
રૂપ આગળ લગાડતાં ધાતુસાધિત નામ સિદ્ધ થાય છે. દા.ન—તામેર
તામેની=ખાવા માટે, ખાવા યદી. યુકુ તામેની=જવા યદી, જવા કારણે.

ક્રિયાનું કર્તવ્ય બતાવવાનું હોય તો મૂળ ક્રિયાપદને “ને
ખાનાર” અથવા “નાકે રેખા નારાનુ” આ પ્રત્યય લગાડે છે. આ
પ્રત્યય અને પાછલા બીજા પ્રત્યય લગાડતાં ક્રિયાપદનાં મૂળરૂપમાં
જે ફેરફાર થાય છે તે કાયમનાં સમજવાં.

તામે ને ખાનારાનુ { તામે નાકેરે ખનારાનુ { ખાવું જોઈએ (ખાધા શિવાય છુટકો નથી.)

યુકુ ને ખાનારાનુ=જવું જોઈશે.

“કામાર” “યુકુ” જતીના ક્રિયાપદને આ

“ઉ” કારનો “આ”કાર થાય છે.

તેવા નારાનુ. { આ પ્રત્યય લાગે છે અને તે લા
તેવા કેનાય. { મૂળ રૂપમાં પાછલા પ્રત્યય લાગે
તેવા કેમાસેન. { થાય છે તે કાયમનાં સમજવાં.

આગાર (‘યુક્ત’ મુજબ)=ખાવું. તાબેર=ખાવું. એમાંનાં આગાર ક્રિયાપદનો ઉપયોગ વાતચીતમાં ઘણો થાય છે. દા.વ--આનાતાવા જોજનવો આગારી માસકા=તમે (મેહેરખાની કરી જમશો કે ? (જમો છ કે ?)

“જોજન” આ શબ્દની પછવાડે આસા, યૂ, ખાન, વગેરે શબ્દ લગાડતાં તે તે વખતના જોજનદર્શક અર્થ ઉપજે છે. દાખલા તરીકે :--આસા જોજન=સહવારતું જોજન. હીડ્જોજન=“પોરતું”. જો જો જોજન=નીજ પ્રહરતું જોજન. યૂ જોજન=રાતતું જોજન. ખાનજોજન=સાંજતું જોજન.

“આર” અથવા “દેસ”=રેહલું, થલું આ અર્થનો ઘણા સંબંધપણે જોલવામાં ઉપયોગી થઈ પડનાર ક્રિયાપદ કહીએ તો “જોજરી માસ” એ છે. એનો ઉપયોગ નીર્ણવ પદાર્થ તરફ થાય છે.

એનો ઉપયોગ કરતાં આવડે તે થઈ આ ક્રિયાપદ સર્વકાળમાં અસાધી બતલાવવામાં આવ્યો છે :--ઉતમ હવા છે=ધવો (ઉતમ) તે’કાદે જોજરીમાસ. એમ કાંપ ફ=સોદેસકા ફ એમ કાંપ ફ=સોદે જોરીમાસકા.

છે=જોજરી માસ.

નદિ=જોજરી માસેન.

હશે=જોજરી માસો.

હતું, થયું=જોજરી માસિતા.

સનમાંનું દર્શક “સાન; સામા” એમનો ઉપયોગ થાય છે; તેમ ‘કુન’ નો ઉપયોગ માત્ર પ્રચાર માહેલા અથવા સરેખરીના સાથી માટે કરે છે.

પર્વત, નદી એમને પણ કદી કદી સાન આ પ્રત્યય લગાડે છે. દાખલા તરીકે ડુજસાન=ડુજ પર્વત. ગંગાસાન=ગંગા નદી (આદર અર્થે).

બોલવાની ભાષામાં પ્રથમ પુરુષ અને દ્વિતીય પુરુષવાચક તમામ નામે અધ્યર્થ હોય છે. દાખલા તરીકે:—ઇમા કાચેરીમા-સીતા=હું હવે આવીશ, તમે કાગળ લખો છ કે? તે ગામિવે કાકિમાસકા?

“કાકુ” લખવું એનો અર્થ કાગળ, ચોપડી લખવી અથવા ચિત્ર કાઢવું એવો થાય છે. દાખલા તરીકે:—ચેવે કાકિમાસિતા=મેં ચિત્ર દોરીયું (ચે=ચિત્ર).

ઓઇદેર, કિર=આપવું, આ બન્ને ક્રિયાપદો તાએર પ્રમાણે આવે છે. આ બન્નેમાંનું પેહલું એટલે “ઓઇદેર=આપવું” (કદાચ જવું એવે અર્થે પણ તેનો ઉપયોગ થાય છે. દા. આઇદે ખુદા સાય=કૃપા કરીને આવો. ઓઇદે માસકા=મેહેરખાની કરી કપારે આવશે અથવા જશે ?”

ઓઇદેર આ ક્રિયાપદનો ઉપયોગ સબ્ય ભાષામાં ઘણો કરે છે. સબ્ય વાતચીતમાં “ઓઇદે ખુદાસાઇ”ને બદલે “ઓઇદે નાસાઇ” એવું પણ કહે છે.

આગાર ('યુકુ' મુજબ)=ખાવું. તાબેર=ખાવું. એમાંનો આગાર ક્રિયાપદનો ઉપયોગ વાતચીતમાં ધણો થાય છે. દા.ત--આનાતાવા જોજનવો આગારી માસકા=તમે (મેહેરખાની કરી જમશો કે ? (જમો છ કે ?)

“જોજન” આ શબ્દની પછવાડે આસા, યૂ, ખાન, વગેરે શબ્દ લગાડતાં તે તે વખતના જોજનદેશીક અર્થ ઉપજે છે. દાખલા તરીકે :--આસા જોજન=સહવારનું જોજન. હીફજોજન=ખપોરનું. જો જો જોજન=ત્રીજા પ્રહરનું જોજન. યૂ જોજન=રાતનું જોજન. ખાનજોજન=સાંજનું જોજન.

“આર” અથવા “દેસ”=રેહવું, થવું આ અર્થનો ધણી સંબંધજો જોલવામાં ઉપયોગી થઈ પડ્યાર ક્રિયાપદ કહીએ તો “જોજરી માસ” એ છે. એનો ઉપયોગ નીચેના પદાર્થ તરફ થાય છે.

એનો ઉપયોગ કરતાં આવડે તે થકી આ ક્રિયાપદ સર્વકાળમાં અક્ષયી બતલાવવામાં આવ્યો છે :--ઉત્તમ હવા છે=ધવો (ઉત્તમ) તે'કીદે જોજરીમાસ. એમ કાંપ ?=સોદેસકા ! એમ કાંપ ?=સોદે ગોરીમાસકા.

છે=જોજરી માસ.

નદિ=જોજરી માસેન.

હશે=જોજરી માસો.

હતું, થયું=જોજરી માસિતા.

નહિ હસે=ગોળરી માસેન દેશો.

નહોતું=ગોળરી માસે'ન દેશીતા.

આરૂં=છે. ઓરૂં=છે. એનો ઉપયોગ નિર્જન અને સજીવ તમામ પદાર્થમાં થાય છે. તે ઘેરમાં છે=આનોહિતોવા' ઉચીની ઓરીમાસ. હવા થંડી છે=તે' ઠીવા સામુકુ આરૂં. દેવાલ લાંબી છે=કામેવા નીગાકુ આરી માસ.

વર્તમાન, ભૂત, ભવિષ્ય અને સર્વ કાળ.

ક્રિયાપદના મૂળ રૂપને “માસ” આ પ્રત્યય લગાડતાં વર્તમાન કાળ બને છે. એનોજ ભૂતકાળ બનાવવાનો હોય તો “માશીતા” આ પ્રત્યય લગાડવો પડે છે. દા. તે કાસે મયો=આનો હિતોવા કિનેા મુકીમાશીતા.

અકરણુ રૂપી ક્રિયાપદનું ભૂતકાળ કરવાનું હોય તો “માસેન” આ પ્રત્યય લગાડતાં જે રૂપ તેવાર થાય છે તેને “દેશિતા” અથવા “દાતા” આ પ્રત્યય લાગે છે. મે' તેના ઘેરમાં ફળફળાદી ખાદી નથી=વાળા કુશીવા આનો હિતોનો ઉચીની કુદામોનોવો તામે માસ ને દેશીતા. “તામેરૂ; મીરૂ; આતોરૂ; એમને “માસેન દેશીતા, ધંતા, દાતા, આ પ્રત્યય લગાડતાં “રૂ”નો લોપ થાય છે. મે' ખાધું છે=તામે માસેન દેશીતા.

ક્રિયાપદના મૂળરૂપને “આશો” આ પ્રત્યય લગાડતાં તેનું જવિષ્ય કાળ થાયછે, અને ‘આ’ પ્રત્યય લગાડતાં મૂળરૂપની સેવટમાંનો “ઉ” ને જગે “હ” આવે છે, દા. — તે આજે ધણો આશશો = આનો દિતોવા કયોતાઈ હેતી આરકીઆશો.

તાબેર, મીર, આગેર આ ક્રિયાપદને વર્તમાન, ભૂત અને ભવિષ્ય કાળને પ્રત્યય લગાડતાં “ર”નો લોપ થાય છે. દા. ઉપવન જોવું = કોયે નવો મિઆશો.

ઘડું = કેટલા, એને “રા” પ્રત્યય લગાડતાં ‘કેટલી કિમત, કેટલો ભાવ એવો અર્થ થાય છે. દા. — આય જત્રીની કિમત; કેટલી ? = કોનો કાસાવા ઇકુરા (જત્રી = કાસા.)

ઉપર પ્રમાણેજ “હ” આગળ “નીની” આ પ્રત્યય લગાડતાં કેટલા માનસો એવો અર્થ થાય છે. કેટલા માનસો = ઇકુનીની. તેજ પ્રમાણે “ઇકુ” આગળ કાઇપણુ નામ લગાડતાં તે નામનું કેટલું પ્રમાણુ એવો અર્થ થાય છે. કેટલા કોસ = ઇકુરી (રી = કોસ)

ક્રિયાપદના મૂળરૂપનો પૂર્વકાલ વાચક અભ્યય તૈયાર કરવાનો હોય તો તેને “તે” આ પ્રત્યય લાગે છે, અને એ લાગતાં અને પાછલા ખીજા પ્રત્યય લાગતાં ક્રિયાપદના મૂળરૂપમાં જે ફેરફાર થાય છે તે જ્યાં કાયમ સમજવાં દા. — કાગળ લખી મોકલું = તે ગામીવો કાકીતે ઓકુરીમાસ.

વાક્યમાં જે વખતે કર્તા નહિ હશે તે વખતે પ્રથમ પુરૂષ અધ્યર્થ સમજવો. દા. — (હું) ખાણુ ખાઈ જવશ = નો એને યુકીમાસ.

વિશેષણમાં છેલ્લે ક્રિકાર હોયતો તે કદી કદી કાઢી નાખીયે તોય ચાલેછ અને તે ઠેકાણે ધકાર આવે છે. દા०—

અથવા=તોડી.

છેડેનો, દૂરનો=તોઈ.

અથવા=હાયાડી.

જલ્દી, જલ્લદ=હાયાઈ.

અથવા=ચીકાડી.

નજીક, પાસે=ચીકાઈ.

પરચુરણ.

ઉચ્ચાર લંબાવવો હોય તો તેની આગળ “૧” આવી નિશાણી કરવામાં આવે છે. તો ૧ રો=(કાનસ) આ શબ્દનો ઉચ્ચાર કરતી વખતે “તો” અક્ષર સેહેજ લંબાવવો પડે છે.

“—” આ મુજબ નિશાની કરતાં ફરી ફરી તેનો તેજ વાક્ય લખવાનો છે એમ સમજ પડે છે.

ચીનાઈ ભાષામાંથી જંપાની ભાષામાં આવેલા આંકડા આગળ એટલે “ધચી, ની, સાન વગેરે આગળ “છ” આ પ્રત્યય લગાડતાં એટલા એટલા વાગા એવો અર્થ પાડાય છે દા०—પાંચ વાગે=ગોછ, સાત વાગે=શિચીછ.

ચીનાઈ ભાષામાંથી લીધેલા અંકના નામ આગળ ઉપયોગ કરવાનો હોય તો તેને જૂદા જૂદા નામ મુજબ જૂદા જૂદા પ્રત્યય આગળ લગાડવામાં આવે છે. દાખલા તરીકે:—

નામની જાતી.

મનુષ્ય (સ્ત્રી, પુરુષ, છોકરો) = નીન.

પક્ષી, જનાવર = ઘીકી,

અથો = સાય.

પતળા પદાર્થ (કાગળ, પાંદડા વગેરે) = માઇ.

લાંબા પદાર્થ (કલમ, ઘસ વગેરે) = હોન.

ઉદારહરણ.

૭ એરત = એનાર કુનીન.

સાત ક્યૂતર = હાતોચિચી હિકી.

દસ અથો = હોનન્યુસાય.

ત્રણ કાગળ = કામીસાન માઇ.

ચાર કલમ = ફુદેશી હોન.

“ઈકુચી = કેટલા? એનો ઉપયોગ નીચે જણાવ્યા મુજબ થાય છે.

તમે કેટલી નારંગી વેચાતી લીધીછ? = અનાતાવા ઇકુચી

મિકાનવો કાઇમાસ.

“તોઇચોની = તેની સાથે. આ પ્રત્યય જોવ્યકિત સાથે આવવાની હોય તેની આગળ લગાડે છે. દાખલા તરીકે:—તમે તમારા છોકરા સાથે જસો? = અનાતાવા અનાતાનો કોદો મોતો ઇચોની.

ક્રિયાપદના મૂળરૂપને “માસમાય” આ પ્રત્યય લગાડતાં ભવિષ્ય કાળનું અકરણરૂપ સિદ્ધ થાય છે, અને આપ પ્રત્યય લગાડતાં ક્રિયા પદના મૂળરૂપમાં ફેરફાર થાય છે, તે કાલમના સમજવા.

ક્રિયાપદનો આચાર્ય કરવાનો હોય તો ક્રિયાપદના મૂળરૂપને “તે પ્રુદાસાઈ” આ પ્રત્યય લાગે છે, એ લગાડી બીજા પાછલા પ્રત્યય લગાડતાં ક્રિયાપદના મૂળરૂપમાં (જન્મે તહેનાં ક્રિયાપદના) જે ફેરફાર થાય છે તે કાલમના સમજવા. દા.૦—

પાંઉં છુછ આપો=પાનવો યાકિતે પ્રુદાસાઈ.

કપડાં રંગી આપો=કિમોનોવો સોમેતે પ્રુદાસાઈ.

જેપાની ભાષામાં સ્ત્રી, પુરૂષ દરેકમાં જેવા ભેદ છે તેવા ભેદ જનવરમાં નથી. ઓખા એટલે સ્ત્રી અને ઓતોકો એટલે પુરૂષ. પણ જનવરોમાં નીચે મુજબ એકજ શબ્દથી નર અને નારી જાતી ઓળખાય છે.

ઘોડો, ઘોડી=કમા.

દાધી, દાઘણુ=તો.

બીલાડી, બીલાડો=તેડો.

ગાય, બળદ=કશી.

વાધ, વાધણુ=તોરા.

કુતરો, કુતરી=ઇનુ.

સાધારણ વાક્ય સંગ્રહ.

આ બિલાડી છે—કારેવા નેકારે આર.

પેલી પેઢી છે—અરેવા ગીકારે આર.

આ ખુરસી પર પેલું પુસ્તક છે—કોનો ઇસુનો ઉવેનીઆનો હોનમા આર.

તમારાં કપડાં ટેબલ તલે છે—આનાતાનો કીમોનોવા હુકુચેનો શિતાની આર.

તમારા ઊકરા કરતાં તેની ઊકરી દેખાવળા છે—અનાતાનો કોદોમોનો ઉવેની અનોહિનોનો યુચમેવા કટવાઇ.

ઘેરમાંથી હું સાડાપાંચ વાગે જાઉંછ—વાતાકુચીવા ઉચિકારા ગોજી હાનની યુકિમાસ.

સાડા આંઠ વાગે—હાચિજી હાન.

દોઢ વાગે—ઇચિજી હાન.

સાડાપાંચ વાગે—ગોજી હાન.

મેં ખાધું નથી—તામેમાસેન દેથીતા.

તે આજે ઘણું ચાલસે—આનોહિતોવા ક્યોતાઇહેની આરકીમારો.

આ કબાટની કિંમત શું છે ?—કોનો તાનસુ વાઇકુરા દસકા ?

આ દ્રસાવરવાઝની કિંમત શું છે ?—સોનો હાનાઇકે વા નાન દસકા ?

જરા સરતું કરો—યાસુકુ સીતે કુદસાર્ધ.

માલ સારો છે પણ ભાવ ધણો આકળો છે—શીના વા ચોરોધી
ગોઝાધિમાસ કરેદેમો નેદાનમા ઝોસોરોશીતોકો ગોઝાધિમાસ.

મને ખમર નથી—ઝોન જી માસેન.

યોગ્ય વખતે—મોયોકીજી ધુન.

હવે ધણું થયું—મોથાકસા નદેગોળરીમાસ.

ધણું ; બેહદ—ગોકુ.

યોગ્ય ; બરાબર—ચોદો.

અયંકર—ઝોસુરથી.

માથું દુઃખવું—ધુચ સુર.

તમારા થકી મને ધણું દુઃખ હપજેજી—ઝોકીનોદો કુદે
ગોળરીમાસ.

તમે મારા માટે યોગ્યા આપી હું તમારો આભાર
માનુજી—ઝોમાચીત્રિસામા.

હવે તમે સુધ જાવો—ઝોયા સુમીનાસાય.

મીજબાની—ગોચસો.

ખાણું સ્વાદિષ્ટ થયું છે—ગોચ સોસામા.

ફરી કદી કદી આવતા રહેજો—માતા ઝોઈ નાસાય.

આવો, બેસો—ધરાચાય.

ફરી-માતા.

યોગ્ય વખતમાં-કિનજીય.

જાણી દન પુણ્ય છે-પણે વગરે એજીજીસ.

ଏ ଉପଦେଶ ଗ୍ରହଣ କରି ତୁମେ ଉପାଧିକାରୀ ହେବୁ । ଏହାଦ୍ୱାରା
ତୁମେ ଉପାଧିକାରୀ ହେବୁ ।

६।. पमारी मेहेरजानीशी शिः डर मारी-हा. म. वि. म. वि.
म. वि. म. वि.

દને કેટલા વાગ્યા!-હંમા નાંછ રેસા!

આશ આઃ વામા-હાની છ હાનુસ.

ત્યારે તો હવે રહેવોના વખત થયેલ—સેર નોરના (ત્યારે તો)
ચોદા ઈમા ડાઘાનો છપ્પન (વખત) નાદિમાસીતા.

ત્યારે તો હું રોયનખર જમીન જવસ-સારંગ (ત્યારે તો)
વાતાકુશિવા રોયન એ હાથાકુ યુગીભાસ.

કેમ 1-113.

‘કિનાસ’ નામની ગાડીમાં માથ તથા બાપા રેફ્રિજેરી વ્યાપાર
નાર છે-મુજનો કિયાદે હાહાસામાતો ચિચિ સામાવા રેફ્રિજેરી મારા.

૬. પણ સાથે આવીશ-વાતા કુદીએ હર્યોની વિભાસ,

ઉપકારી હું, આપણે જાને સાથે જીવશું-આરિમાતો પરમેશી
મુકીમાશે.

રોશનપર જવું છું માટે એક રીક્ષા બોલાવી મંગાવે-રોશનને
 ધક્કો મારી કુશમા વેળા તાનોનહે એકાદુરે.

દીકાટ વેચવાનું ઠેકાણું ક્યાં છે?—કાપુનો જરીદોદાર પારોડાની
આરીમાસકા?

ટીકીટ વેચાતી હાઈલુ-કીપુવો કોઓતેની કીમારો.

ટીકીટ-કીપુ.

ટીકીટ જરા જોવું?—કીપુ વેચોતો હાઈકીન.

ખાહર જવાનો રસ્તો ક્યાં છે?—દે-ગુચી વા દોકો દસકા.

તમને લેવા આવ્યો છું—ઓ મુકાઈની. માયરીમાસતા.

તમારો દેસ કયો?—ગોમેન ખુદસાઈ (વગર ઓળખાને પુછવા માટે માફ કરજો) અનાવાનો કુનિવા દોકીદે ગોળરીમાસકા

મારો દેશ હિંદુસ્તાન છે—વાતાકુશીનો કુનિવાઈદોદે ગોળરીમાસ.

હં એમ છે?—ઓપા સેદેસકા.

જવાનપી હિંદુસ્તાન ધણું દૂર હશે?—નિખોનકારા ઇન્દોળા જુધપુન તોઈદેશો.

હા છ હજાર સાતસો મૈલ છે—હાય રુકુસેન સિચિલાકુ માઈ-રદે ગોળરીમાસ.

હં ! ત્યારે ધણો દૂર છે ? હિંદુસ્તાન દેશ ધણો સુંદર હોસે !
—મા સારેજી તોઈહેજી તોઈદેસ. ઇન્દોનોકુનિવા તોઈહેજી રિખાનાદેશો.

હિંદુસ્તાન દેશ સુંદર છે; પણ અમો ધણા કંગાલ યવાપી તે અમોને મ્હોટાઈધર જણ્યોતો નથી—ઇન્દોવા રિખાના કિરેદેમો વારેવા-રેવા—બિમ્બોદે (ગરીબ, કંગાલ) નારિમાચિતા કારા વાતા કુશીવા ઇન્દોવો રિખાના ઓ મોઈમાસેન.

તમે હિંદુસ્તાનથી અત્રે કાંવ આયા ?—આનાતાવા નાહે ઇન્દો-
કારા નિખોનયે માયેરી માસિતાકા ?

ઉદોગ ધંધાના શિક્ષણ થકી—કોઝેનો બેંકયેનો તામેની.
કદ નિશાળમાં જસો ?—દોકોનો ગાફોયે હાથેરીમાસકા.
અસાકુસામાંની મોટા ઉદોગ ધંધાની શાળામાં—આસાકુસાનો
કોતો કોઝે ગાફકોની.

તમારું ઠેકાણું ક્યાં છે ?—અનાતાનો તોકોરો વો દોકો હસકા ?
મારું ઠેકાણું હાં છે—વાતાકુશીનો તોકોદો વા કોકો હસ.
એમનું સરનાયુ મને આપો—આનોશતોનો તોકોરોગાફોવો
કુદાસાધ.

તખીએત ઠીક તો છે—ગોફોગેન ચોરીથી ગોખરીમાસકા ?

હા ઠીક છે—હાય. આરીમાતો ગોખધમાસ.

તમે અમેરિકા ક્યારે જશો ?—આનાતાવા ધય અમેરિકાયે
માયેરીમાસકા.

આવતા વર્ષના અક્ટોબરની પેહેલી તારીખે—રાય નેનનો
જયુગાયનો ઇન્દીનીચીની.

ભણવા થકી યા વેપાર થકી જશો ?—બેંકયેનો તામેનિ
મતાવા શોઝેનો તામેની યુકીમાસકા.

તમીળી વિદ્યા શિખવા થકી—કુસરિનો (ઔપધ) બેંકયેનો
મેની.

અમેરિકા મોટી ચટ્ટી કળાએ પોંદ્યેલો દેશ હશે?—અમે-
રિક દાચથુન રિપ્પાના કુનિ દેશો.

હા, આખી દુનિયામાં અમેરિકા પેહેલા દરજ્જાનો દેશ છે—હાથ.

અમેરિકાવા સેકાઠ ધૃતિ બાન.

ત્યારે તમે વેપાર કાં કરતા નથી?—સારેજી આનાતાવા શો-
ગ્યેવો નાઝે સિમાસેનકા.

હું વેપારી કામમાં જીન માહિત છું—વાતાકૃશીવા શોગ્યેનો
કોતોદે હેતાદેસ.

અમેરિકામાં યંત્રો ધણા બનતા હસે?—અમેરિકાએ ક્રિકાપવે
(યંત્રો) યાકસાન, દેકિમાશો?

હા—હાથ.

તમારે વતન પાછા ક્યારે ફરશે?—ઇત્સુ આકુનીએ આખેપરી
નાસારકા?

ત્યારે હવે આપણે રજા લઇશું—હાથ. સારેજી આપતોમા
ધતાશીમાશો.

(જુદાઈની) સલામ—સાયેનરા.

જપાની ચિત્રમાળા.

જપાની ચિત્રમાળા વિશે કુંક ખુલાસો.

મારા રચેલા “જપાન અને જપાનિજ” નામે અંથમાંથી અત્રે ૨૪ ચિત્રો તેના કુંક વર્ણન સાથે દાખલ કર્યા છે. ચિત્રોનું વિગતવાર વર્ણન જોડુ હોય તો ઉપલા અંથમાંથી મળી શકે; આથી જૂદા જૂદા ચિત્રો નીચે જપાન અને જપાનિજ અંથમાં ક્યાં ક્યાં તે જાણદ સંબંધી વર્ણન આપેલું છે તેનાં પૃષ્ઠાંક અને પ્રકરણ લખેલાં છે. અત્રે માત્ર જૂદા જૂદા ચિત્રની સમજ આપવા માટે કુંક વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે.

જંપાની ચિત્રમાળા.

જંપાનના શેહેનશાહ 'મુતમુહિતો'

અને—શેહેનશાહખાનુ 'હારકો'

જંપાન જેવા નાહના વિસ્તારના એક રાજ્યને દુનિયા માંહેલા મહાન રાજ્યોની સપાટીપર લાવી મહાન શેહેનશાહી પદ પામનાર આ જંપાનના પાદશાહ મુતમુહિતોનો જન્મ જંપાનના રાજ્ય ગાદીના વારસ ૧૨૦ માં પાદશાહ "કામિને" ત્યાં ૩ જુનવેબર ૧૮૫૨ ને દિને થયો હતો. બચપણથી મુતમુહિતોએ પોતાના દેશની રૂઢી મુજબ કેળવણી સંપાદન કરી પરદેશી રાજ્યોનાં ઇતિહાસનું સારૂ અધ્યયન કર્યું હતું. ૪૦ સં ૧૮૬૭ માં ૩ જુલૈશ્વરીએ પાદશાહ 'કામી' મરણ પામતાં આ મહા પુદ્ધિશાળી પાદશાહ ગાદીનચીન થયો હતો. ગાદીએ આવતાં આ નામદારની ઉંમર માત્ર ૧૫ વર્ષની હતી. પોતાની નાહની વય છતાં પુદ્ધિ વિશાળ હોવાથી રાજ્યકારોનાર ઉપર પોતેજ ખ્યાન આપવા માંડ્યું હતું. એમનાં લગન ૯ મી જુલૈશ્વરી ૧૮૬૮ ને દિને પ્રિન્સ ઇચીજોની બેટી પ્રિન્સેસ "હારકો" સાથે થયાં હતાં. આ બાનુનો જન્મ ૪૦ સં ૧૮૫૦ માં ૨૮ મી મેએ થયે હતો. આ બાનુ કવિત્વ શક્તિ ધરાવતાં હોવાથી તેમની રચેલી કવિ-કાવ્યો તમામ જંપાનમાં ધણી હોંસે વંચાય છે. બાનુ હારકોએ પોતાના આવીદે પશ્ચિમ તરફના ઉત્તમ સુધારા દાખલ કરવામાં

લીધેલી મેહેનતમાં દરેક મદદ કરતાં રહી દરબારમાં બાતુઓ આજ, સુધી જે “ કિમાનો ” તથા “ ઝોખી ” નામનો પોશાક પહેરતી હતી તે કાઢી નાખી તેની જગે યુરપીયન રીઢીનો પોશાક પહેરવાનું ફરમાન કાઢી તે અમલમાં મેલી પોતે પણ તેવાજ યુરપીયન લેખાસમાં સજ થઇ દરબાર તથા મેલાવડાઓમાં ભાગ લીધે છે.

નામદાર શહેનશાહ મુત્સુહિતો ગાદીએ બેઠા તે સમયે પરદેશીઓ સામે જંપાનિજો બારે તિરસ્કાર ધરાવતા હતા, અને આથી જુના વિચારના અને નવા વિચારના એવા બે તરફ પડ્યાં હતાં; પણ શહેનશાહ મુત્સુહિતોએ દુરઅદેશી અને મક્કમ હાથે કામ લઇ મારકવિસ ઇટા જેવા પ્રધાનની રાહબરીથી રક્ષતે રક્ષતે સુધારા લાખલ કર્યો હતા, તેમજ રાજ્ય કારોબારમાં પ્રબળ પોતાને મોટો ભાગ આપવો તથા રૂપતનું બહુ ધામ એવી રીતે રાજ્ય ચલાવવું એવો પેહેમેથીજ ઠરાવ કરી તે મુજબનો કારોબાર તે નામદારે ચલાવવા માંડ્યો હતો. આ મતલબથી જંપાનિજ ઉમરાવો (દાયમિયો) લડાઈ પ્રસંગે મદદ માટે પોતાના હાથ હેઠળ ખાસ લશ્કર નિભાવતા હતા, તે રવાજ એ નામદારે બંધ પાડ્યો હતો; તથા યુરપના સુધરેલાં દેશોમાં સર્વેથી સરસ નિયમ ઉપર ચાલતા પ્રજાકિય પાર્લામેન્ટની નકલ કરી તેવી પાર્લામેન્ટની સ્થાપના ઈ. સ. ૧૯૦૦ ના નવેમ્બર માસમાં કરી હતી.

નામદાર મુત્સુહિતો પોતાની જીંદગી ઉલોગી ગુજારે છે. તેવજ સકાળે ઉંઘથી બિદાર થતાં પ્રથમ એશિયાટિક સાહિત્યનું અધ્યયન

કરી પરદેશી શિક્ષકો સાથે વાતચીત કરી અભ્યાસ વધારે છે, અને તે પછી દરબારની વખતે નિયમિતપણે પ્રધાન મંડળની મુલાકાત લઈ સાંજે કવિતા, ચિત્રકલા વગેરે રમત ગમત ઉપર લક્ષ આપે છે. નામદાર શેહેનશાહ નિયાનબાજી, પોત્રો તથા કુસ્તીમાં ઉત્તાદ ગણાય છે, પણ એક પ્રસંગે "હાર્ટ તેટલુ" સાથે કુસ્તીની રમતમાં હારી જતાં આ રમતમાં બાગ લેવાથી દૂર રહે છે. તેમજ થોડે-રવારીમાં નામદાર મુસ્તુહિતો એકઠા ગણાતા હતા, પણ એક પ્રસંગે અકસ્માતથી પડી જતાં હાલમાં ઝાઝી સ્વારી કરતા નથી.

નામદાર શેહેનશાહ બચપણથી પરદેશી બાપાના તથા તે બાપા બાલુનારાને આદનાર હોવાથી પોતે ગાદીએ આવતાંજ બાહોરા જંપાનિજ જુવાનોને મુરખ અમેરિકા મોકલી ત્યાંની કળવણીને લાભ પોતાના દેશને અપાડવાની યોજના બંધી તેમાં ફાટે મેળવી છે. એ નામદારે વહાણો ખાંધવા તથા ઠાકલાને લગતી બાબતમાં ઈંગ્લેંડનાં, જર્મીન ઉપરના લશ્કરની તથા ગાયન અને ચિત્રકળા વગેરેની બાબતમાં ફ્રાન્સ તથા ઇટલીની નકલ કરવાનો હોકમ કરી પોતાના દેશમાં પશ્ચિમ તરફનાં સારા સુધારાઓને લખલ કર્યા હતા. ધર્મ બાબતમાં પણ પોતાના પુરાણા સિદ્ધાંત ધર્મનેજ ચઢતી કળાએ આણવાની કોશિસ કરી હતી, અને મૂળ કળવણીની પદ્ધતિ યુનાઇટેડ સ્ટેટસ અને જર્મનીના ધોરણથી પોતાના દેશમાં લાંબલ કરી છે.

દેખાવે શેહેનશાહ મુસ્તુહિતો ગંબીર તથા દમ્બદાર હોય ઉંચાઇમાં પાંચ ફીટ આઠ ઇંચ જેટલા ઠંદાવર છે, અને ખાંધા

ખીસેલો છે. તેમનો ચહેરો કરડો પણ તેજ વેળા આનંદકારક દિસે છે, તથા તેમની નાહની ઠાળા આંખો ચતુરાઈ દર્શાવે છે. શેહેનશાહ નાહની દાદી રાખે છે, જે કે જંપાનિને સામાન્ય રીતે આવી દાદી રાખતા નથી. એ નામદાર પરદેશીઓ સાથે માયાથી મુલાકાત લે છે, અને શોકહેંડ કરતી વખતે સામા ધણીને તેમના હાથે કરવામાં આવતું કમાણું ખરાબર જણાઈ આવે છે. એ નામદાર ધુરખીયન પોશાકમાં ફરે છે અને ધણી ગરમીના વખતેજ જંપાનિજ પોશાક સજે છે.

શેહેનશાહખાતુ હાર્ડકોએ ફક્ત એકજ બેટાનો જન્મ આપ્યો હતો; પણ તે જનમતાને વાર મરણ પામ્યો હતો. તે પછી એ નામદારને પેટે છોકરું અવતર્યું નથી; પણ જેપાનના નામદાર શેહેનશાહે પોતાના બાપદાદાઓના રેવાજ મુજબ આથી બીજી શાહ-જાદીઓને પેટે અવતરેલાં છોકરાંઓથી પોતા પાછળ ગાદીવારસ મુકી જવાની સંભાળ લીધી છે. આ ગાદીવારસ શાહજાદાને તેના બચપણથીજ શેહેનશાહખાતુએ પોતાનાજ છોકરા તરીકે ગણી લીધો છે, તથા તેને એક ભવિષ્યના રાજ્યકર્તા તરીકેની ઉંચી તાલીમ આપવા માટેની સંભાળ લીધી છે, તથા તેની માતા ઉપર માયા મેહેરબાની બતલાવી છે. નામદાર શેહેનશાહની બીજી ખાતુઓને એકંદરે ૧૩ ફરજદો ચર્ચા હતાં, તેમાં પાંચ શાહજાદા અને આઠ શાહજાદીઓ હતી. તેમાંના નીચે જણાવ્યા મુજબ એક વડો શાહજાદો અને ચાર શાહજાદી, એવા પાંચ ફરજદો હાલમાં હજીઆત છે. ગાદીવારસ

શાહજાદો બચપણથી ધણા અચકત હોવાથી તેની સંભાળ માટે શેહેનશાહ અને શેહેનશાહબાનુને ધણા શ્રમ લેવા પડ્યા હતા.

(૧) શાહજાદો ચેશિહીતેનો જન્મ ઇ. સ. ૧૮૭૯ માં ૩૧ મી ઑગસ્ટે થયો હતો. પ્રિન્સ ચેશિહીતેને ૧૮૮૩ માં ૩ જુનનેબરે ગાદીવારેસ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યો, જેનાં લગન પ્રિન્સ “કુન્ને”ની બેટી પ્રિન્સેસ “સાદાદે” સાથે તા. ૧૦ મી મે ૧૯૦૦ ને દિને થયાં હતાં.

(૨) શાહજાદો માસાંકો સુનોનોમિયાનો જન્મ ઇ. સ. ૧૮૮૮ માં ૩૦ મી સપ્ટેમ્બરે થયો હતો.

(૩) શાહજાદો કુસાદે કાનેનોમિનાનો જન્મ ઇ. સ. ૧૮૯૦ માં ૨૮ મી જાન્યુઆરીએ થયો હતો.

(૪) શાહજાદો નાબુકો કુમીનોમીયાનો જન્મ ઇ. સ. ૧૮૯૧ માં ૭ મી ઑગસ્ટે થયો હતો.

(૫) શાહજાદો તોશિકા યામુનોમીયાનો જન્મ ઇ. સ. ૧૮૯૬ માં ૧૧ મી ને દિને થયો હતો.

શેહેનશાહ મુતસુદિતેને પોતાના રાજ્ય તરફથી ૩૦૦૦૦૦૦ ચેનતુ સાળીયાણું મળે છે. (એક ચેનતી કિંગમ લગભગ ૨ શિલિંગ, ૩ પેન્સ હોય છે.) આ શેહેનશાહને વિદ્વાનો, રશિયાના પીટર ધી ગ્રેટ તથા ઇંગલંડના આલફ્રેડ ધી ગ્રેટ સાથે સાથે સરખાવે છે; કેમકે આ બન્ને રાજાઓએ પોતે સુધારો કરવામાં જાતે આગેવાની લીધી હતી, અને તેમનીજ નફલ પ્રજાએ કરી દેશને આબાદ હાલતે પોંદ-

ચાડ્યું હતું. તેજ ધેરજો શેહેનશાહ મુત્સદ્દિતોએ સુધારો ઘેરથી સર કરી પોતાના દેશપર અચૂક છાપ મારી જપાનિજ પ્રજાને ચઢતી હાલતે પોંદ્યાડી છે.

જંપાન=નિપોન.

સુધારો વધારામાં આગળ વધેલાં મહાન રાજ્યોની સદ્માં પોતાની બેહદ ચતુરાઈ, અસાધારણ યુધ્ધકળામાં પૂરવિણુતા અને વિદ્યા હુન્નર આદિ અલૌકિક ગુણોથી આ એક નાહતું ગણાતું જંપાનનું રાજ્ય આજે પેહેલી હરોલમાં ખીરાજે છે.

ચીન દેશની અગ્નિ દિશાએ પેસીફિક મહાસાગરમાં જે ટાપુઓ અર્ધ ચંદ્રકાર રીતે ફેલાયેલા છે, તેમનેજ જંપાનનું રાજ્ય કહે છે. ચીનની દક્ષિણ બણી ફારમોસાના ટાપુથી તે પૂર્વ સામગિરિયા માહેલા કામસચાટકા ભૂપ્રદેશ સુધી જંપાન અને જંપાનની નજીક આવેલા ટાપુ એ બન્નેની લંબાઈ ૨૦૦૦ મૈલ થવા જાય છે. જંપાનની પૂર્વ દિશાએ ૪૫૦૦ મૈલ વિસ્તારનો પેસિફિક મહાસાગર અને સમુદ્રની પેલી તરફ અમેરિકા ખંડ આવેલો છે.

એશિયાના પૂર્વકોઠા ઉપરની આ ટાપુવાલી શેહેનશાહાત ૪ મોટાં ટાપુઓથી બનેલી છે. આ ચાર મોટા ટાપુ હોનશુ, શિકોકુ, ક્યુસ્યુ અને નેસ્સો. જંપાનની શેહેનશાહતનું ક્ષેત્રફળ ૧૬૨૦૦૦ ચોરસ મૈલ અથવા ચુનાઈટેડ કિંગડમ કરતાં ૩૪૦૦૦ મૈલ મોટું છે. ૧૮૯૨ માં ત્યાંની લોક વસ્તી ૪,૦૭,૧૮,૯૭૭ ની ને ૧૯૦૧માં

૪,૬૦,૦૦૦૦૦ ની હતી. અને ૧૯૦૩ માં ૪,૬૭,૩૨૮૪૧, અને ૧૯૦૫ માં ૪,૬૮,૩૦૭૭૦ ની હતી.

જંપાનનું પ્રાચીન અર્વાચીન નામ.

સુધરેલા દેશમાં આ દેશ જંપાનને નામે પ્રસિદ્ધ છે. પ્રુદ જંપાની પ્રજા પોતાના દેશને "નિહોન" અથવા તો કદી કદી "નિપ્પોન" એ નામે ઓળખાવે છે. પણ આ બંને શબ્દ ચીનાઈ "શુદ્ધેન" શબ્દમાંથી નિકળેલા છે. "શુદ્ધેન" એટલે "જ્યાંથી સૂરજ ઉગે છે તે સ્થાન." જંપાન દેશ ચીન દેશની પૂર્વે હોવાથી તે દેશમાંથી સૂરજ ઉગેલો હોવાનું પ્રાચીન કાળથી ચીનાઓ-માનતા હોવાથી "શુદ્ધેન" એ નામ આપ્યું હતું. જંપાની પ્રજા પોતાની કવિતામાં પોતાના દેશને "મહા લલ્ય દેશ" એમ હાલમાં પણ કહે છે. જંપાનની જાણતમાં તેમના ગ્રંથમાં "દાઇ-નિપ્પોન" યાને મોટું જંપાન એવું જગે જગે લખેલું મળી આવે છે. પણ હાલમાં "દાઇ" શબ્દ પ્રચારમાં ઓછો વપરાતો જઈ માત્ર "નિપ્પોન" એ નામે ઓળખાવે છે.

માકોપોલો નામે ટ્રિક મુસાફરે આ દેશની ખબર સ્વદેશી-ઓને આપી ત્યાં સુધી જંપાનથી મૂરખ તદ્દન અજાણ્ય હતું. આ મુસાફર લગભગ ૬૦૦ વર્ષ ઉપર થઇ ગયો. "જંપાની ભોકા ધણા સુધરેલા છે અને તે દેશમાં સુન્દર બેઠક મળે છે." એવી ખબર પોતાને દેશ પાછો ફરતાં માર્કોપોલોએ ટ્રિકને આપી હતી.

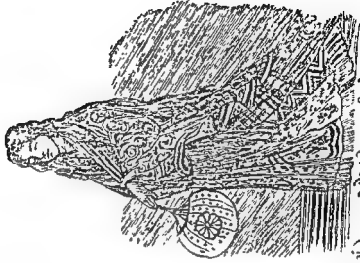
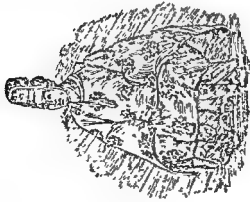

શેહેનશાહ બાનુ.

મનહરણ કરનારી 'શુદ્ધતી લીલા, નજર છઠ્ઠ કરનાર સ્થિતિ
સૌંદર્ય, અને ખુશકારક હવા યકી, તેમજ અવાર નવાર ચનાર ધર્તિ-
કંપ સાર', એહ જવાલા મુખી પર્વત માટે અને તરેહ ફિસમના દૂતરો
માટે આ દેશ પ્રસિદ્ધ છે; પણ હાલમાં આ દેશ તરફ તમામ દુનિયાનું
એક સરખું ચિત્ત આકર્ષાયું છે તેનો સમજ જૂદોજ છે. વેપાર
અને તરેહવાર દૂતરકળાનાં કામ માટે ચીન દેશની નામના કાંઈ ઓછી
જાણીતી નથી, પણ આજ કાલ આ દેશ માટે જેટલી કોઈને નવાઈ
હોયતી નથી, તેટલી જંપાન માટે ભારે અજાણી હોય છે, તેનો
મુખ્ય સબબ કહીએ તો ખીજા સુધરેલા દેશો તરફ દુરઅદેશીયો
નજર પોહ્યાડી તેમની હાલત અને જમાનાને યોગ્ય એવા સુધારા
વધારા કરનાર મૂરખ ખંડ માહેલાં રાજ્યો, તે રાજ્યોની બરોબરી
કરવાની યોગ્યતા પોતામાં જપાને દુક વખતમાં આણી એ એક
છે. પોતાની હાલતને સુધારી વધારે હંમે દરજ્જે ચઢાવવાની હુનટ
જેપાને જેટલી અને જેવી બતલાવી, તેવી અને તેટલી હુનટ અને
યોગ્યતા કોઈપણ ખીજાં રાજ્યોએ બતલાવી નથી. લગભગ ૬૦૦
વર્ષ ઉપર જે રાજ્યતું નામ નિશાન કેજી પણ રાજ્યને ખખર નહોતું
અને લગભગ ૧૮૬૮ સુધી જે રાજ્ય માત્ર આશાન હાલતમાં સખડતું
કહેવાતું હતું તેજ રાજ્ય ત્રણ દાહેકમાં ફેટલું બધું ખીલી નિકળી
જગત્ત્રીશીએ ચઢ્યું છે?

જંપાની પોશાકની તર્હી.

“કિમાનો” નામનો એક “ફેનસી” ઝળો જંપાની સ્ત્રી પુરુષ પેહેરે છે. આ ઝળો આગલી બાજુથી ખુલ્લો હોઈ કમરખંદથી સીકડી લેવામાં આવે છે. આ “કિમાનો” તવંઝર લોકો ગરમીની મોસમમાં ગ્રીષ્મ ખુમાસદાર સ્થતરનો બનાવેલો પેહેરે છે, અને ધંડીમાં ભડા રેશમનો વાપરે છે. આ ઝળાની આસ્તીન (બોય) કોપરીયા નીચેથી બેવડી હોય છે; અને તેનો ઉપયોગ તેઓ મજવાં તરીકે કરે છે. આ મજવામાં દરેક જંપાનિજ કાગળનો રમાલ રાખે છે. અગાઉ લઢવૈયા લોક હમેશાં પોતાની સાથે બે તલવાર રાખતા હતા. તે તલવાર તેઓ આ “કિમાનો”ના કમરખંદમાં બેરવી રાખતા. પણ હમેશાં બે તલવાર રાખવાના ધારાથી ચાલુ થુન થવા માંડ્યાંથી ઇ. સ. ૧૮૭૬ માં ખાસ કાયદાથી બે તલવાર રાખવાનું બંદ કરવામાં આવ્યું હતું. સર અવસરે જંપાનિજો દીલી ઇબર અને શરીરને બંદબેસ્તો ડગલો પેહેરે છે. આગલા વખતના જંપાનિજો પોતાના માથા ઉપરના બાલ કાઢી નાખી પાછળ રાખેલી ચોટલી તેની પર પાછીવાળી કાંસડીથી સાફ કરી બેસાડતા. હાલના જંપાનિજો પોતાના બાલ યુરોપીયન પદ્ધતિએ રાખે છે. ઝોરતોએ માત્ર પોતાની આગલી બાલની “ફેશિન” હજી કાયમ રાખી છે. ઉપર જણાવેલા પોશાક શિવાય એક પંખો, એક તાદની છત્રી, અને કમરખંદમાં એક તંબાકુની દાબડી અને ચીલમ હોય એટલે જંપાનીજ પુરુષનો “પુલ ડ્રેસ” થયો સમજવો.

દાયમીયો. (જુઓ પાનું ૪૩૫) ઓરતનો દરબારી પોશાક.

ହୋଇ ଯାଉଥିବା ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମ (ଫିଲ୍ମ ଫିଲ୍ମ)

૪. સ. ૧૮૭૩ માં ખાસ કાયદો પસાર કરીયો હતો કે, સરકારી અમલદારે સરકારી કામકાજની વખતે જંપાનિજ પોશાક નહિ પહેરતાં યૂરોપીયન તર્હનોજ પોશાક પહેરવો જોઈએ. હાલના જંપાનના પાદશાહનો પોશાક હમેશાં યૂરોપીયન લશ્કર માહેવા જનરલ જેવો હોય છે.

જંપાની ઓરતના કીમાનો પોશાકની ફેશીન.

પુરુષના કીમાનો પોશાક દરતાં ઓરતોનો કીમાનો વધારે સગવડમયો અને શુકનની નીચે સુધીનો હોય છે. તેનો કમર મંદ લગભગ એક ફીટ પોહળાઈનો હોય છે. તે કમરે એવી રીતે વીટાળવામાં આવે છે કે પાછળી બાજુએ સેહેજ ઉઠાવદાર બને; અને પાછળી તરફ તેના છેડા સાંખા ઝુનતા રાખવામાં આવે છે આથી જંપાની ઓરતો ઉભી હોવા છતાં કમરમાંથી વાંકી વળેલી જણાય છે.

જંપાની ઓરતો દરબારમાં જતી વખતે સફેદ, કીરમજી અથવા બીજા કાષ્ઠપણુ રંગના ચિત્રામણુ કાઢેલો રેશમી ઝમો પહેરે છે; અને પોતાના બાલ છુટા કરી ખાંધ ઉપરથી આગળી બાજુએ છાતી ઉપર ઝુલતા ઓડે છે.

જંપાની મદના અને તેની બનાવટ.

જંપાન દેશમાં અવારનવાર ધર્તિકંપ યતો હોવાથી તે તરફના ધણુખરા મકાનો એકજ દપના અને લાકડાનાજ તમામ બાંધેલાં હોય છે. આ ઘેરા એક મજલાથી વધારે મજલાનાં હોય છે.

હોતી નથી. બાવરચીખાનાની જમીન લાકડાના પાટીયાની બનાવેલી હોય ધણી સ્વચ્છ રાખવામાં આવે છે.

રાતની વેળા જેમને વર્ષાદના બારણા કહે છે તે પાટીયાં જડી દેવામાં આવે છે. તે વખતે જો કોઈ બાહરથી આવનારને સમ્પ્રતાથી હાંક મારવી હોય તો “હું તમારી માશી ધંધુ” એવા શબ્દ બોલશે અને જોરથી હાંક મારશે “એ એ-હું કહેવા માંગુ” એમ કહી તોખડા ફાડશે એટલે બારણું બોલવામાં આવે છે.

જંપાનીજો ખુરસી ટેબલનો ઝાંઝો ઉપયોગ કરતા નથી. તેઓ હમેશાં ભોંય ઉપરજ બેસે છે. તેઓ પલાંઠો મારી બેસતા નથી પણ પગ પાછળ વાળી ગુડને બેસે છે. સાદડી મેલી નહિ થાય તેથી હિંદુઓ પ્રમાણે તેઓ જોડા બારણા બહાર કાઢી માહે દાખલ થાય છે. જમવાની વખતે દરેક જણ પાસે અકેક રોગાનની રકાખી હોય છે. જંપાનીજોમાં સુવા માટે ફરેકના જૂદા ઝોરડા હોતા નથી, પણ જ્યાં સગવડ મળે ત્યાંજ ગોદડાં પાથરી સુવે છે. તેઓ લાકડાના તાકીયાનો ઉપયોગ કરે છે. જે ઢેકાને ગરદન રાખવી હોય તે જગાપર કાગળ યા કપાસની ઝીણી ગાદી મુકી જગા નરમ બનાવેલી હોય છે. મચ્છરનો દોર થતાં તેઓ પરદાનો ઉપયોગ કરે છે.

જંપાની ઘેરોમાં અતિ અગત્યનાં પદાર્થો કહીએ તો તે માત્ર બે છે. એક સગડી અને બીજું તંબાકુનો દાખડો. જો એ ચીજ નહિ હોય તો તેમને બારે અડચણ પડવાની. સગડી ગોળ પિત્તલની કુંડા રોટી હોય છે. તેમાં રાખ નાખી કોલસા ભરે છે. ગરીબોના

જંપાની મકાનનો પાયો નાખરાની નદર હોતી નથી. ઘેરનો મુખ્ય આધાર ફક્ત ચાંબલા જમીનપર પથ્થરની લાદીમાં જડી તેપર કામ ચલાવે છે. ઘેરના છાપરાં લાકડા, પાંદડા અથવા નળીયાના હોય છે. ઘેરના ખીજા બાંધકામના પ્રમાણમાં જાપરનો બોજો વધારે હોય છે તેને ફક્ત ચાંબાના ટેકા ઉપર ગોઠવે છે. ચાંબલાપર મોંઘ સખી તેમને માહેયી તેમ બાહેરથી ટેકા આપવામાં આવે છે.

દેવાલ કઠી શકાય એવું બાંધકામ જંપાનિજ ઘેરોમાં જોવામાં આવેલું નથી. તેઓ રાત્રે સુતી વખતે ચારે તરફ લાકડાના પાટીયાં ગોઠવે છે. આ પાટીયાને તેઓ પોતાની ભાષામાં “વર્સાદનાં બારણાં” કહે છે. આ પાટીયાં દિવસે કાઢી પેટીમાં બંદ કરે છે. ગરમીની મોસમમાં તો આ પાટીયાં રાત્રે પણ જડતા નથી; માત્ર થંડીમાં રાતની વેળા પાટીયાં જડે છે; પણ દિવસે ઉભય આપે એવા કાગળના પાટીયાંનો તેઓ ઉપયોગ કરે છે.

બેસવાના ઝોરડામાં લગભગ ૬ શીટ લાંબી ૩ શીટ પોહળી અને ૩ ઇંચ જડી એવી ધાસની સાદી બીજાવેલી હોય છે. ઝોરડો મોટો હોય તો એકમેક સાથે જોડી અનેક સાદીઓ ગોઠવેલી હોય છે. જંપાનિજોમાં કામની જગા ગણવી હોય તો તેઓ સાદીની સંખ્યા ઉપરથી તેની લંબાઈ પોહળાઈનું માપ મેળવે છે. જેમ આપણે વાર યા શીટથી સમઝોરસ ગણીયે છિયે તેમ તેઓ આટલી આટલી સાદી લાંબી પોહળા છે તે ઉપરથી અનુમાન કાઢે છે. રાંધણીમાં અને ઝોરડીનાં જવાના માર્ગમાં સાદી બીજાવેલી

હોતી નથી. બાવરચીખાનાની જમીન લાકડાના પાટીયાની બનાવેલી હોઇ ઘણી સ્વચ્છ રાખવામાં આવે છે.

રાતની વેળા જેમને વર્ષાદના બારણા કહે છે તે પાટીયાં જડી દેવામાં આવે છે. તે વખતે જો કોઈ બાહેરથી આવનારને સમ્પ્રતાથી હાંક મારવી હોય તો “હું તમારી માશી ઇચ્છુ” એવા શબ્દ બોલશે અને જોરથી હાંક મારશે “એ એ-હું” કહેવા માંડુ” એમ કહી તોખડા ફાડશે એટલે બારણું ખોલવામાં આવે છે.

જંપાનીને ખુરસી ટેબલનો ઝાઝો ઉપયોગ કરવા નથી. તેઓ હમેશા બોંય ઉપરજ બેસે છે. તેઓ પલાઠો મારી બેસતા નથી મધ્ય મગ માછળ વાળી ચુકને બેસે છે. સાદડી મેચી નહિ થાય તેથી હિંદુઓ પ્રમાણે તેઓ જોડા બારણા બહાર કાઢી માહે દાખલ થાય છે. જમવાની વખતે દરેક જણ પાસે અઢેક રોગાનની રકામી હોય છે. જંપાનીઓમાં સુવા માટે દરેકના જૂલ ઝોરડા હોતા નથી, પણ જ્યાં સગવડ મળે ત્યાંજ ગોદડાં પાથરી સુવે છે. તેઓ લાકડાના તાકીયાનો ઉપયોગ કરે છે. જે ઠંકાને ગરદન રાખવી હોય તે જગાપર કાગળ યા કપાસની ઝીણી ગાદી મુકી જગા નરમ બનાવેલી હોય છે. મચ્છરનો દોર થતાં તેઓ પરદાનો ઉપયોગ કરે છે.

જંપાની ઘેરોમાં અતિ અગત્યનાં પદાર્થો કહીએ તો તે માત્ર બે છે. એક સગડી અને બીજું તંબાકુનો દામડો. જો એ ચીજ નહિ હોય તો તેમને બારે અડધણુ પડવાની. સગડી ગોળ પિત્તલની કુંડા રોટી હોય છે. તેમાં રાખ નાખી કાલસા ભરે છે. ગરીબોના

ઘેરમાં સગડી લાકડાની બનાવેલી હોય તે અગ્નિથી સળગી જાય નહિ તેથી માહેથી ચોકસ “કાપર પૃથ્” મરોડીથી લિપે છે. આ કુંડાનો બે તરેહનો ઉપયોગ કરે છે. એક બીડી સળગાવવા યા ચીકમ પીવા માટે અને બીજો ગરમી લાવવા. તંબાકુ પીવાની પાઇપ બાંધુની હોય છે અને મરદો તેમ ચોરતો તેનો ચાલુ ઉપયોગ કરે છે.

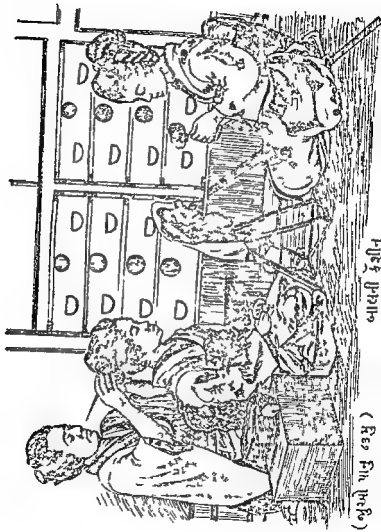
દરેક જંપાનિજ ઘેરવાસો પોતાના ઘેર નજદીક બગીચો બનાવ્યા વગર રહેશે નહિ. બગીચામાં થોડા ફુલગ્રાંડ હોય તો તેની તેઓ દર-કાર કરશે નહિ પણ દરેક બગીચામાં એક માછલી રાખવાનો તલાવ, નાહનો પણ શોભાયમાન પૂલ, ખડક જેવો બનાવેલો પથ્થરનો ટેકરો, અને છાટેલા ઝાડની ગોઠવણુ કયાં શિવાય તેને ચાલશે નહિ. પોતાના ખુદરતી ભેરથી ઉંચા વધેલા ઝાડને નાહના છોડ જેવા બનાવવાની કળા જંપાનિજો જેવી બીજા કોઈ જાણતા નથી.

ચુરપીપનેને જંપાનિજ ઘેરો અમવઃ બર્બા દિસે છે. કેમકે તેમાં એકાંત ચોરડો હોતો નથી. બારણા ખુલ્લાં રાખ્યા હોય તો માહે પવન ને વસાહ લાખલ થાય ને બંદ દરવાં માહે અધોઈ પડે; પણ જંપાનિજોને ટેવ પડ્યાથી તેમાં તેમને કશી અમવઃ જણાતી નથી, પણ હાલમાં ધણુખરા જંપાનિજો નવાં ઘેરો ચુરપીપન ગોઠવણુપર બાંધે છે.

જંપાનિજ મકાનોને આગપાણીની હમેશાં દેહેશત હોય છે. કટલાક જંપાનિજો એવા મળશે કે તેઓ આવી આગમાં સપડાઈ

(બુધોપાનુજય) કીમાનો પોશાકની તહી

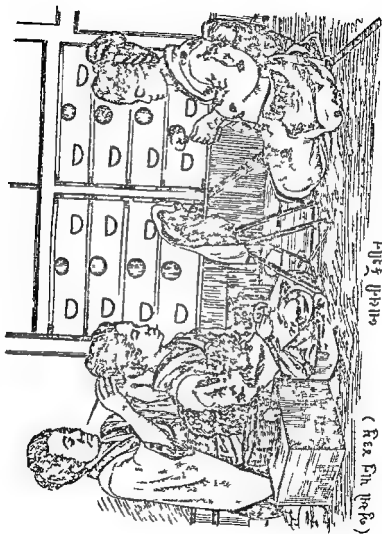

(બ્રિટીશ પાન ૧૩૫)

બાલની કુશળી

(મુખોપજુંમથું) મીમાનો પોશાકની તહી.

બાલની કુશળી

(મિદર પોષી શ્રી)

આંક દસ વખત બળીને દાઝેલા હોય. રસ્તે રસ્તે હંચી સીદીઓ અને તેની નજદીક ઘાંટ ટાંગેલા હોય છે. કેયે આગ લાગેલી જણાતાં સીદીપર ચઢી ઘાંટ વખડી આસપાસના લોકોને ઝટ એતવણી આપવામાં આવે છે. તવગર લોકો પોતાનો કિમતી અવેજ અને અનાજ ઘેરથી નજદીક ખાંધેલા બોંયરામાં રાખે છે. આ બોંયરાની દેવાલ માત્ર મજબુત હોય છે.

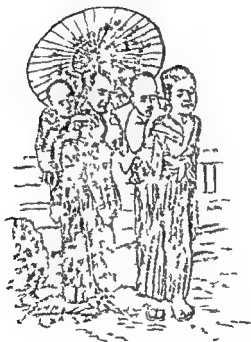
લાંબેથી એકાઠ જંપાનિજ શહેર જોવાં જોનારને બહુ મકાનોના મોટા દરિયાવ ફેલાયલો જણાશે. જ્યાં જોઈએ ત્યાં ડીંગણા ઘેરના છાપરાં માંધસોના માંધસો નજરે પડશે. વચમાં વચમાં બોંયરાના પડારોઠા છાપરાં જણાયાં તો ખસે ખસ, નહિ તો બગીચા માહેલા ઝાડ અને છાપરાં જણાવાના.

જંપાનિજ મહિર કોઈ ઘેર કરતાં સેહેજ ઉંચા હોય છે. કાંઈને શુંબજ જણાયછે તો તે આસપાસના ઝાડોથી ઢંકાયેલો જણાશે.

જંપાની ઓરતોના બાલની ફેશીન અને સુવાની રીત.

જંપાનિજ સ્ત્રીઓ પોતાના બાલના ચોટલા તરેહવાર ફેશીનથી વાળે છે. તેમના બાલ કાળા ચળકાટદાર અને દેખાવમાં સુંદર મધુ ભડા હોય છે. તેઓ પોતાના બાલ ચાહેના બિયાંના કિમતી તેલ વડે અત્યંત નરમ ખુમાસદાર બનાવે છે. આ તેલના પ્રતાપે

જેપાની ઝીના બાલ કાળા ચળકટકાર, લીલા અને રેશમ પ્ર
પગની પાટલી વેર લંબાય છે. તેઓ પોતાના બાલ આ
તરફ સેહેજ ઉચકાયલા જતલાવી તેની પાછલી બાજુએ ચો
વાળે છે. આ ચોટલાને લાંબા સુધ્યા વડે મળ્યૂતાઈ આપે
અને કદી કદી તેને કુદના ગળરાથી શુધી સોભાવે છે. એ
બાલ ઓળવાની કાંસડી, અને ચોટલામાં ખોસવાની સોય કાચખ
પીઠમાંથી, પરવાળામાંથી અને કિમતી ધાતુમાંથી બનાવવા
આવતાં હોવાથી તે ભારે કિમતે મળે છે, પણ બાલમાં ધરે
અથવા હીરા માણેક પેહેરવાનો રવાજ તેઓમાં નથી. તેઓ ઘેર
તેમજ બાહાર ખુદ્યે ગાયેજ ફરે છે. તેઓ એક વખત પોતા
બાંધેલા "ફેસનેબલ" ચોટલા આઠથી દસ દિવસ સુધી હોડતા ન
રાત્રે શુતી બેળા પોતાના બાલ ખોરવાય નહિ, આ
તેઓ એક પ્રકારના લાકડાના તકીયા વાપરે છે, :
તકીયાપર તેઓ પોતાનું માથું નહિ મેલતાં ફક્ત ગરદન ટેક
રાખી ચોટલો જમીનપર નહિ રાખાય તેવી રીતે સંભાળ રા

(બુધો પાત્ર ૬૦૫) બચ્ચાને સાચવવાની રીતી

ઓ પાનુ ફરુ)

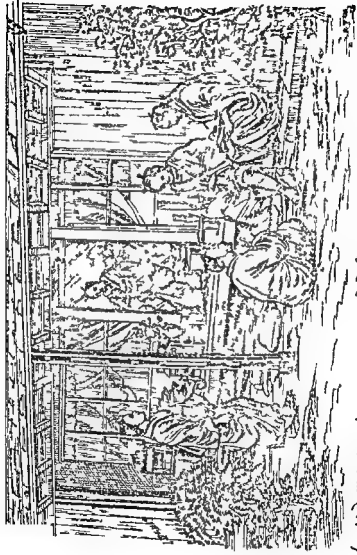
બચ્ચાની રમત ગમત

નામુક હોય છે. આવા લોકો ધણાખરા ઇનામદાર, જગીરદાર થયા તવગર વર્ગનાં હોય છે, અને તેમની વસ્તી ઉત્તરથી દક્ષિણ થી વધારે છે. દેશ છતનાર તરીકે આ લોકો જાણીતા છે.

જૅપાની સ્ત્રીઓ મરદો કરતાં વધારે ખુબસૂરત હોય છે. ધણી રી જૅપાની છોકરીનો રંગ ગોરો તથા ગાંધ ગુલાબી અને સુખ-મલ અતિ સુંદર હોય છે; તેમના બાલ ખાંધવાની તરેવાર 'ફેશીન'થી, નક્કર રિતમાતથી અને મધુર સરોદથી તેમની સુંદરતા વધારે ખીસેલી રહે છે. તેઓ જલદી જુવાન દેખાવા માંડી ઉતાવળે ધૂપણે પોંદાય છે.

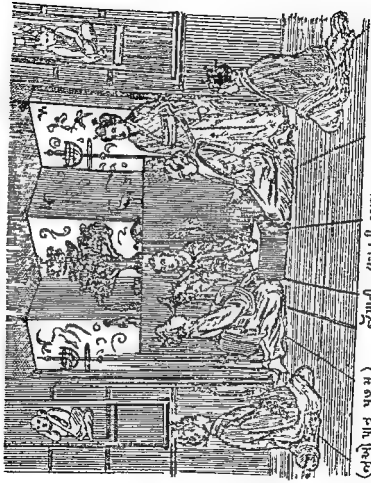
જૅપાનિજેમાં લગન સંબંધ.

જૅપાનિજેમાં બાળલગનનો રવાજ ખીલકુલ ચાલુ નથી. છોકરાની ઉંમર ૧૬ વર્ષની અને છોકરીની ઉંમર ૧૩ વર્ષની થયા શિવાય તેમનાં લગન કરવામાં આવતાં નથી. દરેક માવખાપે પોતાના છોકરા છોકરીઓને સારે ટેકણે પરણાવવાની બેહદ કાળજી ધરાવે છે, અને તે કામ માટે એક કાજ કરનાર શોધવો પડે છે. આ કાજ કરનાર એવો શોધી કાઢવો પડે છે કે લગન થયા પછી પરણનાર માટી બૅયરની સંજાળ રાખી તેઓ વચ્ચે મિત્રાકેસો ઉઠતાં વચમાં પડી મટાડવાની તેની ફરજ હોય છે. આવો કોઇ કાજ કરનાર સગા સ્નેહિમાંથી મેળવી છોકરી અથવા છોકરો શોધી કાઢવાનું કામ તેને સોંપવામાં આવે છે. પોતાને ગમતા લાયક જોડાં

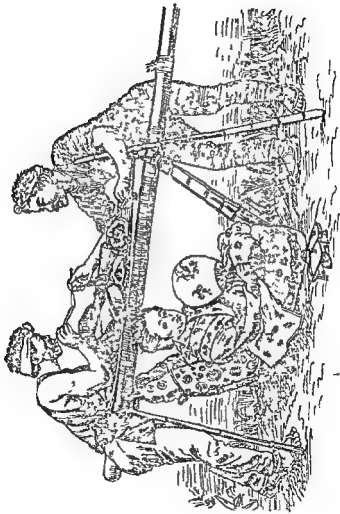

(જુઓ પાનું ૪૮ મે)

મહાન માહેસો દેખાવ

(જુઓ પાન ૫૭ મું) જુવાની લગનની રસમ

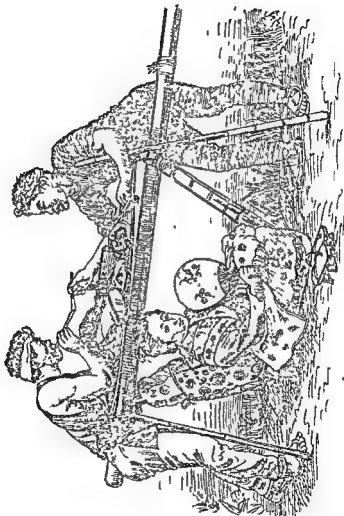

‘આગલા વખતની પાલખી’, ૩૧૧,

主きみの祈いのち請こ

馬太傳第六章九節より十三節にいたる

天てんにまゝ一箇ひとにまゝしられん父ちちよぬがごとくそ御み名な残のこりあるあ
らせたまへ御み國くにをまゐりしせたまへ聖みよ旨しめの天てんにまゐ
りしめく地ち亦またもなかり勢いきりたまへ我われら乃すなはちなうてあゝぬ
食けを今日けふもあまへしめらに罪つみ滅ほろむをかし
ものをもつゆゑにこそくちをくらひてみよとまゐり
たまへ惡わるむとにこそとまへなほあゝとまゐりて教しん
ふゝたまへ國くにと聖せい衆しゆと榮は光くわうは蘭らんのやうなや
有あるものなりとまゐりて

આગલા વખતની પાલખીની મિત્ર

પાખ્યા પછી જો કોઈ છોકરો તેના “સૂતક”નાં દિવસ દરમ્યાન પરણે તો તેને ૧૦૦ દિવસના કેદખાનાની સજા થતી; અને જો તે તદ્દનજ સૂતક નહિ પાળે તો તેને એક વર્ષનો બંદીવાસ ભોગવવો પડતો.

જંપાની લિપિ લખવાની રીત.

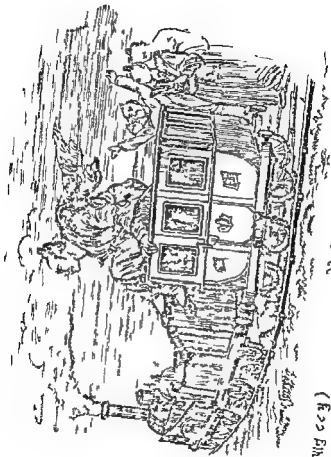
જે ઠેકાણે આપણા પ્રસ્તકના પાનાનો છેડો આવે છે, તે ઠેકાણેથી જંપાનિજ લખાણ શરૂ થાય છે. તેમની લિટી ઉભી હોય છે. પહેલી લિટી જમણી તરફથી શરૂ થાય છે. મર્યો જે લખેલાં હોય તે ધણાખરાં ચીનાઈ લિપિમાં અને જે “કન” લિપિમાંની એક એવી મિશ્ર લિપિમાં લખેલાં હોય છે. નામ અને ક્રિયાપદ એમનાં મૂળાક્ષર લખવા તરફ ચીનાઈ લિપિનો ઉપયોગ કરે છે. અત્યથ અને ઉપપદ લખવા તરફ “કન” લિપિનો ઉપયોગ કરે છે. દરેક ચીનાઈ અક્ષરનો જૂદો જૂદો ઉચ્ચાર થાય છે. દરેક શબ્દાવયવનાં જૂદા જૂદા રૂપ હોય છે. તેઓની લિપિમાં વિરામચિન્હ અથવા વાક્ય પુરું થનાર ખીલ કોઈ ચિન્હો નથી. બધા શબ્દોની એકજ દાર ચાલુ લખવાની રીત હોવાથી લેખન પદ્ધતિ ઘણી કંટાળાભરી અને ગુચ્છવણુ ઉપજાવનારી બનેલી છે.

જંપાનિજોને પ્રાચીન કાળમાં લખવાની લિપિ આવડતી નહોતી પણ સુધારા વધારા સાથે ચીન અને કોરીયામાંની લિપિ ખેતાના દેશમાં દાખલ કીધી. ૪૦ સં ૪૦૦ ને સુમારે જંપાનિજો લખવાની

કળા શીખ્યા એવી નોંધ તેમના ઇતિહાસમાં મળે છે; પણ તે જમાનાનો ભરસેદાર ઇતિહાસ હસ્તિ ધરાવતો નથી.

આઠમી અથવા નવમી સદીની આસપાસ “કન” નામની એક લિપિ અમલમાં આવી. આ “કન” લિપિમાં બે ભેદ છે. એકને “કટકન” એવી સંજ્ઞા છે. “કટ” એટલે “ભેડીમાનો એક, ” “કરી” એટલે “હાથીનું લેવું” ‘ન’ ‘નામ’, આ તે તમામ શબ્દનો ભાવાર્થ છે. “ચીનાઈ બાપાનાં અર્ધ ભાગમાંથી હાથીનો લીધેલો શબ્દ, ” એવો તેનાં ખુલ્લો અર્થ થાય છે. ચીન દેશમાં ધણી વર્ષો રહેલા એક “રિખી-માખી” નામે ગ્રંથરચે આ લિપિ પ્રચારમાં આણી હતી. તે પછી “કાબોદાયાશી” નામના એક બૌદ્ધ જતિ ચીન દેશમાં ૧૯ વર્ષ વસવાટ કરી રહ્યા હતા. એને સંસ્કૃત અને પાલી આ બંને ભાષા આવડતી હતી. તેણે “કટકન” લેખન રીત માહેલા ૪૭ અવયવનાં મૂળાક્ષરની એક કવિતા લખી. તેમાંના પેદેલા ત્રણ શબ્દ ઉપરથી તે દર્શિતાને “ક-રો-હ” એ નામ ચાલુ પ્રચારમાં આપ્યું છે. આ મૂળાક્ષરની બારાખડી આપણી લિપિ પ્રમાણેજ લખે છે.

બીજી “હિરમન” નામની લેખન રીત. આ રીત ઇંગ્રેજ ભાષામાં પ્રચારમાંની ચાલુ રોમન લેખન લિપિના નમુના ઉપર છે. “હિર” શબ્દનો “સશાષદાર, લીસો” એવો અર્થ થાય છે.

પરેલી રેલ્વે

(જુરમો પાન ૮૮ નં)

જેપાન દેશની જનરીક્ષા, કાગા અને રેલવે.

અગાઉ જેપાનમાં એવી ચાલ ચાલુ હતી કે કાઠપિણુ ઓઢે-
દાર અદસ્થ શિવાય ખીજ કાઠપી ઘોડેસ્વાર બની શહેરમાંથી ફરી
જાયું નહિ. એટલુંજ નહિ પણ શહેર બાહર ઘોડે એસી જે કાઠ
અદસ્થ જતો હોય ને તેટલાં સામેથી તેના કરતા મોટા દરજ્જાનો
જે કાઠ ઓઢેદાર આવતો જણાય તો તેને ઝટ ઘોડા ઉપરથી
ઉતારી પડી પગે ચાલતું પડતું. પણ હાલમાં આ રીત બંધ થવાને
મીધે હવે અગાઉ કરતાં ઘણા લોકો ઘોડેસ્વાર થઈ ફરવાનો શોખ
ધરાવે છે. અગાઉ સાધારણપણે વપરાતું “વાહન” એટલે “કાગા”
(જુઓ ચિત્ર.) નામનું પાલખી જેવું હતું. સરદાર વગેરે જે મોટા
માનસો તેપણ “કાગા” જેવીજ પાલખી વાપરતા હતા પણ
મિની પાલખીને રોમાન કહેલું રહેતું અને તેથી તે “નારિમોન”
નામે ઓળખાતા.

ઈ. સ. ૧૮૬૭નાં સુમારમાં એક કારીગરે એક પ્રકારની હલકી
ગાડી બનાવી જાહેરમાં આણી. ત્યારથી આ “જનરીક્ષા” (જુઓ
ચિત્ર) બોહોળા વપરાસમાં આવી. આ ગાડી જનવર પાસે ખેંચ-
વામાં આવતી નથી પણ માણસો પાસે ખેંચાવવામાં આવે છે. આ
ગાડી નાહતી હોઈ તેને બે પૈડાં હોય છે. આ ગાડીમાં માનસ
એસતાં ગાડી લઈ દોડનાર માનસ જન્ને દાંડાની અંદર જઈ ઉભો
રહે છે અને તેને જન્ને હાથે પકડી છાતીએ દબાવેલો દોડે છે. લાંબી
સુસાફરીએ જવાનું હોય તો એકને બદલે બે માણસ લઈ ચાલે છે.

હાલમાં આ ગાડી જંપાન, ચીન, મલાયા અને દરેક સુધરેલા દેશોમાં ચાલુ થઈ છે.

જંપાન દેશ પહાડી હોવાથી ત્યાં રેલ્વે માર્ગ બનાવવા ભારે ખર્ચ અને મેહેનત બેસે છે. ઉંઢાલામાં જે ઠેકાણે પાણીનું નામ નિશાન હોતું નથી તે ઠેકાણે વસાહતમાં મોટી નદી બની રહે છે, આથી પૂલ બાંધતી વેળા ઉંચી " એનજીનીયરીંગ " શક્તિ ખર્ચવી પડે છે.

પેહેલી રેલ્વે લાઇન ઇંગ્લેન્ડ એનજીનિયરોની મદદથી ઇ. સ. ૧૮૬૯માં શરૂ કરવામાં આવી હતી, (બુઓ ચિત્ર). પેહેલી ગાડીની લાઇન ૧૮૭૨માં પુરી કરવામાં આવી. આ લાઇન ટોકિયો અને ટોકિયોનું બંદર યોકોહામા એમની વચ્ચેમાં ૧૮ મેલ લંબાઈની નાખવામાં આવી હતી, તે પછી ટોકિયો અને ક્યોટો આ બન્ને પાયાતખતની વચ્ચે રેલ્વે લાઇન નાખવામાં આવી હતી; રફતે રફતે હાલમાં જગેજગ રેલ્વે લાઇન ઘણી ઝડપથી વધારવામાં આવે છે, અને તે તરફની પ્રબળે મુસાફરીનો ભારે શોખ હોવાથી તથા તેમનો વ્યાપાર દુનિયા દિનપર દિન વધતો જતો હોવાથી તેમને રેલ્વેમાંથી મોટી પેદાશ મળે છે. ૧૯૦૨માં રેલ્વે લાઇન ૪૦૧૫ મેલ નખાઈ હતી, તેમાં ૧૦૪૯ મેલ સરકારી અને ૨૯૬૬ મેલ ખાનગી સાદાસથી ચાલુ હતી.

જૅપાની મદ્દલ.

જૅપાનમાં મદારી, બદુગર અને કસરતબાજો પુશકળ છે. કુસ્તીની રમત જોવા જવાની તેઓ બેઠક ઉઠાડે ધરાવે છે. ખીજા જૅપાનિજો કરતાં જૅપાની પેહેલવાન કદે ઉંચા અને બળીયા હોયછે. કુસ્તી રમતી વખતે તેઓ શરીર ઉપર કપડાં રાખતા નથી, પણ લંગોટ પેહેરે છે. કુસ્તી રમવાની નીચાની પંચ તરફથી મળતાંજ તેઓ લઢવા માંડે છે. એકએકના શરીર ઉપર કુદી પડવાની તક મળવા માટે ચિત્તા જેવા અંદીથી ત્યાં ફેરા ખાઈ વળગી પડે છે. કોઈ કોઈ વખતે તો આવી તક સાંધવા અરધો અરધો ઠગાઈ પણ ઠાઠી નાખે છે; અને કંઈજો ઉપજતાં ફરી વીસામો લઈ ફરી લઢવા ઉઠે છે. આ વેળા એક શુખી તેમની પાસે ઉભો રહી તેમના હાથ પેચ ઉપર ખારિક નિગાહ રાખે છે. (જુઓ ચિત્ર.)

શીટાપંથી મંદીર.

શીટા—દુનિયામાં આજે અને ક્રિસ્ટલીક પિતૃપૂજા એવી એ ધર્મમાં ભેદમનેજા થએલી છે. આ ધર્મનું સ્વતંત્ર પુસ્તક નથી. આ ધર્મના એવાં કોઈ મતો નથી તેમ જાંઈ તેમાં નીતિ પણ નથી. આ ધર્મને ફરી નવા રૂપમાં “મોટુરી” નામે જૅપાનિજો ફેલાવ્યો છે. તેઓ કહે છે, “નીતિશાસ્ત્ર એ ચીના લોકોનું ગણી જોઈ ઉત્પન્ન કરેલું એક શાસ્ત્ર છે. કેમકે તેઓમાં જરાએ નીતિ મતો

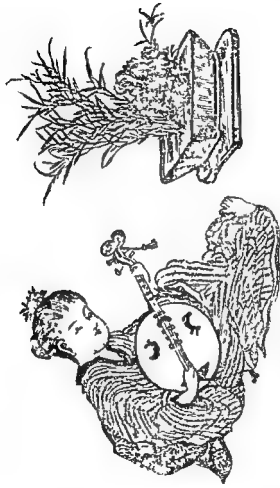
નથી. પણ અમો જંપાનિજેને નીતિશાસ્ત્રની કદી ગરજ નથી. કારણ કે દરેક જંપાનિજે પોતાના અંતઃકરણને સંભાળી ચાલશે તો તેના હાથે કદીજ છુરાં કામો યશે નહિ.”

શિંટો મંદીર પ્રાચીન કાળનાં જંપાની દેવળ જેવું છે, આ મંદીર સારાં લાકડાંનાં બાંધેલાં હોઈ તેપર નળાયાં અથવા ઝાંકતી છાલતું છાપરું હોય છે. આ મંદીરમાં નક્ષીકામ કે દમામદાર બાંધકામ જેવામાં આવતું નથી, તમામ બાંધકામ સાદું બનાવેલું હોય છે. દેવળના મેહેરાબમાંથી ચોકમાં પ્રવેશ કરતાં એક મોટી ચોખ્ખાકાર કમાન મળે છે. આ કમાનને “પંખી નિવાસ” કહે છે, કેમકે અગાઉ દેવળમાં પાળેલાં પક્ષી આ કમાનમાં વસાવતાં હતાં. તેઓ પક્ષી પાળવાની એવી મતલબ ધરાવતા કે બામદાદ યેતાં તેઓએ કસોલા કરી દેવતાને ભગૃત કરવો. (શુઓ ચિત્ર).

મંદીરમાં બે ઓરડા હોય છે. શિંટો ધર્મમાં મૂર્તિપૂજા લાપકની કદી પ્રતિમા હોતી નથી. જે શખસની પૂજા કરવી હોય તેના નામે કોઈ પણ એકાદ ચીજ લાવી ફક્ત તે ચીજની પૂજા કરે છે. પૂજ્યમનુષ્ય ઓરડા હોય તો આરસીની અને પુરુષ હોય તો તલવારની પૂજા કરવાની યોજના કરેલી છે. કોઈ કોઈ વખતે તે એકાદ અળખ જેવો પર્યટ પૂજ્યસ્થાને જઈ બીરાજે છે. તે પદાર્થને એક પેટીમાં મેળા તે પેટીમાં બીજી પેટીને ઉતારી તેપર ધણીક રેશમી કપડાં વિટાળી લીધે છે. માહેલી ઓરડીમાં માત્ર દેવતાના પૂજારીને કોઈ ધણાજ અંગતના વખતેજ જવાનો હોકમ

(બુઝોયાનુ ૧૦૬) નંયાની કુસ્તી બાન

(મકરણ ૧૮૩)

નૅપાની ઓરત ગાયન કર્યા શીખે છે

હોય છે; પણ હમેશા વખત બેવખતપર તેનાથી પણ અંદર જવાઈ શકાતું નથી, પણ પચાસાએ તે ક્યાંથી હોકમ હોય ?

બાહરની ઝોરડીમાં એક લાંબી અને પાતળી લાકડી દાટી હોય છે. તેપર લાંબા લાંબા કાગળ ઉડતા લટકાવેલાં હોય છે. આગલા વખતમાં દેવતાને અર્પણ કરેલાં કપડાં આડને બાંધવાની ચાલ હતી; તેનીજ નકલ આ કાગળ અર્પણ કરવાની છે. આ લાકડીને દેવતાનું નિવાસ સ્થાન સમજે છે.

શિટા પુનરી પુંબની વખતે એક અગળ જેવો લેખાસ પેહરે છે. તેનો ઝમો લાંબો ને પોકળ હોય છે અને તેની બાંહે સેહેજ ઢીલી હોય છે. તેમના ઝમાને કમર ઉપર કમરખંડ બાંધેલો હોય છે. તેમના માથાપર એક કાળા ટોપી હોઈ તે તેમની ગરદનને બાંધેલી હોય છે. તેજ મુગળ તેઓ ગમે ત્યારે ગમે તે ધંધો કરી શકે છે. કેટલાંક દેવળમાં તે પુનરીએ તેમના કામમાં મદદ કરનારી ઝોરનો હોય છે. તેમને પણ ગમે ત્યારે પરણી સંસાર કરવાની અંદી હોતીનથી, અને તેઓ પણ ગમે ત્યારે ગમે તે ધંધો કરવા માડે છે. દારૂ માંસ અને વનસ્પતિનું નૈવેદ્ય તૈયાર કરવું અને તે દેવતાને અર્પણ કરવાં અને જીતી જંબાનિજ ભાષામાં દેવતાની પ્રાથના કરવી, એમાંજ માત્ર તેમના દેવતાની સેવા સમાય છે. ઝોરનો દેવતા સામે નાચ કરે છે. જે પુરાણી જંબાની ભાષામાં તે લોક પ્રાથના કરે છે તે ભાષા સામાન્ય લોકો સમજી શકતા નથી. કાગળની ઝીડીઓ જૂદા

જૂદા દેવતાના નામથી છપાવી પુનરીઓ વેચવા માટે દેવળમાં રાખે છે. લોકો તે ચીઠીઓ મંત્રેલી સમજી પોતાની પાસે રાખે છે યા ઘેરમાંના “દેવારા”માં મેળી પૂજા કરે છે.

શિટો દેવતાને નાચ ગાયન ઘણું પ્રિય છે. આથી તેમના ભક્ત જાત્રા પ્રસંગે દેવતા માટે નાટકો કરે છે ; અને તરેહવાર જોવા જોગ ખેલ કરે છે. જંપાનિજો એમ માને છે કે આપણા સરપર પાપનો જોજ એક સરખો ચઢે છે માટે તે ઓછો કરવો જોઈએ, એવા ખ્યાલથી ચાલુ પ્રયત્ન કરે છે. આથી “આપસ” રથો વર્ષમાં બે વખતે જાત્રા ભરાય છે. ત્યાં જતાં દર છ છ માસનું પાપ ધોવાઈ જતું માને છે.

ગઢ બે સદીમાં ધણી જંપાની વિદવાનોએ શિટો ધર્મને મ્હોટાઈએ આજીવા માટે ધણો યત્ન કર્યો હતો. ૧૮૬૮ માં રાજ્ય સમૂચે બૌદ્ધ ધર્મ પાછળ પડી શિટો ધર્મ આગળ વધવાના ચિન્હ જણાતાં હતાં, તે વેળા શિટો ધર્મ એજ રાજ ધર્મ એવું સરકારે જાહેર કર્યું હતું. તેથી તે વેળા ધણી ખરા બૌદ્ધ મંદિર-માંની બૌદ્ધની મૂર્તિ ઉચકાઈ જઈ તેન ઠેકાણે આરસી તથા ઢાગળ ચોટાડેલી લાકડીઓ જોવામાં આવતી હતી. પણ બૌદ્ધ ધર્મ ખુદ મ્હોટાઈ ધરાવતો હોવાથી તેની સ્થાપના કરી પોતાની મેળે યજ્ઞ હતાં હજી શિટો ધર્મને સરકાર તરફથી સારું ઉત્તેજન મળે છે.

હાલનો નેપાળી સેનાદ

८ १८७१ ना साल आगमननो सेपाह.

हालनो नेपाली सेपाह.

જંપાની લશ્કર. ૬

‘પુશકીનુ’ લશ્કર :—જગત માહેલા રાજ્યોમાંના સૈન્ય જાળની જેમને પુરતી ખખર છે તેઓનું એવું મત છે કે, ‘‘ હાલના જમાનામાં જોપાન માહેલો લઠવૈયો સેપાહ યુદ્ધકળામાં સદ્ગમાં બાહોશ અને ખર્ચમાં બધાથી ઓછો એવો છે, અને તેમાં વિશેષ નવજ્ઞ તો એ છે કે આ બધો સુધારો તેણે માત્ર ૪૦ વર્ષ દરમિયાન કરી બતાવ્યો છે. તેઓએ પોતાનાં તીર કમાન ઉપા મેલવાને યોગજ દહેકા થવા નથી તેટલાં નવી કળામાં તેઓ પૂર્વિષ્ણુ ગણાવા લાગ્યા છે. પ્રાચીન કાળમાં તેઓ બાહોશ તીરંદાજ ગણાતા હતા. પક્ષી પવનમાં હડતો હોય તે વેળા તેના પાંખ યા પગને અચુક તીર મારી શકતા. એક તીરંદાજે તો પાદશાહની આગાથી એક ખક્ષીર પંજમાં માછલી પકડી હડતી હતી, તેનો પંજો અને તે માછલીની વચમાં એવો તો નેમ તાંકી તીર છોડ્યો કે પેલા ખક્ષીરના પંજ-માંથી માછલી જીવતી ને જીવતી નીચે પડી અને બન્ને પ્રાણીને સેહેજ પશુ ઇલા થઈ નહિ. અત્રે માહબારત માહેલા મત્સ્ય યંત્ર તથા શાહનામાનાં બેહેરામધોરના હરણુના શોકારની વાત યાદ કરવા જોગ છે.

હાલમાં જંપાની લશ્કર તદ્દન યુરોપિયન રીઠીપર રચાયું છે. તેઓપર વડા અમલદાર કેટલાક વર્ષો સુધી ફ્રેન્ચ અને જર્મન હતા. તેઓએજ તેમને શ્રેષ્ઠ પ્રકારની કવાયતની તાલીમ આપેલી છે. તેમજ

વર્ષો થયાં જૂદા જૂદા યુરપીયન લશ્કરમાં જૅપાની અમલદારો નોકરીએ રહી ત્યાં બાહોશીની સરટીશીકેટ મેળવી પોતાના દેશના લશ્કરમાં જોડાતા રહ્યા છે. હાલમાં પણ ઈંગલંડના લશ્કરમાં કેટલાક જૅપાની અમલદારોને શિખવા માટે નોકરીએ રાખેલા છે. તેમજ જૅપાની સૈન્યમાં ઈંગ્રિજ અમલદારો છે.

જૅપાની લશ્કરમાં વપરાતી તોપ, ખંડુક તથા દારૂગોળો ટેકિયોના સરકારી કારખાનામાં બને છે. આ બધી બનાવટ "મુરાત" નામે વડા જૅપાની અમલદારની તકેદારી તલે બને છે. તેનાજ નામ ઉપરથી તેની ખંડુકને "મુરાત" નામ મળેલું છે. તેમાંથી ૨૩૫ ગ્રેન વજનની ગોળા દૂર વેર છોડી શકાય છે, કે જેના જેવી દુનિયામાં બીજી શ્રેષ્ઠ પ્રકારની કોઈ ખંડુક જણાઈ નથી.

જૅપાનમાં ફરજિયાત લશ્કરી નોકરીનો કાયદો ચાલુ છે. સભ્ય પામેલા અપરાધી તથા જેનીપર તમામ કુટુંબનો આધાર હોય તેમને માત્ર ફરજિયાત લશ્કરી નોકરીમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે છે. જૅપાનની કુલે વસ્તીમાંથી દર વર્ષે આવા ૬૦૦૦૦ પુરુષોને ચીઠીઓ નાખી ચુંટી કાઢવામાં આવે છે, તેઓમાંના શિશુકોને તથા ગ્રહસ્થોને જૂદા પ્રકારના સારા કામપર યોગ્ય છે; પણ દરેકને કાંઈને કાંઈ લશ્કરી કામ ફરજિયાત શિખવું પડે છે. આવા તમામ ફરજિયાત શિશુ પામેલા ૩૩૧૦૦૦ સેપાહો ચાલુ રોકાયવા રહે છે. આવી યોજનાને લીધે ચઢાઈ પ્રસંગે એકી વેળા ૩૮૪૧૦૦ સેપાહ, ૧૧૭૪૦

અમલદારો, ૧૨૦૦ તોપ અને ૮૬૫૦૦ ઘેડા જેટલું લશ્કર ઉભું કરી શકાય છે.

સેપાહોનાં બે વર્ગ છે. ખીજા વર્ગમાંના દરેક સેપાહને દર માસે ૧ શિલિંગ ૧૦ પેન્સ મળે છે, અને તેને “ગ્રોમોશન” મળતાં પેહેલા વર્ગમાં દાખલ થતાં તેને ૭ પેન્સ વધારે મળે છે. બધામાં વગર સનદી અમલદારોને દર માસે ૧ પાઉંડ ૮ શિલિંગ ૬ પેન્સ મળે છે. સનદી નોકરીમાં ખીજા દરજ્જાના લેફ્ટનન્ટને દર વર્ષે ૩૪ પાઉંડ, કૅપ્ટનને ૭૧ પાઉંડ, કર્નલને ૨૩૮ પાઉંડ, સેફ્ટનન્ટ જનરલને ૪૦૦ અને જનરલને ૬૦૦ પાઉંડનો પગાર મળે છે. ૧૧ વર્ષ નોકરી બાબત્યા પછી જનરલને દર આઠવાડીયે ૩ થી ૪ પાઉંડનું પેન્શન મળે છે.

સેપાહોએ તથા અમલદારોએ કામની વખતે માત્ર બરાબમાં રહેવું અને જ્યારે અડચણ હોય ત્યારે તેમનું ખાલુ તેમનાં પેરથી મંગાવી બરાબમાં બોલન સેવાની છુટ મળેલી હોય છે. જો લશ્કરી-ઓમાં કોઈ વ્યસની તથા મર્દદાર જણાય તો તેનું “ગ્રોમોશન” એકદમ બાંદ કરવામાં આવે છે.

લશ્કરી સેપાહોને મુલકજા શિખવવા માટે સ્ટાફ કૉલેજ, મિલિટરી કૉલેજ, કૅડેટ કૉલેજ, મિલિટરી સ્કુલ, ગનરી સ્કુલ, ખીન-સનદીઓની શાળા, આવી અનેક ગોઠવણો ચાલુ છે. તેમાં ૨૦૦૦ થી ૨૫૦૦૦ સેપાહો ચાલુ અભ્યાસ કરે છે. તેમને નીચમિત તથા

કરકસર જાંઘી ગાળવાનું શિક્ષણ અથમ આપવામાં આવે છે; આથી જંપાની સેપાહ નિરોગી જણાય છે. જંપાની સેપાહ પોતાનો તમામ મરજમ પોતાની પીઠ ઉપરજ ઉઠાવી લઈ શરે છે, તેઓ ધણી કદાવર દેખાતા નથી પણ મજબૂત અને જંઘીયલ હોય છે. તેઓને ધીમે ધીમે ચાલવા કરતાં એકદમ ઝડપથી ચા દોડતાં ચાલવાની ધણી હોંસ હોય છે.

જંપાની સેપાહોનો મુખ્ય ખોરાક ઠીઠે તો ચોખા છે. તેઓ ચોખાને પકાવી સુકવી દાગડામાં ભરી પોતાની સાથે રાખે છે. તેને સુકવી દાખી ભરતાં થોડી જગામાં ધણે રાખી શકાય છે. તેને ઠાઠી ગરમ અથવા થંડા પાણીમાં થોડો વખત મેળતાં તરતજ તે ટુલવા માંડે છે, એટલે પછી તે ખાવા લાયક બને છે. આવા આવલને તેઓ “હોશી” ઠીઠે હોંસે હોંસે ખાય છે. હાલમાં યુરોપીયન રૂઢી મુજબ જંપાની સેપાહોને ગ્રીસની રૂઢી વધારે લાગી છે.

જંપાની કાફલો:—

પણ ધણે મોટો છે. તમામ દેશના એકંદર સમુદ્ર કાંઠાના પાંચ ભાગ બનાવી તેને વેહેંચી નાખેલો છે. તેમાં નાહના મોટાં ૭૫ ઉપર લઘુચક ખારકસો છે. તેપર વૉઇસ એડમિરલ, રિયર એડમિરલ, કેપ્ટન, કમાન્ડર, લેફ્ટનન્ટ, મીડિસિન, એનજીન્યર ડોક્ટર વગેરે બધા મલી ૧૩,૯૮૭ અમલદારો સાંતતાના સમયે હતા. તે ઉપરાંત ૩૦૯૦૦ લઘુવાળા છે. જંપાની કાફલો ઇંગ્લિશ શિક્ષણ પદ્ધતિ ઉપર રચેલો છે, અને ધણી ખરી મનવારો ઇંગ્લેન્ડ-

(પાન ૧૦૭૩)

જૂનાની ધર્મસ્થળ (શીલે પથી મદીર)

મારકવિસ ઈલો

માંજ બંધાવેલી છે. તેમાં “યોસિનો” નામે મોટી મનવાર ૩૫૦ શીટ લંબાઈની છે.

મારકવિસ હિરોયુમ ઇટો.

આ મહાન રાજદુવારી નરનો જન્મ “સામુરાઇ” નામના લઢવૈયા જાતીમાં કોશી કુટુંબમાં ઇ. સ. ૧૮૩૮માં થયો હતો. બચપણમાં મા. ઇટોએ સાહસિક અને તુફાની જીંદગી ગુજારી હતી. ૧૮૬૮ માં જ્યારે મા. ઇટો નિશાળમાં અભ્યાસ કરતા હતા ત્યારની જાપાનની હાલત, ત્યાંના લોકોની તથા ત્યાંની સરકારની રીયતિ અને હમણાની હાલતમાં આસમાન જમીન જેટલો તફાવત હતો. તે વખતે પરદેશી માલ જેમ જાપાનને પસંદ નહોતો, તેમ પરદેશી ભાષા અને તેમાં ઈંગ્રેજી ભાષા મુખ્ય કરી ધણી અણુગમતી હતી. આથી જે જે વિદ્યાર્થીઓ પરદેશની ભાષા શિખવાની હોંસ ધરાવતા હતા તેઓ ચોરીછુપીથી તેવા યુરોપીયનોની છુપી મુલાકાત લઈ તક મળતાં યોગ્ય શબ્દો શિખી અભ્યાસ વધારતા; તેવા વિદ્યાર્થીઓમાં એવજી એક હતા; આથી પશ્ચિમ તરફના દેશમાં વટતી તાલીમ લેવાના ઇરાદાથી મા. ઇટો એક સાધારણ ખલાસીનાં વેશમાં ઈંગ્લંડને કાઢે ઉતર્યો હતો, જે વેળા તેના ગજવામાં ફક્ત અરધો ડૉલર હતો; છતાં પોતાના દેશ તરફની વફાદારીથી તેનું જીવન ભરપૂર હતું. ત્યાં તેણે દરેક મુશ્કેલી સામે થઈ પ્રત્યેક

સ્થિતીનું ખારિકાધથી અનુભવ કરી, તે ઉપર ધ્યાન આપી અભ્યાસ વધાવે, અને તેજ નક્કલ પાછળથી જૅપાની રાષ્ટ્રમા કીધી હતી સુધરેલા દેશમાની દરેક હાત આવકવિસ ધટોએ ધણી ખારિકાધથી ભેષ, તેપર મનન કરું, અને તેમાંથી યોગ્ય બોધ સપાદન કીધો, અને તેનું અડકરણ પાછળથી જૅપાન દેશમા કીધું. મારકિવિસ ધટોનું અરિત એટલે જૅપાનના રાજ્યનો પ્રતિહાસ છે. આ અરિત ૧૮૬૭થી વધારે રસિક અને સાહસિકપણે મળે છે, સખખ આ વર્ષથી જે જે અગત્યના બનાવ બન્યા, અને જેથી જૅપાની રાજ્યનું પગનું આગળ વધવા માંડ્યું તે દરેક વાતમા આવકવિસ ધટોનું પ્રમુખત્વ હતું જૅપાનમા મારકિવિસ ધટોને જૅપાનના મીકાડોથી સેહેજ ઉતરતું માન મળે છે, આ મદાન નરની રેહેણી અત્યંત સાદી છે તેમના ઘેરની કે રેહેણીમા જરાએ દોરદમામ નથી, તેમજ મકાન આમપાસ સત્રી વગેરેની યોગી વગીક રાખવામા આવતી નથી ધણાખરા અગત્યના એનચીનું કામ મારકિનમ ધટોનેજ નામદાર મીકાડો હમેશા સોપે છે આ મદાન નરની આવી કામગીરી તેમની બાહોશી પ્રકાલીત થઈ તેના યોગે જૅપાની રાષ્ટ્રનું કલ્યાણ થઈ સુધરેલા રાજ્યોની સફમા આ નાનકડું રાજ્ય આવી પડ્યું છે મારકિવિસ ધટો દેખાવે બીજા જૅપાની માણસોથી વધારે દારર અને દેખાવળા છે, અને તેમની આખ અને તેજ વધારે પાણીદાર છે હાતમા જે જૅપાનનું પાલાંમેટરી ગાજ્ય બધારણ સ્થાપન થયું છે, તેના કાયદામનુન ધડામાજ આજ નરનો હાથ

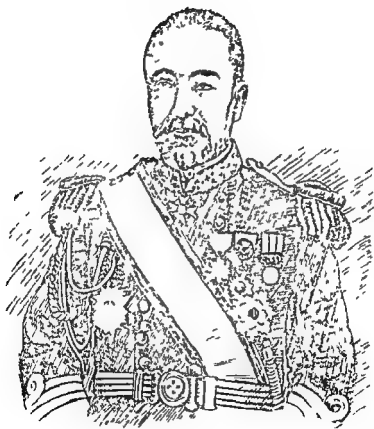
હતો. એવણે જાપાનના રાજ્યકારોબાર સંબંધી એક અંચ લખેલો છે. તેમજ “નીચી-નીચી” નામે વર્તમાન પત્ર આ મહાન નરતુંજ કહેવાય છે. મારકિવસ ઇટો ગ્રિન્હી કાઉન્સીલના પ્રમુખપદ ઉપર હોધ અગાઉ એક વખતે તમામ પ્રધાન મંડળનાં પ્રમુખપદ ઉપર નેમાયલા હતા. પાદશાહ ઉપર જેવી પ્રભુપ્રિતી છે તેવીજ મારકિવસ ઇટો ઉપર પ્રજાની જાહેશાની છે. આથી જ્યારે પ્રજામાં કંઈ ગડબડ થવાતું કારણ ઉત્પન્ન થાય છે, ત્યારે સર્વ જામતની જવાબદારી આ મહાન નર પોતાને માથે લઈ બધે શાંતતા પોતાના વજનની સ્થાપે છે. ગયા ૩૦ થી ૪૦ વર્ષમાં જાપાનપર ઉપરાસાપરી અનેક સંકટો આવીયાં, તે સર્વેમાંથી મારકિવસ ઇટોએ પોતાની બાહોશી અને કુશળતાથી જાપાનને તેરથી કાઢ્યું હતું. ૧૮૭૩ થી આજ સુધીમાં મારકિવસ ઇટોએ જે પરરાજ્યો સાથે સંબંધ જોડી મિત્રાચારી વધારી તે જોઈ સુધરેલા દેશો અભયળી બતલાવે છે. જાપાનના પાદશાહ મીકાડો અને જાપાનનાં મુખ્ય પ્રધાન મીં ઇટોએ ગયા ૩૦ વર્ષમાં રાજકીય, સામાજિક, વિદ્યાદ્વર વિગેરેમાં ધણા સુધારા વધારા કરી જાપાન રાષ્ટ્રનું વૈભવ વધાર્યું છે. રશિયા જેવા મહાન બળ ધરાવનાર રાષ્ટ્ર સાથે લડવાનું સામર્થ્ય પોતાના દેશને અંગે લાવનાર એજ મહાન નર કહેવાય છે.

૪૦ સં ૧૮૯૪ માં ચીન તથા જાપાન આ દેશ વચ્ચે લડાઈ થઈ, તેના સેવટમાં જે સુદહે થઈ તે સુદહે કરવા ચીનના બુખેગ વાઇસરોય લીહંગચંગ એઓ “શિયોનોસકી”માં સામા

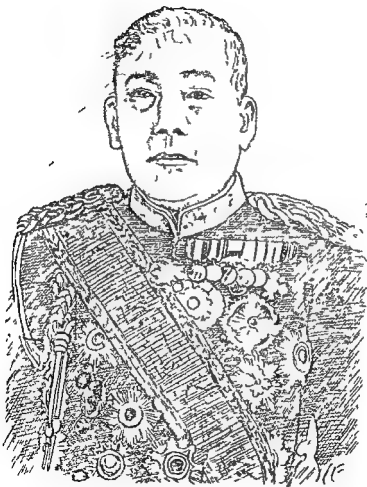
આપા તે વખતે મારકવિસ છટો તેમની યુદ્ધકાલે ગયા
રશિયાના હાલના ઝારના રાજ્યભિષેક સમારંભમાં જૅપાન તર
મારકવિસ છટો સેન્ટ પીટર્સબર્ગ ગયા હતા. તેજ પ્રમાણે ક્રેરી
રશિયન સત્તામાંથી લદાઇમાં શત મેળવી છોડવતાં ૧૯૦૪ માં
તરફ એલમી તરીકે જઇ ત્યાંના પાદશાહ સાથે યોગ્ય બટા
કર્ચો હતો.

એડમીરલ ટોગો.

આ મદાન મોદા એડમીરલ ટોગોએ પ્રથમ નામના મી
જૅપાન વચ્ચેની લદાઇ દરમ્યાન મેળવી હતી, પણ તેણે પોતાની બેદ
કળા આતુરથી ૧૯૦૪ માં જ મી ફ્રેન્ચવારીએ પોર્ટ આર્થર પર હુમલો
કરી ૪૮ કલાકમાં બે ઠેકાણે વીજ્ય મેળવી રશિયાના ૪૦ લદાયક
વાહાણોનો તે પછી નાશ કર્યો હતો. જ્યાંસુધી જૅપાનના જમીન
ઉપરના લશકરે લદાયક વહાણોને અશક્ત બનાવ્યાં ત્યાંસુધી તેણે તે
વહાણોને પોર્ટ આર્થરમાં અટકાવી રાખ્યાં હતાં. ઉમેજ સરદાર
નેક્સન ઉપર જે મદાન જવાબદારી એક સદી ઉપર હતી, તેવીજ
પણ તેથી વધારે મોટી જવાબદારી રશિયાના જાલદિક કાફલા સામે
થવાના વખતે ટોગોને માથે લટકતી હતી; પણ સુધીમાની લદાઇમાં
અસાધારણ કૃતિ મેળવી તેણે જાલદિક કાફલાના ચુરેચુરા કરી નાખી
જૅપાનિજ સમુદ્રમાંથી રશિયાની સત્તાનો નાશ કર્યો હતો.

અંડમીરલ યેગો-(લેપાનનો નેલસન)

ફીલ્ડ માર્શલ ઓયામા

એડમીરલ ટાગો સામુરાય (ક્ષત્રિય) વંશના હોઈ “સાત્સુમાં” જન્મ્યા હતા. બચપણથી ટાગોને લગાઈનો ભારે આહ હતો, અને જોવા જેવા દેશમાં તેમનો જન્મ થયેલો હોવાથી તેમનો લઠાઈ સંબંધી ખ્યાલ આગળ જતાં ખીલતી શકાયો. કેમકે જોવામાં ફરજપાત લશ્કરી નોકરીનો ધારો અમલમાં મેળાયેલો હોવાથી ટાગોને તે કળા શિખવાની જેવી તક મળી તેવી ટાકીયો ખાતે દરિયાઈ કાલો શિક્ષણ મેળવવાની પણ તક મળી; પણ તે આગમજ ટાગોને ટ્રિનીદાદી “નેવલ કૉલેજ” માં શિક્ષણ મળ્યું હતું. લગભગ ૩૦ વર્ષ ઉપર જોવાની સરકારે દરિયાઈ કાલો શિક્ષણ માટે ફેટલાક વિદ્યાર્થીઓને મોકલ્યા હતા, તેમાં ટાગો પણ એક હતા. ૪૦ સં ૧૮૭૩ માં ટાગોએ દરિયાઈ લઠાઈને બરતું શરૂઆતનું શિક્ષણ થેમ્સ નદીમાં આવેલા શિક્ષણ આપવાના વાહાણ “કુરસ્ટર” ઉપર શિખાઉ તરીકે કામ કર્યું હતું, અને પાછળથી “રૉયલ નેવલ કૉલેજ”માં વિદ્યાર્થી તરીકે શિક્ષણ મેળવ્યું હતું. નવાઈ જેવું એ છે કે તેમને જે ઉત્તમ કુદરતી બક્ષેલો મળી હતી તે તેના પરિક્ષકો જોઈ ચક્રા નહિ હતા. ઈંગ્લેન્ડની કૉલેજમાં જોકે ટાગોનું પાણી જણાયું નહોતું છતાં જોવા દેશમાંની “નેવલ કૉલેજ” માં પેહેલા એન્યુએટ તરીકે પસાર થવાનું પેહેલું માન મેળવ્યું હતું. સ્વદેશ પાછા ફરતાં પ્રજાએ તથા સરકારે આ બલિપના મહાન યોદ્ધાને જાહેર માનચાનથી નવાજ્યો છતાં તેથી મગરર નહિ બનતાં પોતાપર ગોયા નવી મોટી જવાબદારી લટકેલી ગણી

વધારે ચોપથી કામપર મંડી પોતાને રાજ્યને અર્પણ કરી જંપાની કાફલાને પેહેલા દરજ્જાનો બનાવ્યો. આથીજ રૂઝો જંપાની લઢાઈમાં જંપાનના શેહેનશાહની કીર્તિ તમામ દુનિયામાં ફેલાઈ અને જંપાની રાણનો છાપ જગત માંહેલા બધા રાજ્યોપર બેઠો. પોતે સંપાદન કરેલું સર્વ જ્ઞાન પોતાના દેશ બંધુઓને આપ્યું એટલુંજ નહિ પણ કાફલા સંબંધમાં ફેટલાંક પર બાપામાંના સંબંધોનું જંપાની બાપામાં બાપાંતર કરવાનું કામ પણ તે વખતે ટોચેને માથે પડ્યું, તે આ દેશાભિમાની નરે વિદવતાથી બનાવ્યું હતું.

ઇ. સ. ૧૮૯૪ ની શરૂઆતમાં ચીન જંપાન વચ્ચે લઢાઈની શરૂઆત થઈ. બન્નેએ પોત પોતાના લઢાયક વહાણો ચોકસ ઠેકાણે જમાવ કીધાં હતાં. બન્નેનાં લશ્કર રણસંઘ્રામમાં આવી ખમ્મ હતાં અને બાકીનું લશ્કર માર્ગમાં હતું. આ સુમારે “કાવર્શીંગ” નામનું ખ્રીસ્તીય નિશાન લગાડેલું અને હિંચેજ કંપટન તથા ખંધાસીઓથી હંકરાવું ટ્રાન્સપોર્ટ (સેન્યને લાવ નાવ કરનારી સ્ટીમર) ૧૧૦૦ ઉપર ચીના સીપાહોને લઈ જતું હતું. તેટલા માર્ગમાં તેમની અને કંપટન ટોચેની “કુઅર નાનીવા” ની બેઠ થઈ. તરતજ ટોચેએ નિયમ મુજબ બાર કરી કાવર્શીંગને ખડું રહેવા ફરમાવ્યું. પછી એક જંપાની લેફ્ટનન્ટ કાવર્શીંગ ઉપર ગયો ને તેણે ત્યાંના કંપટનને ફરમાવ્યું કે “આસાનલા” તરફ નહિ જતાં મુખ્ય જંપાની કાફલા તરફ નાનીવા સાથે આવવું. કાવર્શીંગનો કંપટન ‘ગાલ્સવર્થી’ આ વાજખી હોકમ પ્રમાણે વર્તવા કબૂલ હતો પણ

ત્યાંના ચીનાઈ સરદારોએ તે વાત કબૂલ નહિ કરી. આથી તે વાહાણનું કંપટન અને તેના ખલાસીને વાહાણ છોડી જવા માટે હોડીએ મોકલી, પણ ચીનાઈ સરદારોએ તેને તેમ વહાણ છોડી જતાં અટકાવ્યો. છેલ્લે ટાગોએ કંપટનને વહાણ છોડી જવા માટે સુચવી બોટ મોકલી પણ તેનું ચીનાઓ સામે ઠરું ચલન નહિ ચાલવાથી ટાગોએ ૪ કલાકની મેહેતલ આપી સેવટે લાલ નિશાન ચઢાવી લઢાઈનું આમંત્રણ કર્યું. વાવટા ચઢાવતા સમેત ટાગોના હોકમથી એક ગોળો એવો તો અચૂક છોડ્યો કે તેથી કાવર્શીમનું એનજીન ફાડી તળીયામાં ગળાઈ પડ્યું. આ પેહેલાજ તોપના ગોળાથી કાવર્શીંગ ડુબવા માંડ્યું. ચીનાઓએ પણ સામો ગોળાબાર ચલાવ્યો, પણ બધું ફાકટ. સેવટે ટાગોએ મોકલેલી બોટમાં ડુબતા સીપાહોને બચાવી સેવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રમાણે ટાગોએ પોતાની પેહેલી ફશલતા બતલાવી હતી.

ચીન જપાન સાથની લઢાઈમાં ટાગોને લઢાઈનો સારો અનુભવ મળ્યો. કુંડકે તરફ થએલી પેહેલી કાફલાની લઢાઈમાં ટાગોએ ખુદ ભાગ લીધો હતો; તે પછી “ટાંગચાઉ” ઉપર જપાની કાફલાએ તોપેની મારો ચલાવ્યો તે વખતે પણ ટાગો ત્યાં સામેલ હતા. અને સેવટે “વૈ-હે-વૈ” માં ચીનાઈ કાફલાને સંપૂર્ણ હાર ખવાડી દશમનના કાફલાનો નાશ કરીધો તે વખતે ટાગોએ બારે કુશલતા બતલાવી હતી. આ વખતની તેમની બહાદુરીની કદરકનાથી પ્રત્યે જપાની સરકારે ટાગોને રીઅર એડમીરલની નજા આપી, અને

રસો જંપાની યુદ્ધ પ્રસંગે વડા ઍડમીરલની જગ્યા આપી જંપાની કારણની તમામ જોખમદારી સોંપી; આ જોખમદારીને ઍડમીરલ ટોગોએ ક્યાં સુધી સાચવી જંપાનની કીર્તિને પ્રકાશીત કરી તે જગ-
મશદૂર પાત્ર છે.

ફીલ્ડ મારશલ મારકિવસ ઝોયામા.

જંપાની લશકરના વડા સેનાધિપતિ માર્શલ ઝોયામાં પણ જંપાનને અનેક છતોથી પરસ્પિ બનાવનાર એક પોદ્ધા છે; એમનો જન્મ ઇ. સ. ૧૮૪૪ ના સુમારે થયો હતો. એએ અંગે કદાવર, સેહેજ કદરૂપા પણ ધણા પુરા મીઝછ કહેવાય છે. સખગા જંપાનિજેમાં ઝોયામાં શરીરના રાક્ષસી કદના સંબંધમાં પેહેલે દરજ્જે આવે છે. એએ ‘સેંટસ્કુમાં’ નામથી ઝોલખાતા જંપાનિજ સદાયક વંશથી ઉતરી આવેલા છે. એમના મોહોદાર ધણા દેખામંજી, બલેલા, નમ્રસ્વભાવનાં કહેવાય છે. જેમનો વિદ્યાઅભ્યાસ સાગટ ૧૧ વર્ષ સુધી અમેરિકામાંની કેલેજમાં થયો હતો અને ત્યાંજ તેમણે બી. એ. ની ડિગ્રી મેળવી હતી. માર્શલ ઝોયામાએ પોતાનો વિદ્યા-
અભ્યાસ ફ્રાન્સમાં કર્યો હતો. પેહેલવેહેલી લઠાઈમાં પાને ૧૮૬૮ માં માર્શલ ઝોયામાં ‘ઇવાઝોયામા’ના સાદા નામથી જોડાઈ પોતાની ચાલાકી અને બાહોશીથી જલ્દીજ લેશ્ટેનન્ટ તરીકે ઓદો મેળવી

શેહેનશાહ મીકાડોએ તેમને ક્રાન્ડોર્નર્મન યુદ્ધ નિહાળવા યુરપ મોકલ્યા હતા. તે વખતે લદાઈ ઉપર ધણીજ ખારીક નજર રાખી હતી અને પોતે જે કાંઈ જોયું તેની દરેક વિગત મગજમાં ઠસાવી પોતાના જોખાની લશ્કરમાં ભારે સુધારો કર્યો હતો. યુરપથી પાછા ફરતાં લદાઈ ખાતાના મદદનીશ પ્રધાનનો એમને ઓદો મળ્યો હતો. અને આથી જોખાની લશ્કરમાં મહાન ફેરફાર કરવાની તક હાથ ધરી હતી. તે પછી ૧૮૮૦ માં લદાઈ ખાતાના પ્રધાન તરીકે નેમાઈ ૧૮૯૦ માં સેનાપતિ તરીકેનું મહાન પદ મેળવ્યું હતું.

: એીન અને જોખાન વચ્ચેની લદાઈ પ્રસંગે ઓયામાને “વૉર મિનિસ્ટર” તરીકે નેમવામાં આવ્યા હતા. પણ જ્યારે લદાઈ શરૂ થયું તે વેળા ઓયામાએ પોતાના ઓદાતું રાજીનામું આપી પોતાને પણ લદાઈમાં મોકલવાની અરજ મીકાડો પાસે કરી. આથી એમને ખીજા આરમી કોર્નાં સુખ્ય સેનાધિપતિ તરીકે નેમવામાં આવ્યા. પોર્ટ આરથરવાસો કિલ્લો જેને ચીનાઓએ કિલેખંદી કરવાને ૨૦ વર્ષ લીધા હતા, અને જેને યુરપના અનુભવીઓ વડીક અજીત કહેતા હતા, તે કિલ્લો ઓયામાએ માત્ર ચાર કલાકમાં શરણે આણ્યો હતો. આ બહાદુરીઓ માટે મીકાડોએ પેહેલા કાઉંટ અને તે પછી મારકિવસની પદ્ધિ એનાયત કરી હતી, અને ત્યારથી ઓયામા જોખાનની શેહેનશાહાતમાં લોકપ્રિય થઈ પડ્યા છે. લશ્કરી ‘ડીસીપ્લિન’ સંબંધમાં ઓયામાની નજર ધણી કરડી છે, છતાં જોખાની સેપાહે તેમનીપર જનો હુમરાથી શીદાગીરી ધરાવે છે.

રસો જંપાન લદાઈ પ્રસંગે માનચુરિયામાંના લસ્કરના કમાન્ડર ઈન
ચીફ તેમી પોર્ટ આર્થર તરફ મોકલ્યા હતા, ત્યાં આયામાંનાં
જહાઝર લસ્કર અને સરદારોએ નામના સાથે પોર્ટ આર્થરનો અછત
ફિશો જીતી લીધોચાંગની તથા મુકદ્દનની લઘ્વર્ષમાં ઉપરાસાપરી
અસાધારણ બારે જીતો મેળવી હતી.

